

บทที่ 3

การวิเคราะห์ตัวละครด้วยทฤษฎีจิตวิทยา

สการ์เลตต์เป็นตัวละครเอกหญิงที่โดดเด่นทั้งอุปนิสัย ความคิด และพฤติกรรม ความเป็นสการ์เลตต์อาจไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่ในยุคปัจจุบันนี้ แต่ในนวนิยายที่มีความยาวถึงหนึ่งพันกว่าหน้านี้ นอกจากผู้อ่านจะได้เห็นภาพประวัติศาสตร์ เหตุการณ์สงครามกลางเมืองในภาคใต้ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงยุคฟื้นฟูประเทศ ยังจะได้รู้ได้เห็นภาพชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่งที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์มากมายตลอดระยะเวลาของสมัยสงครามกลางเมือง การเลือกปฏิบัติหรือปฏิกิริยาของสการ์เลตต์ที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆจึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาวิเคราะห์ ทั้งนี้เนื่องจากความไม่เหมือนใครของเธอนั่นเอง ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์พฤติกรรมที่น่าสนใจของสการ์เลตต์โดยใช้ทฤษฎีบุคลิกภาพต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นมุมมองของสาเหตุแห่งบุคลิกภาพที่แตกต่างเมื่อใช้ทฤษฎีที่ต่างกันในการวิเคราะห์ ในการนำเสนอการวิเคราะห์

ทฤษฎีบุคลิกภาพเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาเพื่อการศึกษาบุคลิกภาพของมนุษย์ คำจำกัดความของคำว่า "บุคลิกภาพ" จึงเป็นสิ่งแรกๆที่ควรทำความเข้าใจก่อนเข้าสู่ทฤษฎีและการวิเคราะห์

"บุคลิกภาพ" เป็นคำที่มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลากหลาย เช่น สุชา จันท์เอมได้เขียนไว้ใน *จิตวิทยาทั่วไป* ว่า Gordon W. Allport (1937) สํารวจหนังสือจิตวิทยาและได้พบคำจำกัดความบุคลิกภาพที่แตกต่างกันเกือบ 50 ความหมาย¹ และ เราไม่สามารถจะกล่าวได้ว่าคำจำกัดความใดดีที่สุดและถูกต้องที่สุด ทั้งนี้เพราะจำกัดความแต่ละอันก็มาจากความเชื่อในทฤษฎีบุคลิกภาพที่มีอยู่มากมายแตกต่างกัน²

ในหนังสือ *Personality theories A comparative Analysis* ซึ่งเขียนโดย Salvatore R. Maddi ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "บุคลิกภาพ" ดังนี้

¹ สุชา จันท์เอม, *จิตวิทยาทั่วไป* พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2541), หน้า 84.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 84.

Personality is a stable set of tendencies and characteristic that determine those commonalties and differences in people's psychological behavior (thoughts, feelings, and actions) that have continuity in time and that may not be easily understood as the sole result of the social and biological pressures of the moment³

ในหนังสือ *Psychology* John Santrock ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "บุคลิกภาพ" ดังนี้

Personality consists of enduring, distinctive thoughts, emotions, and behaviors that characterize the way an individual adapts to the world.⁴

จากนิยามต่างๆข้างต้น อาจสรุปคำจำกัดความได้ว่า "บุคลิกภาพ" คือ ลักษณะนิสัย ความคิด พฤติกรรมของบุคคลคนหนึ่งซึ่งมีอยู่ติดตัวอันจะเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล

ในลำดับต่อไป ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ตัวละครสการ์เลตต์เพื่อศึกษาลักษณะนิสัย พฤติกรรมของเธอ ด้วยทฤษฎีบุคลิกภาพในแนวต่างๆ

3.1 การวิเคราะห์สการ์เลตต์ด้วยทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freud)

3.1.1 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis Theory)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (ค.ศ.1856-ค.ศ.1939) ผู้สร้างทฤษฎีจิตวิเคราะห์อันถือได้ว่าเป็นทฤษฎีใหม่มากในยุคต้นศตวรรษที่ 20 ในช่วงก่อนหน้านั้น การศึกษาจิตวิเคราะห์มุ่งศึกษาจิตสำนึกเท่านั้น ซึ่งฟรอยด์ไม่เห็นด้วย⁵ ฟรอยด์พัฒนาความคิดในเรื่องทฤษฎีจิตวิเคราะห์จากประสบการณ์การรักษาผู้ป่วยทางจิต จิตไร้สำนึก (Unconscious) เป็นสิ่งที่ ฟรอยด์ให้ความสำคัญ ฟรอยด์มองว่าพฤติกรรมแทบจะทุกอย่างของมนุษย์เราเกิดขึ้นจากแรงจูงใจของจิตไร้สำนึกเสียเป็นส่วนใหญ่⁶

³ Salvatore R. Maddi, *Personality Theories A Comparative Analysis* 6th ed. (Pacific Grove : Brooks/Cole Publishing Company, 1996), p.8.

⁴ John W. Santrock, *Psychology*. p.412.

⁵ Calvin S. Hall and Gardner Lindzey, *Theories of Personality*. p.30.

⁶ Vernon J. Nordby, and Calvin S. Hall, *A Guide to Psychologists and Their Concepts* (San Francisco : W.H. Freeman and Company, 1974), p.43.

กล่าวคือ จิตไร้สำนึกเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม สาเหตุจูงใจที่ทำให้คนมีพฤติกรรมต่างๆ คือความปรารถนาที่อยู่ในส่วนลึกของจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งตนเองมักไม่ค่อยสำนึก⁷ ดังนั้นในการที่มุ่งศึกษาในส่วนจิตไร้สำนึกจะทำให้เข้าใจการกระทำหรือพฤติกรรมหนึ่งๆได้ ซึ่ง فروยด์ได้เปรียบเทียบจิตไร้สำนึกกว่า เป็นกุญแจที่จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคล⁸

3.1.1.1 การทำงานของจิต

فروยด์เปรียบเทียบจิตใจมนุษย์เหมือนภูเขาน้ำแข็ง ส่วนที่อยู่เหนือน้ำซึ่งมีปริมาณอยู่น้อย หมายถึงส่วนของจิตสำนึกในขณะที่ส่วนที่อยู่ใต้ผิวน้ำลงไปและมีปริมาณใหญ่กว่าที่เรามองไม่เห็น เปรียบเหมือนจิตไร้สำนึกของมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนที่บรรจุแรงกระตุ้น ความปรารถนา ความคิดที่ถูกเก็บกด และความรู้สึกต่างๆ จิตไร้สำนึกเป็นสิ่งสำคัญที่ควบคุมจิตสำนึกและการกระทำของมนุษย์ فروยด์ได้กล่าวว่ามีมนุษย์เก็บกดความเครียดและความขัดแย้งที่ต้องเผชิญอยู่ทุกวันไว้ที่จิตไร้สำนึกเพื่อลดอาการดังกล่าว⁹

3.1.1.2 โครงสร้างของบุคลิกภาพ¹⁰ (The Structure of personality)

โครงสร้างของบุคลิกภาพประกอบไปด้วย Id Ego และ Superego

-Id

Id เป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิดและถือเป็นระบบแรกของบุคลิกภาพ ซึ่งมีสัญชาตญาณเป็นส่วนประกอบ Id เป็นจิตไร้สำนึกและตัดขาดจากโลกภายนอก Idมีเป้าหมาย คือ แสวงหาความสุข และหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ฉะนั้น Idจะไม่ทนต่อการเพิ่มของพลังที่ทำให้เกิดความเครียด และจะแสดงพฤติกรรมเพื่อลดความตึงเครียดในทันที การลดความตึงเครียดของ Id นี้ เรียกว่า "กฎความสุขสบาย " (Pleasure principle)¹¹

กฎความสุขสบาย จะมีการทำงานอยู่ 2 อย่าง คือ

⁷ ชลธิรา สัตยาวัดมณา, การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณกรรมไทย, หน้า 12.

⁸ John W. Santrock, Psychology. p.413.

⁹ Ibid., p. 413.

¹⁰ นवलละออ สุภาพล, ทฤษฎีบุคลิกภาพ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประมวลศิลป์, 2541), หน้า 30.

ผู้วิจัยจะใช้คำแปลของศัพท์ทางจิตวิทยาจากหนังสือเล่มนี้เป็นหลัก ซึ่งหากคำแปลนั้นนำมาจากหนังสือเล่มอื่น ผู้วิจัยจะเขียนอ้างอิงในกรณีเฉพาะคำนั้นๆ

¹¹ Calvin S. Hall and Gardner Lindzey, Theories of Personality. p.33.

-**ปฏิกิริยาอัตโนมัติ (Reflex action)** เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และมีปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าโดยอัตโนมัติ เช่น การไอจามเมื่อโดนฝุ่นละออง หรือ การกระพริบตาเมื่อมีแสงเข้าตา

-**กระบวนการทางจิตขั้นต้น (Primary process)** เป็นการสร้างมโนภาพที่เรียกว่า การสำเร็จความปรารถนา (Wish fulfillment) ซึ่งเกิดขึ้นมาเพื่อลดความตึงเครียดในกรณีที่ว่าร่างกายไม่ได้รับการตอบสนอง ตัวอย่างของการทำงานของกระบวนการทางจิตขั้นต้น คือ ความฝัน เช่น สการ์เลตต์ได้วาดวิมานในอากาศ (Day Dreaming) ของตนกับแอสเลย์ว่าได้หนีไปด้วยกัน และมีพิธีแต่งงาน (บทที่5, หน้า 84)

จะเห็นได้ว่าทั้งสองกระบวนการไม่สามารถลดความตึงเครียดได้ในทุกๆกรณี หรือลดความตึงเครียดได้อย่างแท้จริงอย่างเช่นสการ์เลตต์ไม่ได้แต่งงานกับแอสเลย์ดังที่วาดฝันไว้ ความปรารถนาที่จะครอบครองแอสเลย์ไม่เป็นจริง เธอจึงคิดค้นวิธีที่จะได้อยู่ใกล้ชิดแอสเลย์แม้ว่าทั้งเธอและแอสเลย์จะต่างฝ่ายต่างแต่งงานไปแล้วก็ตาม การคิดหาหนทางสนองความต้องการของเธอนี้เรียกว่า กระบวนการทางจิตขั้นที่สอง (Secondary psychological process) หรือที่เรียกว่า Ego

- Ego

Ego ประกอบด้วยการแยกแยะความแตกต่าง ความจำ การตัดสินใจ และการหาเหตุผล อีกทั้งทำงานสัมพันธ์เกี่ยวกับระบบอวัยวะ เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น มีการพิจารณาว่าจะเคลื่อนไหวก้าวเดินอย่างไรให้ปลอดภัย เป็นต้น Egoเป็นโครงสร้างของบุคลิกภาพที่รับรู้ต่อความเป็นจริง การลดความตึงเครียดของ Egoสอดคล้องกับ “กฎแห่งความเป็นจริง” (Reality principle)

กฎแห่งความเป็นจริง ถือเป็นกระบวนการทางจิตขั้นที่สอง โดยจะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลแยกแยะความจริง กับภาพลวงตาออกจากกัน เป็นการทำงานและลดความตึงเครียดที่เกิดจาก Id โดยทำงานสัมพันธ์กับโลกภายนอก กล่าวได้ว่า Ego เป็นสิ่งที่ควบคุมการแสดงออก รวมถึงทำหน้าที่ประนีประนอมความขัดแย้ง ระหว่างความต้องการของ Id Superego และโลกภายนอก โดย Ego ก็จะพยายามหาทางแก้ไขความขัดแย้ง ทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ กล่าวได้ว่า พัฒนาการของ Ego เกิดจากความตึงเครียดที่เกิดจากความต้องการของ Id และการทำงานของ Ego สัมพันธ์กับ Id คือทำตามความมุ่งหมายของ Id¹²

¹² Ibid., p.34.

หน้าที่ของ Ego มีหลายประการได้แก่

- ควบคุมแรงขับที่เกิดจาก Id
- ควบคุมความคิดที่จะเข้าไปสู่จิตสำนึก กล่าวคือ ความคิดที่เกิดขึ้นจะต้องไม่บิดเบือนไปจากความจริง
- ควบคุมพฤติกรรมที่จะแสดงออกให้ไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างได้รับการยอมรับ
- คิดอย่างมีเหตุผล มีระบบ
- เลือกการกระทำโดยคัดเลือกแรงขับที่เกิดขึ้นว่าแรงขับใดควรได้รับการตอบสนองก่อน¹³

จากหน้าที่ข้างต้น Ego จะเกิดความวิตกกังวล (Anxiety) ได้ในบางครั้ง เนื่องจากไม่สามารถตอบสนองความต้องการของ Id ได้ เพราะบางอย่างก็ขัดต่อความเป็นจริง ความวิตกกังวลมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ

- ความวิตกกังวลต่อสภาพแวดล้อม (Reality anxiety) ดังเช่นการที่สการ์เลตต์หวาดกังวลในความเป็นอยู่ของตนในเรื่องอันตรายจากพวกแยงกี้ และเรื่องอาหารการกินที่ขาดแคลนในช่วงสงคราม

- เป็นความหวาดกลัวว่า(จะ)ไม่สามารถควบคุมสัญชาตญาณของ Id ที่นำไปสู่พฤติกรรมที่จะทำให้ถูกลงโทษได้ (Neurotic anxiety)

- ความวิตกกังวลซึ่งเกิดจากความรู้สึกลึกซึ้ง อันเนื่องมาจากคิดหรือกระทำสิ่งที่ขัดต่อมาตรฐานศีลธรรม (Moral anxiety)¹⁴ เช่น สการ์เลตต์จะวิตกกังวลเมื่อเธอทำสิ่งที่ขัดแย้งกับคำสั่งสอนของเธolenอยู่หลายครั้ง

สการ์เลตต์เป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นการทำงานของ Ego ที่มุ่งสนองความต้องการของ Id เช่นในเรื่องของสัญชาตญาณทางเพศ ซึ่ง Ego ของสการ์เลตต์ก็เลือกที่จะทำตามที่ใจตนปรารถนา กล่าวคือ ด้วยความรักและปรารถนาในตัวแฮชเลย์ ทำให้สการ์เลตต์หาหนทางเพื่อสนองความปรารถนานั้นไม่ว่าจะเป็นการย้ายไปอยู่ที่แอตแลนตาเพื่อหวังที่จะได้อยู่ใกล้แฮชเลย์ ทั้งๆที่เขาแต่งงานแล้ว เป็นต้น และแม้ว่าแฮชเลย์จะแต่งงานแล้ว สการ์เลตต์เองก็อยู่ร่วมบ้านกับเมลานีผู้เป็นภรรยาของแฮชเลย์ ใจของเธอก็ยังเฝ้ารอว่าจะมีโอกาสได้อยู่ร่วมกับแฮชเลย์ จะเห็นได้ว่า สการ์เลตต์ไม่ได้สนใจว่าสิ่งที่ตนคิดและการกระทำเช่นนั้นนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และขัดต่อ

¹³ นวลละออ สุภาผล, ทัศนศึกษา. หน้า 37.

¹⁴ Calvin S. Hall and Gardner Lindzey, *Theories of Personality*. p.44.

ศีลธรรม ซึ่งมาตรฐานทางศีลธรรมที่มนุษย์เราเรียนรู้มาจากการอบรมสั่งสอนตั้งแต่เยาว์วัยนั้น
 พรอยด์เรียกว่า Superego

-Superego

Superego เป็นระบบสุดท้ายของบุคลิกภาพที่พัฒนาขึ้น Superego จะหักห้ามความรุนแรงของพลังของ Id เช่น พลังสัญชาตญาณแรงขับทางเพศ และความก้าวร้าว¹⁵ เป็นส่วนที่คิดพิจารณาแยกแยะความผิด ความถูกต้อง อันสอดคล้องกับกฎศีลธรรมจรรยาหรือมาตรฐานค่านิยมของสังคม อันจัดได้ว่าเป็นอุดมคติมากกว่าความเป็นจริง และมุ่งหาความสมบูรณ์แบบมากกว่าการแสวงหาความสุข การเรียนรู้ศีลธรรมจรรยาซึ่งเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมผู้ใหญ่หรือการสั่งสอนโดยตรงจากผู้ใหญ่ มี 2 ระบบ คือ

- มโนธรรม (Conscience) คือ เด็กเรียนรู้ว่าสิ่งใดไม่ควรทำ หรือหากทำแล้วจะถูกลงโทษ
- อุดมคติ (Ego-ideal) คือ เด็กเรียนรู้จากผู้ใหญ่ ว่าเขาจะได้รับรางวัลเมื่อเขาประพฤติตัวถูกต้อง ความถูกต้องความดีงามล้วนแต่เป็นมาตรฐานของผู้ใหญ่ที่มอบให้แก่เด็ก เด็กจะเรียนรู้แล้วรับเอามาตรฐานนั้นมาเป็นของตน

จะเห็นได้ว่า ทั้งสองระบบของ Superego คือ การลงโทษและการให้รางวัล ซึ่ง 2 ระบบนี้จะสัมพันธ์กับ Ego กล่าวคือ Ego ซึ่งเป็นตัวควบคุมการกระทำของบุคคล หากการกระทำ หรือความคิดนั้นสอดคล้องกับมาตรฐานความดีของ Superego จะทำให้ Ego เกิดความพึงพอใจ ในทางตรงกันข้าม Ego จะถูกลงโทษหากการกระทำหรือความคิดนั้นขัดแย้งกับมาตรฐานศีลธรรม¹⁶ ดังที่ สการ์เลตตรีสก็ไม่สบายใจเมื่อเธอเริ่มนำสิ่งที่ขัดกับสิ่งที่เอเลน และแมมมีสอน

ข้อสังเกตประการหนึ่งคือ Superego จะมีลักษณะที่เหมือน Id คือ ไม่คำนึงถึงความจริง (Reality)¹⁷ เพราะส่วนหนึ่งของ Superego ก็อยู่ในระดับจิตไร้สำนึกเช่นกัน เช่น เมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกเศร้าโดยที่ตนเองไม่รู้สาเหตุ นั่นคือตัวอย่างของการลงโทษของ Superego ที่มีต่อ Ego

¹⁵ Calvin S. Hall, A Primer of Freudian Psychology 25th ed. (New York : A Mentor Book, 1979), p.34.

¹⁶ Calvin S. Hall and Gardner Lindzey, Theories of Personality. pp.32-35.

¹⁷ John W. Santrock, Psychology. p.413.

กล่าวโดยสรุป ลักษณะบุคลิกของมนุษย์จะเกิดจากโครงสร้างทั้งสาม คือ Id Ego และ Superego หากสามระบบนี้ทำงานกันเป็นหนึ่งเดียว ก็จะส่งผลให้บุคคลคนนั้นมีบุคลิกภาพที่ปกติ มีสุขภาพจิตที่ดี ในทางตรงกันข้าม หากการทำงานของระบบทั้งสามขัดแย้งกัน พฤติกรรมของคนผู้นั้นก็จะเกิดปัญหาคือเกิดความรู้สึกไม่พอใจตัวเองและโลกภายนอก อีกทั้งความสามารถของเขาก็จะลดลงด้วยเช่นกัน Id สามารถเห็นได้จากการกระทำหรือพฤติกรรมที่เกิดจากการขาดความยับยั้งชั่งใจ ซึ่งรวมไปถึงพฤติกรรมการฝันกลางวันและการสร้างวิมานในอากาศ (Daydreaming and building castle in the air) Id จะไม่รู้จักรัดใคร่ครวญ Id จะมีแต่แรงปรารถนาและการกระทำเพื่อความปรารถนานั้น Ego เป็นส่วนของการคิด การใช้เหตุผล และ Superego เกี่ยวข้องกับคุณธรรมของมนุษย์¹⁸

3.1.1.3 สัญชาตญาณ (Instinct)

สัญชาตญาณ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพลังงานจิต (Psychic energy) ซึ่งจะทำงานที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางจิตวิทยา เช่น การคิด การรับรู้และการจดจำในระบบโครงสร้างบุคลิกภาพทั้งสาม สัญชาตญาณเป็นพลังงานและติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด มักเกิดจากความต้องการทางร่างกาย เช่น สัญชาตญาณทางเพศ สัญชาตญาณความหิว จุดมุ่งหมายของสัญชาตญาณคือกำจัดความต้องการทางร่างกายให้หมดไป เมื่อความต้องการหมดไปสัญชาตญาณนั้นก็จะหมดไปด้วย แต่สัญชาตญาณมักจะเกิดขึ้นซ้ำและวนเวียนเป็นวัฏจักร กล่าวคือในกระบวนการกำจัดความตึงเครียดที่เกิดจากความต้องการของร่างกายนั้น ร่างกายก็ได้รับความพึงพอใจที่ความเครียดได้รับการปลดปล่อยออกไป และกลับเข้าสู่ความสงบนิ่งเพื่อรอการเกิดความต้องการใหม่อีกครั้ง การหยุดนิ่งของสัญชาตญาณคือการเตรียมพร้อมซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนของพลังงานที่มีอยู่ เช่น ถ้าหิวมากๆ จิตใจก็จะจดจ่ออยู่แต่อาหาร เป็นต้น¹⁹

เมื่อสการ์เลตต์อยู่ในภาวะที่อดอยาก พฤติกรรมของเธอก็เกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลจากอาหาร เช่น เธอหักห้ามความกลัวนายทหารแยงกี้ที่บุกเข้ามาในบ้านเพราะนายทหารผู้นั้นเดินไปยังครัว ใจที่จดจ่ออยู่กับอาหารและการกลัวการสูญเสียอาหารทำให้เธอกล้าที่จะเผชิญหน้ากับนายทหารผู้นั้น จะสัญชาตญาณที่สำคัญที่ ฟรอยด์สรุปไว้มีอยู่ 2 ประการคือ สัญชาตญาณมุ่งเป็น (Life instincts) และสัญชาตญาณมุ่งตาย (Death instincts)

¹⁸ Calvin S. Hall. *A Primer of Freudian Psychology*. pp. 22-31.

¹⁹ *Ibid.*, pp.36-38.

-สัญชาตญาณมุ่งเป็น

สัญชาตญาณมุ่งเป็น เป็นสัญชาตญาณของการเอาตัวรอดและการมีชีวิตอยู่รวมไปถึงการดำรงเผ่าพันธุ์ ถือเป็นพลังชีวิต (Libido) ตัวอย่างเช่น ความหิว และความกระหาย ฟรอยด์ได้รวมสัญชาตญาณทางเพศไว้ในสัญชาตญาณมุ่งเป็นด้วย ฟรอยด์กล่าวว่าสัญชาตญาณมุ่งเป็นนั้นเป็นเรื่องทางจิตใจอันเนื่องมาจากความต้องการทางด้านร่างกาย เพื่อต้องการที่จะมีชีวิตอยู่และสนับสนุนสัญชาตญาณทางเพศ (Propagation) กล่าวคือ สัญชาตญาณทางเพศซึ่งมีบ่อเกิดอยู่ที่ความรัก จะมีปฏิกริยา (Interact) กับสัญชาตญาณมุ่งเป็นอื่นๆ เช่น ปากสำหรับรับประทานอาหารสามารถใช้เพื่อการกระตุ้นทางเพศได้เช่นกัน เป็นต้น²⁰

-สัญชาตญาณมุ่งตาย

ฟรอยด์เรียกสัญชาตญาณมุ่งตายเป็นสัญชาตญาณแห่งการทำลาย ในจิตไร้สำนึกของมนุษย์ทุกคนล้วนแต่ปรารถนาความตายและตระหนักรู้ว่ากำลังดำเนินชีวิตไปสู่ความตาย ลักษณะที่เด่นชัดของสัญชาตญาณชนิดนี้คือ พฤติกรรมที่รุนแรง ก้าวร้าว

Egoแปรสัญชาตญาณมุ่งตาย ให้เป็นความก้าวร้าวเพื่อปกป้องตนเองจากภัยอันตราย กล่าวคือ จากการทำร้ายตัวเอง ก็จะเปลี่ยนไปทำลายหรือทำร้ายสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นแทน หรือปกป้องตนเองจากการทำร้ายของศัตรู²¹ แม้แต่คนที่มีบุคลิกภาพความอ่อนโยนเช่นเมลานีก็แสดงให้เห็นถึงการมีอยู่ของสัญชาตญาณมุ่งตายที่ถูกแปลให้เป็นสัญชาตญาณมุ่งเป็นในฉากที่เธอลากดาบมาเพื่อจะช่วยสการ์เลตต์ในวันที่ทหารแยงก็แอบเข้ามาในบ้าน

จากคำอธิบายข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างสัญชาตญาณมุ่งเป็นและสัญชาตญาณมุ่งตายอยู่ในตัวบุคคล ตัวอย่างที่ชัดเจน ได้แก่ การกิน ในขณะที่เรารับประทานอาหารอันเป็นสัญชาตญาณเพื่อการอยู่รอด เราอาจจะเกิดความพึงพอใจในการที่ได้บดเคี้ยวอาหารและกลืน ซึ่งเป็นสัญชาตญาณแห่งการทำลาย หรือ ความรักซึ่งเกิดจากสัญชาตญาณมุ่งเป็น ก็จะมีหักล้างความรู้สึกเกลียดซึ่งกำเนิดจากสัญชาตญาณมุ่งตาย ในบางครั้งสัญชาตญาณทั้ง 2 ประเภทนี้ก็อยู่คู่กัน นั่นคือความรู้สึกทั้งรักทั้งเกลียด²²

²⁰ Calvin S. Hall and Gardner Lindzey, *Theories of Personality*, p.38.

²¹ ชลธิชา สัตยาวัดมณา, *การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณกรรมไทย*, หน้า 24-25.

²² Calvin S. Hall and Gardner Lindzey, *Theories of Personality*, p.40.

3.1.1.4 พัฒนาการของบุคลิกภาพ (The Development of personality)

ฟรอยด์เป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่เน้นเรื่องพัฒนาการของบุคลิกภาพ และยังได้กล่าวเน้นว่า ช่วงชีวิตในวัยทารกและวัยเด็กเป็นช่วงปูพื้นฐานโครงสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์แต่ละคน ฟรอยด์ได้ข้อสรุปจากประสบการณ์ที่ได้รักษาผู้ป่วยทางจิตว่าบุคลิกภาพจะพัฒนาได้เต็มที่ในช่วงปลายอายุ 5 ขวบ ด้วยเหตุนี้ประสบการณ์ในวัยเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญในพัฒนาการของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพพัฒนาจากการตอบสนองของความตึงเครียด 4 ประการ คือ

- ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นจากการเจริญเติบโตของร่างกาย (physiological growth process)
- ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นจากความคับข้องใจ (frustrations)
- ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้ง (conflicts)
- ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นจากความหวาดหวั่น (threats)

ความตึงเครียดดังกล่าวข้างต้นบังคับให้มนุษย์เรียนรู้หรือแสวงหาวิธีที่จะลดความตึงเครียดซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาของบุคลิกภาพ ฟรอยด์กล่าวว่าการถ่ายทอดแบบและการย้ายแหล่งทดแทน เป็นวิธีที่บุคคลเรียนรู้เพื่อแก้ไขความคับข้องใจ ความขัดแย้ง และความกังวล

-การถ่ายทอดแบบ (Identification)

การถ่ายทอดแบบตามความหมายของฟรอยด์คือการที่คนหนึ่งรับเอาลักษณะต่างๆของผู้อื่นมาเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของตน เขาเรียนรู้ที่จะลดความตึงเครียดโดยหล่อหลอมพฤติกรรมของตนเองให้เหมือนกับพฤติกรรมของคนที่เขาเลือก ซึ่งมักจะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จมากกว่า สำหรับเด็ก พ่อและแม่ก็คือบุคคลที่เด็กจะถ่ายทอดแบบ เมื่อเจริญวัยขึ้น ตัวแบบที่เขาเลือกย่อมเปลี่ยนไปตามความต้องการของเขา กล่าวคือ เขาจะเลือกตัวแบบที่ประสบความสำเร็จตรงกับเรื่องหรือสิ่งที่เขาปรารถนา อย่างไรก็ตามการถ่ายทอดแบบมิได้เป็นการถ่ายทอดพฤติกรรมทุกอย่างของต้นแบบทั้งหมด เขาจะเลือกเฉพาะพฤติกรรมที่เขาสนใจและคิดว่าพฤติกรรมนั้นจะช่วยให้เขาไปถึงจุดหมายของเขาได้ อนึ่งฟรอยด์กล่าวว่า การที่เด็กจะเลือกถ่ายทอดแบบจากใครนั้นขึ้นอยู่กับความเป็นหญิงหรือความเป็นชายในตัวเด็กผู้ชายคนนั้นเพราะทุกคนมีคุณสมบัติของทั้งสองเพศในตัว โดยที่เด็กจะได้รับการถ่ายทอดคุณลักษณะของเพศตรงข้ามผ่านทางสายเลือด

-การย้ายแหล่งทดแทน (Displacement)

การย้ายแหล่งทดแทน จะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่ต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง พลังของความ ต้องการจะเปลี่ยนเป้าหมายไปยังวัตถุอื่นแทนจนกว่าจะได้รับการตอบสนองเพื่อให้ความตึงเครียด หหมดไป กระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ที่จะแสวงหาแหล่งทดแทนนั้นก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆอันถือ ได้ว่าเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ในช่วงของการแสวงหาและเรียนรู้วิธีการเพื่อลดความตึงเครียด ความตึงเครียดที่ยังคงอยู่นั้นจะสะสมกันจนเป็นแรงจูงใจที่ถาวรของพฤติกรรมทำให้มนุษย์เรียนรู้ที่ จะหาวิธีใหม่ๆและดีกว่าขึ้นเรื่อยๆเพื่อลดความตึงเครียด เช่น ความต้องการการสัมผัสที่ปาก จาก วิทยากรที่เคยได้ดูคนเม เมื่อถึงวัยหย่านม เด็กจะหันมาดูดนิ้วแทน และเมื่อโตขึ้น การดูดนิ้วไม่เป็น ที่ยอมรับจากสังคม จึงเกิดการย้ายแหล่งทดแทน เช่นการสูบบุหรี่ การดื่ม หรือการร้องเพลง เป็นต้น ทั้งหมดนี้ถือเป็นกิจกรรมทดแทนอันเนื่องมาจากความต้องการสัมผัสทางปากในวัยเด็กทั้ง สิ้น

ฟรอยด์เรียกการย้ายแหล่งทดแทนที่เป็นไปในลักษณะสร้างสรรค์พัฒนาสังคมรวมถึง ความเจริญทางด้านวัฒนธรรมว่า การทดเทิด (Sublimation) ลักษณะสำคัญของการทดเทิดที่ แตกต่างจากการย้ายแหล่งทดแทนคือ รูปแบบของกิจกรรมที่นำมาทดแทน ทั้งนี้เกิดจากการที่ มาตรฐานสังคมไม่ยอมรับความปรารถนาและสัญชาตญาณบางอย่างของมนุษย์ เช่น ความ ต้องการทางเรื่องเพศ หรือความก้าวร้าว เป็นต้น พลังงานจาก Id จะถูกเบี่ยงเบนไปในกิจกรรมรูป อื่นๆ ดังเช่น ฟรอยด์ได้วิเคราะห์ว่าภาพ พระแม่มาลีของเลโอนาร์โด ดา วินชี (Leonardo Da Vinci) นั้นก็คือกิจกรรมที่เป็นการทดเทิดภาพมารดาของเลโอนาร์โด ดา วินชี เอง เพราะเขาเองไม่ได้อยู่ กับมารดาของตนตั้งแต่เยาว์วัย²³

จะเห็นได้ว่ากระบวนการลดความตึงเครียดทั้ง 2 แบบนี้มีส่วนในการพัฒนาบุคลิกภาพ เพราะทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมต่างๆมากมาย เรียกได้ว่าเป็นกลวิธานป้องกันตัว (Defense mechanism) ที่พัฒนาบุคลิกภาพ นอกจากนี้ ยังมีกระบวนการลดความตึงเครียดของEgo หรือที่ เรียกว่า "กลวิธานป้องกันตัวของ Ego" ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

-กลวิธานป้องกันตัวของ Ego (The defense mechanism of the Ego)

กลวิธานป้องกันตัวของEgo เป็นวิธีและเป็นหน้าที่ของEgo เพื่อควบคุมและพยายามที่จะ ระวังความวิตกกังวลด้วยวิธีต่างๆ²⁴ การทำงานของทุกกลวิธานมีลักษณะสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

²³Ibid., pp.44-47.

²⁴Calvin S. Hall, *A Primer of Freudian Psychology*. p.85.

ปฏิเสธหรือบิดเบือนความรู้สึกเดิม และทำงานอยู่ในจิตไร้สำนึกเพื่อไม่ให้บุคคลรู้ว่ากำลังเกิดอะไรขึ้น กลวิธานที่สำคัญมี 5 ประการดังต่อไปนี้

- การเก็บกด (Repression)

การเก็บกดเป็นกระบวนการทางจิตในการกำจัดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาหรือสิ่งที่ทำให้วิตกกังวลออกไปจากจิตสำนึก โดยเก็บกดสิ่งเหล่านั้นไว้ภายในจิตไร้สำนึก เพื่อรักษาสภาพจิตใจ สการ์เลตต์นั้นพยายามจะรักษาจิตใจตนเองเพื่อมิให้เกิดความตึงเครียดด้วยการใช้กลวิธานการเก็บกดอยู่เสมอด้วยการพยายามไม่คิดถึงสิ่งที่ทำให้เกิดความตึงเครียด โดยบอกกับตัวเองไว้คิดเรื่องนี้อีกครั้งในวันหน้า หรือวันที่เธอรู้สึกว่าจะเข้มแข็งพอ ซึ่งเป็นการปฏิเสธและบิดเบือนความรู้สึกที่มีอยู่ ซึ่งกลวิธานในกลุ่มนี้มีได้ช่วยให้เกิดการพัฒนากุศลภาพเหมือนเช่นกลวิธานการถ่ายถอดแบบหรือการย้ายแหล่งทดแทน

- การโทษผู้อื่น (Projection)

การโทษผู้อื่นเป็นกระบวนการป้องกันตัวเองเพื่อลดความวิตกกังวล โดยปฏิเสธสาเหตุแห่งความวิตกกังวลนั้นๆ เกิดจากปัจจัยภายนอกแทนที่จะเกิดจากตนเอง ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นเป็นความกังวลแบบความหวาดกลัวว่า(จะ)ไม่สามารถควบคุมสัญชาตญาณของid ที่นำไปสู่พฤติกรรมที่จะทำให้ถูกลงโทษได้ (Neurotic anxiety) และความวิตกกังวลซึ่งเกิดจากความรู้สึกผิด อันเนื่องมาจากคิดหรือกระทำสิ่งที่ขัดต่อมาตรฐานศีลธรรม (Moral anxiety) สิ่งที่ถูกนำมาแทนนั้นสามารถเป็นได้ทั้งสิ่งของและบุคคล ตัวอย่างเช่น คนๆหนึ่งกล่าวว่า “เขาเกลียดฉัน” แทนที่จะพูดว่า “ฉันเกลียดเขา” เป็นต้น

- การแสดงปฏิกิริยาแกล้งทำ (Reaction formation)

การแสดงปฏิกิริยาแกล้งทำเป็นการปกปิดความรู้สึกที่แท้จริงไว้ภายในโดยสร้างพฤติกรรมตรงกันข้ามกับความรู้สึกนั้น เนื่องจากความรู้สึกที่แท้จริงเป็นสิ่งที่สร้างความวิตกกังวลภายในใจ พฤติกรรมที่เป็นการเสแสร้งจะแสดงออกมาในรูปของการแสดงออกมากเกินไป (Extravagant showiness) ตัวอย่างเช่น เมื่อเราเกิดความรู้สึกเกลียดและความเกลียดนี้ทำให้เราเป็นกังวล Ego จะเปลี่ยนความเกลียดให้เป็นความรักเพื่อปิดบังความรู้สึกที่แท้จริงเพื่อไม่ให้จิตเกิดความวิตกกังวลหรือว่าวุ่นใจ อย่างไรก็ตามความรู้สึกที่แท้จริงนั้นยังคงมีอยู่ ไม่ได้ถูกแทนที่อย่างแท้จริง

- การชะงักงันของพัฒนาการ (Fixation)

การชะงักงันของพัฒนาการเป็นการแก้ไขความคับข้องใจที่เกิดขึ้นในช่วงระยะพัฒนาการทางจิตเพศ (Psychosexual developmental stage) ที่ปรอยต์ได้ระบุไว้ว่ามี 5 ขั้นตอนเป็นลำดับตามช่วงอายุ ในช่วงระยะเวลาของพัฒนาการในแต่ละขั้น เด็กต้องเผชิญปัญหาและปรับตัวเพื่อ

ผ่านแต่ละขั้นตอน การปรับตัวอาจก่อให้เกิดความคับข้องใจหรือความวิตกกังวล เช่น ถึงวัยที่ควรช่วยเหลือตัวเองแต่เด็กกลับไม่ได้รับการฝึกฝน ทำให้พัฒนาการชะงักอยู่เพียงแค่การดำรงชีวิตอยู่ด้วยการอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น หรือ เด็กรู้สึกไม่ยอมเติบโต เนื่องจากเกิดความกลัวว่าเมื่อโตขึ้น ตนเองจะเกิดความรู้สึกสูญเสีย เช่น เด็กถึงวัยที่จะพูดได้แล้ว แต่ไม่ยอมพูดเพราะเขายังต้องการความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ตัวอย่างที่พบได้ทั่วไปคือคนที่โตเป็นผู้ใหญ่แล้วแต่ยังคงมีพฤติกรรมเหมือนเด็ก ๆ

- การถดถอยสู่วัยที่ผ่านมา (Regression)

การถดถอยสู่วัยที่ผ่านมาเป็นกลวิธานที่คู่กับกลวิธานการชะงักงันของพัฒนาการ (Fixation) การถดถอยเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ประสบกับเหตุการณ์ที่สะเทือนใจ ทำให้เกิดการถดถอยของพฤติกรรมไปสู่ในช่วงเวลาของการพัฒนาบุคลิกภาพที่เคยผ่านมาในวัยเยาว์ และจะหยุดอยู่ ณ ขั้นของพัฒนาการที่มีเคยมีการชะงักงัน ตัวอย่างเช่น หญิงที่มีปัญหากับชีวิตแต่งงานกับสามีของเธอก็จะกลับบ้านพ่อแม่ของตนเองที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย หรือ คนที่ตกงานก็อาจจะสร้างความรู้สึกให้ตนเองสบายใจด้วยการดื่มเหล้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นการถดถอยไปสู่พฤติกรรมการใช้ปาก ซึ่งเขาเคยมีการชะงักงันในระยะขั้นปากในวัยเด็ก เป็นต้น²⁵ อาจกล่าวได้ว่าการโหยหาคิดถึงมารดาและบ้านไร่ทาราสของสการ์เลตต์เมื่อยามทุกข์ในเสมอๆ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการถดถอยของสการ์เลตต์

3.1.1.5 พัฒนาการทางจิตเพศ (Psychosexual developmental stage)

เรื่องเพศ (Sex) ไม่ได้หมายถึงเฉพาะในกรณีการมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการแสวงหาความสุขความพึงพอใจจากส่วนต่างๆ ของร่างกายด้วย ซึ่งสัมพันธ์กับวัยที่เจริญเติบโตขึ้น ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงในวัยรุ่น ขั้นตอนของพัฒนาการเป็นลำดับตามช่วงอายุ

- **ขั้น ปาก (oral stage)** อายุแรกเกิด - 18 เดือน เป็นวัยที่เด็กแสวงหาความสุขจากปาก เช่น การดูดนม การเคี้ยว การกัด ผู้ที่มีการชะงักงันในขั้นนี้ เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็ยังคงมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปากอยู่ เช่น ชอบสูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง เป็นต้น

- **ขั้น ทวารหนัก (anal stage)** 18 เดือน - 3 ปี เป็นขั้นที่เด็กแสวงหาความสุขกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทวารหนัก หากพัฒนาการในระยะนี้เกิดปัญหา เช่น พ่อแม่เข้มงวดกับการฝึกขับถ่ายมากเกินไป มีผลทำให้เด็กโตขึ้นเป็นคนที่จริงจังมากเกินไป ไม่รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา รวมถึงเป็นคนที่มีบุคลิกภาพย้ำคิดย้ำทำ หรือในทางตรงกันข้าม หากเด็กสามารถฝ่าฝืนความเข้มงวดนั้นได้ เด็กจะโตเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดระเบียบ

²⁵ Calvin S. Hall and Gardner Lindzey, *Theories of Personality*, pp. 47-49.

- **ขั้นอวัยวะเพศ (phallic stage) 3 ปี – 6 ปี** ในระยะนี้ เด็กเริ่มสนใจร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้เพศของตน เด็กผู้หญิงจะนึกว่าตนถูกตัดอวัยวะเพศไปและเด็กชายก็จะกลัวถูกตัดอวัยวะเพศเช่นเด็กหญิง ความวิตกกังวลนี้เรียกว่า *Castration anxiety* ในวัยนี้ เด็กจะมุงรักพ่อและแม่ที่เป็นเพศตรงข้ามกับตน **ปมเพศ (Complex)** หมายถึง กลุ่มอารมณ์ที่ตกค้างอยู่ภายในจิตใต้สำนึกและมีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์²⁶ **ปมอติปุล (Oedipus)** ที่เกิดขึ้นกับเด็กผู้ชาย พรอยด์ตั้งชื่อตามตำนานกรีกที่กล่าวถึง กษัตริย์นาม *โอดิปัส* ผู้ซึ่งฆ่าพ่อและแต่งงานกับมารดาของตน²⁷ สำหรับเด็กผู้หญิงนั้น เรียกว่า **ปมอิเล็กตรา (Electra)** เด็กผู้หญิงนั้นเมื่อมีอายุประมาณ 4 ปี เด็กจะเผชิญกับความรู้สึกว่าเหตุที่ได้รับความรักจากมารดาน้อยลงรวมไปถึงการรับรู้ أنهاไม่มีอวัยวะเพศเหมือนของผู้ชาย ซึ่งความรู้สึกนี้เด็กจะโทษแม่ของตน แต่ในขณะเดียวกันเธอก็เริ่มรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองเพราะพ่อแสดงความรักและหยอกล้อเธอ ซึ่งจากความรู้สึกที่มีต่อพ่อเช่นนี้ทำให้เธอมองมารดาเป็นคู่แข่ง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเธอก็ไม่ต้องการที่จะสูญเสียความรักจากพ่อและแม่อังนั้นเด็กจึงเก็บกด (*Repress*) ความรู้สึกที่มีต่อพ่อและถ่ายถอดแบบจากมารดาแทน

เด็กผู้หญิงเหมือนกับเด็กผู้ชายในประเด็นที่ว่าเด็กผู้หญิงเองมีสองเพศอยู่ในตัว (*Bisexual*) เพราะฉะนั้นในการที่เธอจะเลือกถ่ายแบบจากเพศใดมากกว่านั้น ขึ้นอยู่พลังของเพศที่อยู่ในตัวเธอ ถ้าส่วนความเป็นเพศหญิงมีมากกว่า เด็กหญิงจะถ่ายถอดแบบจากมารดาแต่เด็กจะใกล้พ่อ เพื่อทดแทนความรักความสัมพันธ์กับแม่ที่ขาดไป หากส่วนของความเป็นเพศชายมีมากกว่าเด็กหญิงก็จะถ่ายถอดแบบจากบิดาและเด็กจะมีลักษณะทอมบอย (*Tomboy*) และจะเข้าใกล้ชิดแม่เพื่อชดเชยการที่เธอไม่มีอวัยวะเพศ²⁸ อย่างเช่น การที่สการ์เลตต์มีลักษณะทอมบอย และต้องการที่จะอยู่ใกล้ชิดเอเลนเสมอๆนั้นเป็นตัวอย่างในกรณีนี้

- **ขั้นระยะพักตัว หรือระยะแฝงเร้น (latency stage) 6 ปี – 11 ปี** เป็นระยะที่เด็กมีความสงบทางจิตใจ พลังสัญชาตญาณ แรงกระตุ้นต่างๆถูกเก็บไว้ในจิตไร้สำนึก ดังนั้น กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่กระทำจะเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ เช่น การเล่นกีฬา เป็นต้น²⁹

- **ขั้นปฏิบัติการทางเพศ (genital stage) 12 ปี – 20 ปี** เป็นช่วงระยะวัยรุ่นการแสวงหาความสุขจะเปลี่ยนไปที่เพศตรงข้ามที่ไม่ใช่พ่อแม่ไปอีกต่อไป เพราะเด็กได้ผ่านพ้นช่วงวิกฤตมาแล้วซึ่งพรอยด์ถือว่าเป็นระยะสังคม กล่าวคือ เป็นช่วงของการมีใครรัก การมีครอบครัว และสนใจ

²⁶ ชลธิรา สัตยาวัดมณา. การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณกรรมไทย . หน้า30.

²⁷ Calvin S. Hall and Gardner Lindzey, *Theories of Personality*. p.51.

²⁸ Ibid., pp.102-112.

²⁹ นवलละออ สุภาผล. *ทฤษฎีบุคลิกภาพ*. หน้า61.

ในวิชาเฉพาะแขนง³⁰ และสการ์เลตต์เป็นตัวละครที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ดังนั้นการคิดฝันและความปรารถนาก็จะเกี่ยวข้องกับเรื่องของความรัก ประกอบกับเธอมีบุคลิกลักษณะที่เป็นที่ดึงดูดใจเพศตรงกันข้าม ทำให้ชีวิตประจำวันของเธอวนเวียนอยู่กับเรื่องของความรัก

3.1.1.6 แรงกระตุ้นและแรงต้านทาน (Cathexis and Anti-Cathexis)

Id นั้นจะมีแรงกระตุ้น ส่วน Ego และ Superego จะมีแรงต้านทาน อันเป็นสาเหตุของการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมสิ่งหนึ่งสิ่งใดของมนุษย์ กล่าวคือ ถ้าแรงกระตุ้นมีมากกว่าแรงต้านทาน ย่อมทำให้เกิดพฤติกรรม ในทางตรงกันข้าม เมื่อแรงต้านทานมีมากกว่าแรงกระตุ้น การกระทำหรือความคิดจะถูกห้ามไว้หรือถูกเก็บกดลงจิตไร้สำนึก ตัวอย่างเช่น การที่คนเราจำเรื่องบางเรื่องไม่ได้นั้นเกิดจากมีแรงต้านทานมากกว่าแรงกระตุ้น ทั้งนี้เกิดจากการที่ความทรงจำในเรื่องนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เสียใจ ก่อความวิตกกังวล หรือความทรงจำนั้นสัมพันธ์กับสิ่งที่ทำให้เสียใจหรือปวดร้าว ซึ่งในที่นี้แรงต้านทานเป็นสิ่งที่ช่วยบรรเทาความเสียใจได้³¹ เช่นการที่สการ์เลตต์จำภาพของเหตุการณ์ที่เธอแต่งงานกับชาร์ลส์แทบไม่ได้ เพราะการแต่งงานครั้งนั้นเป็นสิ่งที่เธอไม่ได้ปรารถนาอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตความสนุกสนานในวัยสาวของเธอต้องหมดไปเมื่อชาร์ลส์มาเสียชีวิตไป

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมมนุษย์ในมุมมองของฟรอยด์นั้น เกิดจากจิตไร้สำนึกเป็นหลัก อีกทั้งสัญชาตญาณ การทำงาน ตลอดจนแรงผลักดันและ แรงต้านทานของระบบทั้งสามคือ Id Ego และ Superego เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกมาต่างๆของมนุษย์ ในลำดับต่อไปผู้วิจัยจะวิเคราะห์ตัวละคร สการ์เลตต์ด้วยทฤษฎีจิตวิเคราะห์

3.1.2 อุปนิสัยพื้นฐานของสการ์เลตต์

Although born to the ease of plantation life, waited on hand and foot since infancy, the faces of the three on the porch were neither slack nor soft. (p.6)

³⁰ Calvin S. Hall, *A Primer of Freudian Psychology*, pp.112-113.

³¹ ชลธิรา สัตยาวัดธนา, การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณกรรมไทย.

(...),for she was too young and too spoiled ever to know defeat. And now, like a thunderclap, had come this terrible news. (p.29)

จากข้อความดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสการ์เลตต์เกิดมาพร้อมกับความสุขสบายตามแบบของผู้มีอันจะกินทางภาคใต้ ตลอดชีวิตของเธอที่ผ่านมา เธอพบแต่การได้รับ ไม่เคยประสบความสูญเสีย พฤติกรรมและความคิดของสการ์เลตต์ในช่วงนี้ทำให้เห็นว่าความที่เธอได้รับการเอาอกเอาใจมาแต่เยาว์วัย มีชีวิตสุขสบาย ไม่เคยพบกับความผิดหวังนั้น เป็นสิ่งที่สร้างพื้นฐานของลักษณะนิสัยที่เอาแต่ใจ และมั่นใจในตนเอง ทำทุกอย่างตามใจตน หรือบังคับให้ผู้อื่นทำตามที่ตนปรารถนา เช่น เธอเกลียดและไม่อยากฟังเรื่องสงคราม ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลว่าสงครามเป็นสิ่งที่น่าเบื่อสำหรับเธอแล้ว สการ์เลตต์ไม่สามารถทนฟังเรื่องที่ตนเองไม่ได้เป็นส่วนสำคัญได้ จะเห็นได้ว่าสการ์เลตต์เป็นคนที่ถูก Id ครอบงำพฤติกรรม เธอมีลักษณะของเด็กที่ไม่รู้จักโต เอาแต่ใจตัวเอง ตัวอย่างพฤติกรรมอื่นๆของสการ์เลตต์ที่แสดงให้เห็นว่าเธอมีพฤติกรรมที่ถูก Id ครอบงำ คือ เธอจะทำทุกสิ่งตามใจปรารถนาแม้ว่าสิ่งนั้นจะขัดกับธรรมเนียมหรือคำสั่งสอนของมารดา เช่น เธอเป็นฝ่ายบอกรักแฮซเลย์ รับการประมุขและออกไปเต้นรำกับเรตต์ต่างๆ ที่ยังอยู่ในระหว่างไว้ทุกข์ อีกทั้งยังอ้างถึงความจำเป็นว่าเป็นเพราะสงคราม เลิกใส่ชุดไว้ทุกข์ให้ชาร์ลส์ก่อนเวลาอันควร ไม่สนใจลูกทั้งสองของตัวเอง ไม่สนใจความรู้สึกของแฟรงก์ที่เป็นห่วงเธอ อีกทั้งยังดำเนินธุรกิจโรงเลื่อยเองด้วยคิดว่าตนมีความสามารถมากกว่าแฟรงก์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ภรรยาไม่ควรทำ

กล่าวได้ว่าสการ์เลตต์มีชีวิตอยู่เพื่อตอบสนองของสัญชาตญาณมุ่งเป็นอย่างเต็มที่ ตั้งแต่เยาว์วัย สิ่งที่เธอเรียนรู้จากแม่และแม่มมีในเรื่องของความเป็นกุลสตรีที่พึงปฏิบัตินั้นก็เกินไปเพื่อตอบสนองสัญชาตญาณทางเพศ วางตัวแบบสุภาพสตรีและนำไปใช้ ทั้งๆ ที่ไม่ชอบแต่ด้วย Ego เธอรับเอาส่วนที่เป็นประโยชน์และสนองต่อ Id ของเธอ ในแง่ที่ว่าเธอต้องการให้ทุกคนโดยเฉพาะผู้ชายมารักเธอ ซึ่งเป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่สัญชาตญาณทางเพศ อันเป็นส่วนหนึ่งของสัญชาตญาณมุ่งเป็น

She knew how to smile so that her dimples leaped, how to walk pigeon toe so that her wide hoop skirts swayed entrancingly, how to look up a man's face and then drop her eyes and bat the lids rapidly so that she seemed a tremble with gentle emotion. Most of all she learned how to conceal from men a sharp intelligence beneath a face as sweet and bland as a baby's. (p.60)

แม้กระทั่งการที่เธอทำงานที่โรงพยาบาลเพื่อช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากสงครามก็ไม่ใช่ด้วยเหตุผลของความรักชาติหรือทำเพื่อชาติเช่นเมลานี แต่เพื่อทำให้ตัวเองหลุดพ้นจากสภาพจำหนอยู่กับการไว้ทุกข์ และสภาพของหญิงม่าย

But to Scarlett, newly emerge from the chrysalis of widowhood, all the war meant was a time of gaiety and excitement. Even the small privations of clothing and food did not annoy her, so happy was she to be in the world again. (p.213)

สการ์เลตต์มีความสุขกับการอยู่ท่ามกลางเหล่าผู้ชายที่บาดเจ็บและหลงรักเธอ เธอปลื้มกับความสุขจากการที่เธอได้กลับมาเป็นคนสำคัญและเป็นที่ยกย่องของชายหนุ่มทั้งหลายเหมือนเมื่อก่อนสงคราม

In fact, she could endure the hospital with equanimity now because it was a perfect happy hunting-ground. The helpless wounded succumbed to her charms with out struggle. Renew their bandages, wash their faces, pat up their pillows and fan them, and they fell in love. Oh, it was Heaven after the last dreary year! (p.214)

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของเธอเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง สิ่งใดที่จะทำให้เธอมีความสุขได้ เธอจะทำสิ่งนั้นโดยแทบจะไม่คำนึงถึงสิ่งหรือคนรอบข้าง กล่าวได้ว่าแรงกระตุ้นในสัญชาตญาณของเธอมีมากกว่าแรงต้านทาน อย่างไรก็ตามมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในใจของสการ์เลตต์ตั้งที่ได้วิเคราะห์เป็นประเด็นต่อไป

3.1.3 ปมปัญหาความขัดแย้ง

ปมปัญหาความขัดแย้งทำให้เรื่องราวดำเนินไป ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความขัดแย้งภายในตัวละครเอก และ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับตัวละครอื่นๆ

3.1.3.1 ความขัดแย้งภายในตัวสการ์เลตต์

ความขัดแย้งภายในใจสการ์เลตต์เกิดขึ้นจากความปรารถนาที่จะเป็นคนดีเช่นเดียวกับมารดา กับความปรารถนาในความสุขความรื่นรมย์ของชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของผู้ชาย

หากพิจารณาตามทฤษฎีของฟรอยด์ จะเห็นว่าความปรารถนาสิ่งทีี่รื่นรมย์ในชีวิตของสการ์เลตต์แสดงให้เห็นอิทธิพลของ Id เพราะ Id เป็นผู้บงการ Ego ให้แสวงหาความสุขมาสนองสัญชาตญาณ เพื่อให้ร่างกายและจิตใจได้รับความพึงพอใจ ส่วนความปรารถนาที่จะเป็นคนดีนั้นเป็นอิทธิพลของ Superego ความปรารถนาทั้งสองประการต่อสู้กันภายในใจของสการ์เลตต์ แต่เสียงแห่งคุณธรรมจะเบากว่าเสียงของความต้องการความสุขความรื่นเริง ในแง่จิตวิเคราะห์ สการ์เลตต์ตกอยู่ใต้อำนาจของฝ่าย Id มากกว่าฝ่าย Superego และ Ego ทำหน้าที่ตอบสนอง Id เสียเป็นส่วนใหญ่

Scarlett wanted very much to be like her mother. The only difficulty was that by being just and truthful and tender and unselfish, one missed most of the joys of life, and certainly many beaux. And life was too short to miss such pleasant things. Some day when she was married to Ashley and old, some day when she had time for it, she intended to be like Ellen. (p.62)

สังคมสมัยนั้นถือว่าการกระทำที่ไม่เหมาะสมหากกุลสตรีจะรับของกำนัลจากชายอื่นที่มีไม่ใช่สามีหรือบุคคลในครอบครัว แต่ด้วยความอยากได้ สการ์เลตต์จึงรับหมวกที่เรตต์ให้เธอไว้

She clutched at the box. That sweet thing that made her look so young and enchanting to be given to some other girls ? Oh, never ! For a moment she thought of the horror of Pitty and Melanie. She thought of Ellen and what she would say, and she shivered. But vanity was stronger. (p.239)

การต่อสู้ระหว่างความปรารถนา 2 ด้านปรากฏขึ้นบ่อยในใจสการ์เลตต์ แต่ความปรารถนาที่ผิดธรรมเนียมหรือแบบแผนปฏิบัติมักจะเป็นฝ่ายชนะเสมอ ในช่วงชีวิตที่สการ์เลตต์ต้องต่อสู้กับความยากลำบากระหว่างสงครามเป็นเวลาทีี่สการ์เลตต์ละทิ้ง Superego อย่างสิ้นเชิง

เพราะเธอเห็นว่าสิ่งที่เอเลนสอนไม่สามารถช่วยเธอให้พ้นจากความยากลำบากได้เลย
สัญชาตญาณความหิว สัญชาตญาณมุ่งเป็นเพื่อดำรงชีวิตให้รอด แสดงบทบาทออกมาอย่างเต็มที่

Scarlett thought in despair : ' Nothing, no, nothing, she taught me is of
and help to me ! What good will kindness do me now ? What value is
gentleness? Better that I 'd learned to plough or chop cotton like a
danky. Oh, mother, you were wrong !' (p.425)

ในช่วงสงครามนี้เอง เราจะเห็นบทบาทของEgoที่พยายามต่อสู้ดิ้นรนและทำทุกอย่างเพื่อ
ลดความตึงเครียดที่เกิดจากการเผชิญกับความยากลำบาก เนื่องจากเมื่อครั้งที่ยังมีชีวิตสุขสบาย
ในอดีตสการ์เลตต์ไม่เคยเผชิญความยากลำบาก งานการใดๆหรือแม้แต่การดูแลตนเองก็จะมีคน
ทำให้เธอโดยตลอด

Scarlett O'Hara, who had never raised her hand even to pick up her
discarded stockings from the floor or to tie the laces of her slippers-
Scarlett, whose little headaches and tempers had been coddled and
catered to all her life. (p.418)

เมื่อต้องเผชิญกับสงคราม ภาวะยากไร้ และความอดอยากอย่างที่ไม่เคยประสบมาก่อนใน
ชีวิต สัญชาตญาณความหิวอันเป็นสัญชาตญาณเพื่อความอยู่รอดหรือเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ที่เกิด
จากIdขับดันให้สการ์เลตต์ถึงกับปฏิญาณกับตนเองว่าจะไม่ยอมอด จะทำทุกสิ่งเพื่อให้มีกิน เธอให้
ความสำคัญกับการอยู่รอดจนไม่เหลือความคิดด้านคุณธรรมใดๆ อีกเลย อันเป็นกระบวนการที่
Egoแสวงหาทางเพื่อตอบสนองความต้องการของIdโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม

Hunger gnawed at her empty stomach again and she said
aloud:'As God is my witness, as God is my witness, the Yankees aren't
going to lick me. I'm going to live through this, and when it's over I'm
never going to be hungry again. No, nor any of my folks. If I have to steal
or kill - As God is my witness, I'm never going to be hungry again.'
(p.419)

ความตั้งใจเพื่อให้มีกินและอยู่รอดของเธอนั้นรุนแรงจน เธอตั้งใจไว้ว่าแม้จะผ่านพ้นช่วงสงครามนี้ไปแล้ว เธอก็จะไม่ยอมกลับมาตกอยู่ในสภาพนี้อีก และสการ์เลตต์ก็ทำอย่างที่เธอกล่าวไว้ในที่สุด เธอฆ่านายทหารแยงก็ที่บุกรุกบ้านของเธอ ในฉากนี้ ตอนแรกสการ์เลตต์กลัวนายทหารผู้นี้ แต่ความกลัวหมดสิ้นไปเมื่อรู้ว่านายทหารผู้นี้เดินไปที่ครัว ความที่เป็นห่วงอาหารซึ่งหามาได้อย่างยากลำบาก ทำให้เธอตัดสินใจไปคว้าปืนมาและฆ่านายทหารผู้นั้น เมื่ออ่านอย่างละเอียด จะเห็นได้ว่านายทหารผู้นี้ได้เก็บปืนลงในช่องขณะที่ยืนบสนทนากับสการ์เลตต์ แต่สการ์เลตต์กลับประทับปืนลงและยิงนายทหารคนนั้นทันที ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสัญชาตญาณการเอาตัวรอดของสการ์เลตต์ พฤติกรรมที่รุนแรงนี้วิเคราะห์ได้ว่าเป็นสัญชาตญาณมุ่งตายที่รับใช้สัญชาตญาณมุ่งเป็น กล่าวคือ ฆ่าผู้อื่นเพื่อปกป้องและรักษาชีวิตตัวเอง ในสภาวะที่ยากลำบากและตกอยู่ในอันตรายจากศัตรู Ego ของสการ์เลตต์จะเกิดความวิตกกังวลชนิดหวาดกลัวต่อสภาพแวดล้อม (Reality anxiety) แต่สการ์เลตต์จะกำจัดความวิตกกังวลออกไปในทันที เธอจะไม่ยอมทนอยู่ในสภาพที่ทำให้ตัวเองลำบากไปกว่านี้

เหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าสการ์เลตต์ได้ทำตามคำปฏิญาณของเธออีกเหตุการณ์หนึ่ง คือ เธอทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาทाराไว้ ทाराเป็นบ้านของเธอ เป็นที่พักพิงและยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นดังชีวิตของเธอ เห็นได้ว่าเธอโหยหาทาราตลอดเวลาที่อยู่แอตแลนตา การตกอยู่ในฐานะหัวหน้าครอบครัวแสดงถึงความเป็นเจ้าของทารา การสูญเสียทาราก็เท่ากับสูญเสียตัวตนของเธอเอง ดังนั้น เธอจึงปกป้องทาราประหนึ่งปกป้องตัวเองไม่ว่าจะด้วยวิธีใดแม้จะเป็นวิธีที่ทำให้เธอจะต้องถูกประนาม สการ์เลตต์ยอมใช้ตัวเองแลกกับเงินของเฟรดด์ เมื่อไม่สำเร็จและประจวบเหมาะจะได้พบแฟรงก์ คู่หมั้นน้องสาว พร้อมกับรับรู้ถึงฐานะการเงินของแฟรงก์ว่าจะสามารถช่วยทาราไว้ได้ในระยะยาว เธอจึงตัดสินใจที่จะแย่งแฟรงก์มาเป็นของตนโดยโกหกว่าซูเอเลนกำลังจะแต่งงานกับโทนี่ ฟอนเตน สการ์เลตต์เห็นว่าการแย่งคนรักน้องสาวเป็นเรื่องเล็กน้อย ทาราสำคัญกว่าศีลธรรมจรรยา ซึ่งสะท้อนกลับมาที่ตัวเธอเองว่าสิ่งที่เธอทำไปก็เพื่อตัวเธอทั้งสิ้น ข้อความต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่าสการ์เลตต์หวังตัวเองว่าจะตกอยู่ในฐานะลำบากในขณะที่ซูเอเลน น้องสาวที่เธอเกลียดกำลังจะมีชีวิตที่ดีกว่า

As Scarlett thought of Suellon's secure future and the precarious one of herself and Tara, anger flamed in her at the unfairness of life. Hastily she looked out of the buggy into the muddy street, lest Frank should see her expression. She was going to lose everything she had, while Sue--- Suddenly a determination was born in her. (p.579)

แต่ทั้งนี้ เธอให้เหตุผลกับตัวเองว่าซูเอเลนนั้นจะไม่มีวันช่วยเหลือทाराเมื่อเธอแต่งงานกับแฟรงก์ หากย้อนกลับไปตั้งแต่สมัยก่อนสงคราม จะเห็นว่าสการ์เลตต์ไม่ชอบน้องสาวโดยเฉพาะอย่างยิ่งซูเอเลนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เนื่องจากซูเอเลนมีลักษณะนิสัยเหมือนสการ์เลตต์คือต้องการจะเป็นที่สนใจของผู้อื่นเช่นกัน นิสัยเช่นนี้สะท้อนให้เห็นความต้องการที่จะอยู่เหนือผู้อื่นและไม่อยากให้ใครได้ดีไปกว่าตน ซึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นความเห็นแก่ตัว บุคคลที่เห็นแก่ตัวจะเป็นคนที่ถูกรอบงำด้วยสัญชาตญาณความต้องการต่างๆ ของตนโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมดังที่สการ์เลตต์เป็น

การที่สการ์เลตต์ได้เข้าไปดูแลกิจการโรงเลื่อยเมื่อครั้งที่แฟรงก์ป่วยเป็นไข้ทำให้สการ์เลตต์ได้ตระหนักในความสามารถของตนว่าสามารถดูแลธุรกิจและทำงานหาเงินเข้าบ้านได้มากกว่าแฟรงก์ หรือแม้กระทั่งผู้ชายคนอื่นๆ ที่ทำธุรกิจเช่นเธอ ความรู้สึกนี้ยิ่งทำให้เธอมีความมั่นใจในตนเองและทวีความยึดติดในวัตถุเงินทองที่จะทำให้เธอดำรงชีวิตอย่างสุขสบาย เพราะเธอเชื่อว่าเงินเท่านั้นที่จะบันดาลความสุขให้ได้อย่างแท้จริง โรงเลื่อยเป็นสิ่งที่ทำเงินให้เธอ การที่เธอตั้งครุฑ์เอลลาเป็นช่วงที่เธอไม่สามารถไปดูแลกิจการได้ ทำให้สูญเสียโอกาสทำเงินไปมากจนเธอเกิดอคติกับการมีลูกและเห็นว่าโรงเลื่อยสำคัญกว่าลูก นั้นหมายความว่าเธอคำนึงถึงเงินมากกว่าลูกของเธอ ความเชื่อว่าเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ชีวิตของเธอมีความสุขสะท้อนให้เห็นว่าเธอเห็นแก่ตัว เอาประโยชน์และความสุขของตนเป็นที่ตั้ง แม้กระทั่งเมื่อแฟรงก์ตายไปและเธอตัดสินใจรับคำขอแต่งงานจากเรตต์ เธอเองก็ยอมรับจริงๆ ว่าเหตุผลนอกเหนือจากที่เธอเห็นว่าเรตต์สามารถทนเธอได้และเธอก็ชอบเขา คือเธอต้องการเงินของเรตต์

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างId และSuperegoมีอยู่ในใจสการ์เลตต์ซึ่งปรากฏชัดเจนในตอนที่สการ์เลตต์สารภาพกับเรตต์ถึงเรื่องราวที่ผ่านมา สิ่งที่รบกวนใจสการ์เลตต์คือความรู้สึกบาปและกลัวการตกนรก ซึ่งเกิดจากการที่เธอไม่ประพฤติตามที่เอดเลนสั่งสอน หลอก แฟรงก์ให้มาแต่งงานด้วย อีกทั้งยังเป็นต้นเหตุให้แฟรงก์ตาย จะเห็นได้ว่าSuperegoได้ลงโทษให้Egoเกิดความวิตกกังวลทางศีลธรรม สการ์เลตต์ตระหนักว่าสิ่งที่เธอนั้นเป็นสิ่งไม่ดีแม้ว่าในชั้นแรกเธอจะคิดว่าเธอได้ทำถูกต้องแล้ว แต่เรตต์เห็นว่าสการ์เลตต์ไม่ได้รู้สึกผิดด้วยสำนึกของความเป็นคนดี เธอเพียงแต่กลัวการถูกลงโทษจากพระเจ้าเท่านั้น หากปราศจากการลงโทษจากพระเจ้า สการ์เลตต์ก็จะไม่เผยแสดงอาการกระทำของตนเอง แต่ทั้งนี้ เรตต์เป็นผู้ที่มองความจริงมิใช่ตามอคติ เขาพยายามช่วยสการ์เลตต์ให้หลุดพ้นจากความรู้สึกกลัว ด้วยการให้เหตุผลว่าสการ์เลตต์ไม่มีทางเลือก เพราะเธอต้องรักษาทाराไว้ และหากแฟรงก์แต่งงานกับซูเอเลน ก็อาจจะต้องเผชิญกับความทุกข์อื่นๆ อยู่ดี

นอกจากประสบการณ์ในวัยเด็กที่คุ้นเคยอยู่กับการแสวงหาความสุขให้แก่ตนเอง ประสบการณ์ความยากลำบากในอดีตและความอดอยากไม่มีกินฝังอยู่ในจิตไร้สำนึกของสการ์เลตต์ตลอดเวลา เป็นสาเหตุให้เธอทำทุกอย่างเพื่อสนองสัญชาตญาณความหิว และไม่สามารถทำให้เป็นคนดีที่ไม่ยึดติดในทรัพย์สินได้ กล่าวคือ Egoของสการ์เลตต์เลือกที่จะสนองความต้องการของ Idและลดความเครียดวิตกกังวลที่ว่าจะไม่มีกินและอดคัดขาดแคลนมากกว่าที่จะทำตาม Superego ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในฉากที่สการ์เลตต์สารภาพกับเรตต์

" Well, just when I would try to be nice to folks and tell myself that money wasn't everything, I'd go to bed and dream that I was back at Tara right after mother died, right after the Yankee went through. Rhett, you can't imagine-I get cold when I think about it. I can see how everything is burned and so still and there's nothing to eat. Oh, Rhett, in my dream I'm hungry again. (...) And then I'd wake up and I'd be cold with fright and so afraid that I'd be hungry again." (p.810)

เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในใจของสการ์เลตต์ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่าง Idกับ Superego หรือการแก้ไขปัญหาที่คิดไม่ถึง Egoของสการ์เลตต์จะแก้ไขข้อคับข้องใจด้วยกลวิธีการเก็บกด จะเห็นได้ชัดเจนจากการที่เธอไม่สามารถจำภาพเหตุการณ์ที่เธอแต่งงานกับชาร์ลส์หรือจำได้เพียงรางๆ แม้แต่เหตุการณ์ในวันแต่งงาน เธอก็แทบจำไม่ได้นั่นเป็นสัญญาณให้เห็นว่าการแต่งงานของเธอกับชาร์ลส์เป็นเรื่องที่สร้างความคับข้องใจให้แก่เธอ เนื่องจากเธอแต่งงานกับชาร์ลส์เพื่อให้แอสเลย์เจ็บใจ เธอตระหนักในภายหลังว่าการกระทำเช่นนั้นไม่มีประโยชน์ ตัวเธอกลับต้องตกพุ่มม่ายเมื่อชาร์ลส์ตายไป ซึ่งทำให้ชีวิตที่รื่นเริงของเธอจบสิ้นลง

In the midst of the turmoil, preparations went forward for Scarlett's wedding and, almost before she knew it, she was clad in Ellen's wedding dress and veil, coming down the wide stairs of Tara on her father's arm, to face a house packed full with guests. Afterward she remembered, as from a dream,(...). (p.129)

This irritated her for, try as she could, she could recall nothing about Charles except the dying-calf look on his face when she told him

she would marry him. And even that picture was fading. But she was a widow and she had to watch her behaviour. Not for her the pleasures of unmarried girls. (pp.133-134)

สการ์เลตต์ใช้การปิดความคิดที่รบกวนจิตใจออกจากใจของเธอและไปเก็บไว้ที่จิตไร้สำนึก เธอบอกกับตัวเองว่าจะคิดในวันอื่นๆ ไม่ใช่วันนี้ อันเป็นกระบวนการของEgoของสการ์เลตต์ที่เลือกสนองความต้องการของIdก่อนที่จะปฏิบัติตามSuperego เช่น เธอต้องการจะเป็นคนดีอย่างเอเลนเมื่อเธออายุมากขึ้นหรือแต่งงานแล้ว หรือเธอตั้งใจจะเป็นคนดีเมื่อเธอพร้อมในทรัพย์สินสมบัติ นอกจากนี้ การปิดความคิดที่รบกวนจิตใจอันเกิดขึ้นเมื่อSuperegoเข้ามามีบทบาทในใจเมื่อใดก็ตาม เพื่อเป็นการรักษาสภาพจิตใจและตอบสนองของความปรารถนาของเธอได้ในเวลาเดียวกัน ฉากที่เธอแอบอ่านจดหมายที่แอสลีย์เขียนมาถึงเมลานี สการ์เลตต์มีความขัดแย้งในใจ เธอรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและนึกถึงเอเลนว่าแม่จะต้องตำหนิเธอในความอยากรู้ อยากเห็นข้อความในจดหมาย แต่ในที่สุด ความอยากรู้ อยากเห็นเป็นฝ่ายชนะ Superegoถูกปิดออกไปเพื่อสนองความปรารถนาของตน

She had become adept at putting unpleasant thoughts out of her mind these days. She had learned to say, ' I won't think of this or that bothersome thought now. I'll think about it to-morrow.' Generally when to-morrow came, the thought either did not occur at all or it was so attenuated by the delay it was not very troublesome. So the matter of Asley's letters did not lie very heavily on her conscience. (p.206)

แม้กระทั่งในตอนจบของนวนิยาย เมื่อเรตต์จากไปแล้ว สการ์เลตต์รู้ใจตัวเองว่าต้องการเรตต์ แต่สการ์เลตต์ก็ขอผลัดวันที่จะนึกคิดหาวิธีดึงเรตต์กลับมา

' I'll think of it all to-morrow, at Tara. I can stand it then. Tomorrow, I 'll think of some way to get him back. After all, to-morrow is another day.' (p.1011)

ก่อนหน้าทีเรื่องจะจบลง จะเห็นได้ว่าเธอเข้าใจตัวเธอเอง เมลานี ลูกๆ และคนอื่นๆ แต่ถึงกระนั้น กระบวนการแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในEgoของเธอด้วยลักษณะการปิดความคิดหรือผลัด

วันคิดก็ยังคงอยู่ในตัวเธอ การลดความตึงเครียดของสการ์เลตต์ด้วยวิธีนี้ไม่ได้สร้างเสริมพัฒนาการทางความคิดให้แก่สการ์เลตต์ เพราะทุกอย่างถูกเก็บลงไป สการ์เลตต์จะไม่หยิบ ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นมาใคร่ครวญ ทั้งนี้เพราะการที่Egoเผชิญกับภาวะของการขัดแย้งระหว่างIdและSuperego ทำให้Egoเกิดความเครียดอันเป็นสิ่งที่สการ์เลตต์ไม่ต้องการและไม่สามารถทนได้ การหลบเลี่ยงในลักษณะนี้ทุกๆ ครั้งย่อมทำให้สการ์เลตต์ยังคงไม่มีความสามารถที่จะวิเคราะห์เรื่องใดๆ ได้เหมือนที่เธอเคยเป็น และนำมาซึ่งการตัดสินใจที่ผิดพลาดหรือวุ่นวายหลายๆ ครั้ง รวมถึงการมองไม่เห็นความจริงหรือไม่คิดถึงผู้อื่นดังเช่นที่เรตต์กล่าว

(...)You unerringly manage to pick the wrong people and the wrong thing.(...)you have no instinct about people, no discrimination between the cheap and the great. (p.830)

ดังนั้นบุคลิกภาพของสการ์เลตต์ก็ยังคงถูกควบคุมด้วยId อันเป็นลักษณะของเด็กไม่รู้จักโตเช่นนี้เรื่อยไป

ความเป็นเด็กที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งของสการ์เลตต์ก็คือ การโยเยหาที่พักพิง สการ์เลตต์จะนึกถึงเอเลนและทาราเสมอเมื่อยามเธอทุกข์ใจ เธอต้องกลับสู่ทาราเพื่อตั้งหลักก่อนทุกครั้ง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าในบางภาวะ Egoของเธอไม่เข้มแข็งพอที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ ความต้องการที่จะกลับไปทารา กลับไปหามารดานั้นเป็นเสมือนการหลีกหนีปัญหาเฉพาะหน้าประการหนึ่งเพื่อความปลอดภัยทั้งกายและใจ ทั้งนี้เพราะIdไม่สามารถทนแรงกดดัน หรือความทุกข์ยากได้นาน ดังนั้น Egoจึงต้องหาหนทางในการลดความตึงเครียดจากความกลัวตายในสงคราม การถอยกลับไปตั้งหลักที่ทาราซึ่งเป็นบ้านเกิดของเธอจะให้ความรู้สึกปลอดภัย ตามกลวิธานการป้องกันตัวของEgoเมื่อเกิดความกลัว ในแบบที่เรียกว่า การถดถอยสู่วัยที่ผ่านมา (Regression) ซึ่งจะเป็นเสมือนการกลับไปสู่ในภาวะที่เคยเป็นเด็กและได้รับการปกป้องดูแล

นอกจากนี้ ในตอนที่ทหารแยงก็กำลังเข้ายึดและโจมตีแอตแลนตาอย่างหนัก Egoของสการ์เลตต์เกิดความกังวลต่อสภาพแวดล้อมอย่างรุนแรง มีทั้งความกลัวสงครามและความตายที่ตัวเองกำลังเผชิญอยู่ในแอตแลนตา และความเป็นห่วงเอเลนที่ทารา สการ์เลตต์ต้องการกลับทารา แต่ไม่สามารถไปได้เพราะหมอมืดขอร้องไม่ให้ไป อีกทั้งยังต้องปฏิบัติตามคำสั่งญาติที่ให้กับ

แอสเลย์ว่าจะดูแลเมลานี ทำให้เกิดภาวะความตึงเครียดในใจสการ์เลตต์ Id ได้แสดงความรุนแรงออกมาจากสัญชาตญาณมุ่งตาย โดยการตบหน้าพรินซ์ซี ที่โกหกเธอเรื่องความรู้ในการทำคลอด

ในความสัมพันธ์ระหว่างสการ์เลตต์กับเอเลน สการ์เลตต์ยกย่องมารดาไว้เหนือสิ่งอื่นใด ถึงขั้นเปรียบเอเลนประดุจพระแม่มาลี ซึ่งเป็นภาวะของเด็กผู้หญิงที่ถ่ายทอดแบบมาจากบิดา จึงทำให้เกิดความต้องการที่จะอยู่ใกล้ซิดมารดา และจะเห็นได้อีกว่าสการ์เลตต์มีพฤติกรรมเป็นทอมบอย อันเนื่องมาจากการถ่ายแบบมาจากบิดามากกว่ามารดา ในตัวของสการ์เลตต์มีพลังของความเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง กล่าวคือ มีอารมณ์และนิสัยใจคอเหมือนเจอราร์ด หลายๆ ครั้งที่มีปัญหา สการ์เลตต์จะเรียกร้องหาแต่เอเลนและอยากใกล้ซิดเอเลน ซึ่งอธิบายตามทฤษฎีของฟรอยด์ได้ว่าเป็นการชดเชยของเด็กหญิงในข้อที่ว่าเธอไม่มีอวัยวะเพศเหมือนของเด็กชาย

ในเรื่องความผูกพันกับทารา วิเคราะห์ได้ว่า สการ์เลตต์ต้องรักษาทาราไว้ให้ได้เพราะทาราเป็นเสมือนตัวเธอ เธอรักษาทาราเพื่อตอบสนองสัญชาตญาณเพื่อความอยู่รอด หรือสัญชาตญาณมุ่งเป็น ซึ่งสามารถวิเคราะห์ด้วยแนวคิดเรื่องการย้ายแหล่งทดแทนได้เช่นกัน กล่าวคือสการ์เลตต์เปลี่ยนเป้าหมายจากแอสเลย์มาเป็นทารา เธอปรารถนาจะได้แอสเลย์มาเป็นของตัวเอง อีกทั้งพฤติกรรมของแอสเลย์ก็สร้างความเข้าใจผิดแก่เธอมาตลอด ในขณะที่แอสเลย์ปฏิเสธที่จะทิ้งเมลานีและหนีไปกับสการ์เลตต์ สการ์เลตต์รู้สึก أنهاสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง แต่เมื่อแอสเลย์ได้บอกว่าสการ์เลตต์ยังเหลือทาราอยู่ สการ์เลตต์จึงทุ่มเทความรู้สึกของความต้องการครอบครอง ความหวงแหนจากแอสเลย์มาเป็นทารา

'There nothing left,' she said at last. 'Nothing left for me. Nothing to love. Nothing to fight for. You are gone and Tara is going.'

He looked at her for a long space and then, leaning, scooped up a small wad of red clay from the ground.

'Yes, there is something left,' he said, and the ghost of his old smile came back, the smile which mocked himself as well as her.

'Something you love better than me, though you may not know it. You've still got Tara.' (pp.520-521)

3.1.3.2 ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับตัวละครอื่นๆ

สการ์เลตต์เป็นคนที่ไม่เหมือนใครยกเว้นเจอราร์ดผู้เป็นพ่อ ความที่เธอไม่เหมือนคนอื่นนำไปสู่ความขัดแย้งอันมีผลต่อการดำเนินเรื่อง หนึ่งในกรณีวิเคราะห์ ผู้เขียนได้ลำดับตัวละครที่มีความขัดแย้งกับสการ์เลตต์ดังต่อไปนี้ แอชลีย์ เมลานี และ เรดดี ผู้วิจัยเลือกให้แอชลีย์เป็นตัวละครที่มีความขัดแย้งกับสการ์เลตต์และสมควรนำมาพิจารณาในลำดับแรก เนื่องจากความขัดแย้งของทั้งสองเป็นสิ่งที่ทำให้เรื่องดำเนินไป อีกทั้งการที่สการ์เลตต์ยังผูกติดยึดมั่นในความรักที่มีต่อแอชลีย์เป็นสิ่งที่ทำให้สการ์เลตต์มีพฤติกรรมอีกหลายๆอย่างตามมา

-ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับแอชลีย์

เมื่อวิเคราะห์ด้วยมุมมองของฟรอยด์ จะเห็นได้ว่า สการ์เลตต์ในวัย 16 ปีหรือในช่วงวัยรุ่นอยู่ในขั้นปฏิบัติการทางเพศ ซึ่งเป็นระยะแห่งการแสวงหาความสุขจากเพศตรงข้าม กล่าวคือ เป็นช่วงเวลาที่เธอมีความรัก ซึ่งสอดคล้องกับกัณฑ์นิสัยของเธอที่ต้องการเป็นที่หนึ่งในหัวใจของชายทุกคน ดังปรากฏในข้อความต่อไปนี้

She was constitutionally unable to endure any man being in love with any woman not herself. (p.16)

ผู้ชายทุกคนล้วนแต่มาติดพันเธอและต่างก็ละทิ้งคนรักของตนเพื่อมาพะเน้าพะนอ สการ์เลตต์ เห็นได้ชัดเจนจากงานเลี้ยงประกาศการหมั้นที่บ้านแอชลีย์ แต่แอชลีย์กลับไม่รวมอยู่ในบรรดาชายหนุ่มเหล่านี้ แอชลีย์เป็นผู้ชายที่สการ์เลตต์ประทับใจแม้ว่าเขาจะแตกต่างจากเธอมาก กล่าวคือ ในขณะที่สการ์เลตต์เป็นคนสนุกสนาน ชอบความบันเทิงประเภทเดินรำ แอชลีย์กลับสนใจในหนังสือกับบทกวีและเดินทางไปต่างประเทศเพื่อไปชมงานศิลปะ เป็นต้น ซึ่งสการ์เลตต์เห็นว่าเป็นเรื่องน่าเบื่อสำหรับเธอ เพราะเธอไม่สามารถเข้าใจบางเรื่องที่แอชลีย์พูดถึง

ทั้งแอชลีย์และเจอราร์ดได้เคยอธิบายความแตกต่างนี้ให้สการ์เลตต์ฟังว่า ถึงแม้แอชลีย์กับสการ์เลตต์จะได้แต่งงานกันก็จะเป็นความสุข แต่สการ์เลตต์คิดอย่างเด็กๆ ว่าเธอสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองและเปลี่ยนแอชลีย์ได้ อีกทั้งเธอเห็นว่าในครอบครัวของเธอเองนั้น ทั้งเจอราร์ดและเอเลนก็มีความแตกต่างกันแต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

สการ์เลตต์รู้อยู่แก่ใจว่าเธอกับแอชลีย์มีความแตกต่างกัน เธอไม่เข้าใจแอชลีย์ แต่การที่แอชลีย์ไม่เหมือนใครและการที่สการ์เลตต์ไม่เข้าใจแอชลีย์ กลับเป็นสิ่งดึงดูดให้สการ์เลตต์ยิ่ง

อยากได้แอสเลย์มาครอบครอง ความรักที่เธอมีต่อแอสเลย์เป็นความรักแบบที่เธอเห็นว่าแอสเลย์ เป็นสิ่งที่งดงามและเกิดความต้องการครอบครองประหนึ่งสิ่งของ

She had wanted him, in that first instant, wanted him as simply and unreasoningly as she wanted food to eat, horses to ride and a soft bed on which to lay herself. (p.27)

สการ์เลตต์กำลังทำตัวให้เป็นจุดสนใจในงานเลี้ยงด้วยการพูดคุยกับหนุ่มๆทั้งหลายจนทุกคนมาห้อมล้อมเธอ แต่คนที่เธอปรารถนาให้มาคือแอสเลย์ กลับยังคงพูดคุยอยู่กับเมลานีโดยไม่สนใจเธอแม้แต่น้อย ข้อความต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่าสการ์เลตต์มีสัญชาตญาณทางเพศและความต้องการที่จะเอาชนะอย่างรุนแรง

Everyone was smoldering, and it would have been a positive triumph for Scarlett, except for Ashley. (p.105)

ความที่สการ์เลตต์มีความต้องการจะเป็นที่หนึ่งเหนือบรรดาสตรีทั้งปวง ยกเว้นมารดาของเธอ มีความสำคัญอย่างมากต่อพฤติกรรมของเธอ เพราะเธอมั่นใจว่าแอสเลย์รักเธอ แต่แอสเลย์ยังไม่รู้ว่าเธอรักเขา เธอจึงตัดสินใจเป็นฝ่ายสารภาพรักกับแอสเลย์ด้วยหวังจะให้แอสเลย์จะยกเลิกการหมั้นและหันมาแต่งงานกับเธอแทน แต่แอสเลย์ปฏิเสธความรักของเธอ การที่เธอถูกปฏิเสธความรักของเธอเท่ากับเป็นการสร้างความผิดหวังซ้ำสองให้กับเธอ เนื่องจากการปฏิเสธของแอสเลย์ทำให้เธอเกิดความคับข้องใจว่าความเป็นที่หนึ่งของเธอถูกแย่งชิงไปจนหมดสการ์เลตต์จึงยังยึดติดอยู่กับความรักที่มีให้แอสเลย์แม้ว่าเขาจะแต่งงานไปแล้วก็ตามเพราะเธออยู่ด้วยความหวังว่าเธอกับแอสเลย์จะได้อยู่ร่วมกันในที่สุด การยึดติดในความรักทำให้แอสเลย์มีความสำคัญสำหรับสการ์เลตต์ตลอดชีวิตของเธอ ใจของสการ์เลตต์นั้นจดจ่ออยู่แต่ความต้องการและความหวังที่จะครอบครองแอสเลย์ เธอยึดมั่นในความรักที่มีให้แอสเลย์ เนื่องจากidและสัญชาตญาณแห่งความต้องการนั้นถูกสะสมมาเป็นระยะเวลายาวนานจนทำให้มองไม่เห็นความจริงรวมทั้งความรักจากผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็น เมลานีที่ดีต่อสการ์เลตต์ที่สุดในยามที่เธอไม่มีใครหรือเป็นที่รังเกียจในสังคม แต่สการ์เลตต์กลับมองเห็นแต่ว่าเธอเป็นศัตรูหัวใจและไม่เคยเชื่อในความจริงใจของเมลานี หรือแม้กระทั่งเรตต์ผู้ซึ่งรัก เข้าใจ และช่วยเหลือสการ์เลตต์มาโดยตลอด แต่สการ์เลตต์ก็มองไม่เห็นความจริงในข้อนี้ตั้งแต่แรก หรืออีกนัยหนึ่ง อธิบายได้ว่าได้ว่าศีลธรรมหรือ Superegoก็ไม่อาจต้านทานความปรารถนาในตัวแอสเลย์ของสการ์เลตต์ได้แม้แต่น้อย

นอกจากสการ์เลตต์จะยึดติดอยู่กับความรักที่มีให้แอสเลย์ด้วย ความรู้สึกอยากเอาชนะ เพื่อสนองใจของตนเอง ว่าเธอต้องเหนือกว่าสตรีอื่นและเป็นที่ยอมรับของชายทุกคนแล้ว พฤติกรรมของแอสเลย์ก็มีส่วนทำให้สการ์เลตต์ยึดติดในความรู้สึกว่าเขาก็รักเธอและต้องการเธอ เช่นกัน เพราะแอสเลย์สร้างความคลุมเครือให้กับสการ์เลตต์ผู้ไม่สามารถวิเคราะห์หืออะไรได้ลึกซึ้ง แอสเลย์ไม่กล้าบอกสการ์เลตต์ว่าความรู้สึกที่มีต่อเธอเป็นเพียงความปรารถนาทางกายเท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะสการ์เลตต์มีบางสิ่งที่เขาไม่มีและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ทั้งคู่แตกต่างกัน

'How could I help caring for you – you who have all the passion for life that I have not? You who can love and hate with a violence impossible for me? Why you are as elemental as fire and wind and wild things and I(...)' (p.118)

ถึงแม้แอสเลย์จะพยายามอธิบายเหตุผลว่าความรักกับชีวิตการแต่งงานและอยู่ร่วมกันนั้น เป็นสิ่งไม่เหมือนกัน ก็ไม่สามารถแก้ไขความคับข้องใจให้สการ์เลตต์ได้

ระหว่างที่แอสเลย์ได้รับความช่วยเหลือจากสการ์เลตต์ในช่วงระยะฟื้นฟูภาคใต้ สการ์เลตต์ก็แลเห็นความแตกต่างของทั้งสองอย่างชัดเจนในแง่ความรู้สึกและการปรับตัวต่อโลกใหม่ ซึ่งในที่สุด สการ์เลตต์ก็เข้าใจว่า แอสเลย์เป็นคนที่ยังติดอยู่ในโลกเก่าและไม่มีความสุขกับชีวิตในปัจจุบัน ความเขັสใจนี้ทำให้สการ์เลตต์ได้รู้ว่าตนนั้นก็ปรารถนาโลกเก่าที่เคยเป็นของภาคใต้ แต่Egoของสการ์เลตต์ก็บกดความต้องการนี้ไว้ในจิตไร้สำนึก แม้ว่าโลกเก่าจะสดสวยงดงาม สการ์เลตต์มีความสุขกับการใช้ชีวิตท่ามกลางชายหนุ่มที่มาติดพัน แต่การสูญเสียโลกนี้ไปก็ทำให้เกิดความปวดร้าว ประกอบกับประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเธอกับแอสเลย์ในโลกเก่า เรื่องราวของเธอกับแอสเลย์ สร้างความเจ็บช้ำให้แก่สการ์เลตต์ ดังนั้น เมื่อคำพูดของแอสเลย์สะกิดความทรงจำและความปรารถนาในอดีตขึ้นมา Egoของสการ์เลตต์จึงพยายามดิ้นรนที่จะปิดความคิดที่ก่อให้เกิดความคับข้องใจนั้นออกไป Egoทำให้สการ์เลตต์พยายามมองว่าอดีตเป็นเพียงบทเรียนที่ตีบทหนึ่งขงชีวิต และทำให้สการ์เลตต์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกใหม่ของภาคใต้ได้ ต่างจากแอสเลย์

จากในโรงเลื่อยเป็นฉากที่แสดงให้เห็นว่าความรักอันร้อนแรงที่สการ์เลตต์เคยรู้สึกต่อ แอชลีย์ได้หมดไปแล้ว แม้สการ์เลตต์จะสงสัยว่าสิ่งนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร แต่เธอก็ปิดความสงสัยในความรู้สึกนี้ทิ้งไป

Now she felt only a curious warm friendliness and content.

It was enough that she was with him and he was holding her hands and smiling, completely friendly, without strain or fever. (p.898)

หากวิเคราะห์จากบทสนทนาระหว่างสการ์เลตต์กับแอชลีย์ จะเห็นได้ว่าสการ์เลตต์เริ่มมองเห็นความแตกต่างที่สำคัญระหว่างเธอกับเขาดังที่ได้วิเคราะห์ข้างต้น ความรู้สึกหลงใหลในแอชลีย์ได้หมดไป เหลือแต่ความรู้สึกของความเป็นเพื่อนที่รู้เรื่องราวของกันและกันตั้งแต่ในอดีตมายาวนาน

จะเห็นได้ว่าแม้แอชลีย์จะพอใจในโลกเก่า แต่ชีวิตของเขาในช่วงก่อนสงครามก็จะเห็นว่าแอชลีย์นั้นก็แตกต่างจากคนอื่น ๆ ในสังคม โลกส่วนตัวของเขาต่างจากโลกในสังคมที่เขาอยู่ กล่าวคือ ชาวภาคใต้ในรัฐจอร์เจียนิยมขี่ม้า เล่นไพ่ไปกเกอร์ เต้นรำ แอชลีย์สามารถกระทำกิจกรรมเหล่านี้ได้ แต่มิได้เกิดความชอบอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาไม่อยากจะเข้าร่วมสงครามเลยแม้แต่น้อย เพราะเขาไม่ชอบความรุนแรง เหตุที่เข้าร่วมสงครามก็เพราะเขาเห็นว่าเป็นทางที่จะรักษาโลกใบเก่าของเขาไว้ ซึ่งต่างจากความรู้สึกของคนในภาคใต้ที่ต้องการให้มีสงคราม ความสนใจที่แท้จริงของแอชลีย์คือ เรื่องศิลปะทางยุโรป พิพิธภัณฑสถานและการอ่านหนังสือเป็นต้น ในโลกแห่งความเป็นจริงของภาคใต้อ่อนสงครามยังเป็นโลกที่เปิดโอกาสให้เขาได้มีชีวิตส่วนตัว ดังนั้นโลกของภาคใต้หลังสงครามจึงเป็นโลกที่ต่างจากโลกที่เขาปรารถนาอย่างสิ้นเชิง เขาต้องเรียนรู้การฝ่าฟัน การคิดคำนวณตัวเลข การค้าขายเพื่อให้ได้กำไรซึ่งแอชลีย์ไม่สามารถทำได้

ภาวะเช่นนี้ทำให้เกิดการปรับตัวของEgoของเขาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของแอชลีย์เป็นไปได้อย่างลำบาก และก่อความสับสนและความคับข้องใจ เนื่องจากบุคลิกของเขานั้นไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมและเขาเองก็แตกต่างจากคนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสการ์เลตต์ ผลของความสับสนและคับข้องใจที่เกิดจากความไร้ประสิทธิภาพของEgo ทำให้ ระบบบุคลิกภาพปรวนแปรไป ทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในตนเองและโลกภายนอก

และทำให้ความสามารถลดลง³² ด้วยเหตุนี้แอสลีย์จึงล้มเหลวที่จะปรับตัวให้เข้ากับโลกใหม่ และที่สำคัญคือทำให้สการ์เลตต์ยังคงยึดติดว่าแอสลีย์นั้นรักเธอ เนื่องจากแอสลีย์ไม่สามารถบอกสการ์เลตต์โดยตรงไปตรงมาได้ว่าเขารู้สึกอย่างไรกับเธอ

มีอยู่หลายฉากที่แสดงให้เห็นว่าสการ์เลตต์เริ่มจะหมดความปรารถนาในตัวแอสลีย์ รวมถึงรู้สึกผิดหวังที่เขาไม่สามารถเป็นที่พึ่งใดๆให้เธอได้ สการ์เลตต์มาพบความจริงที่ชัดเจนด้วยตนเองหลังจากการตายของเมลานี ซึ่งทำให้เธอเข้าใจในตัวแอสลีย์ ความรู้สึกของเขาที่มีต่อเมลานีและเธอ สการ์เลตต์เป็นผู้ให้ความกระจ่างแก่แอสลีย์ด้วยตนเอง จากนั้น ความขัดแย้งระหว่างเธอกับแอสลีย์ก็หมดไปอย่างแท้จริง

'Oh,Ashley, you should have known, years ago, that you loved her and not me! Why didn't you? Everything would have been so different, so-- Oh, you should have realized and not kept me dangling with all your talk about honour and sacrifice! If you'd told me, years ago, I 'd have—It would kill me but I could have stood it somehow. But you wait till now, till Melly's dying (...) You should have seen clearly that you love her all the time and only wanted me like Rhett wants that Watling woman!' (pp.989-990)

(...)And if it hadn't been for Ashley, I 'd have realized it long ago. I've never been able to see the world at all, because Ashley stood in the way. (p.997)

คำพูดเหล่านี้ทำให้เห็นว่าสการ์เลตต์ใช้กลวิธานกล่าวโทษผู้อื่น ซึ่งก็คือแอสลีย์ เธอเห็นว่าเป็นความผิดของเขาที่ทำให้เธอหลงเข้าใจผิดมานานจนสายเกินไป

หลังจากที่สการ์เลตต์ได้รับรู้และเข้าใจตัวตนของแอสลีย์อย่างแท้จริง และเข้าใจว่าตัวเองหลงใหลแอสลีย์แต่เพียงรูปลักษณะภายนอกที่เธอสร้างขึ้น ที่ประกอบเข้ากับทิวทัศน์ดั้งเดิมที่จะเอาชนะ

³²Calvin S .Hall, A Primer of Freudian Psychology. p.22.

เพื่อความต้องการที่จะเป็นหนึ่ง ความคับข้องใจและจิตใจที่จดจ่ออยู่แต่แอสเลย์ก็หมดไป ทำให้ สการ์เลตต์เริ่มมองเห็นความดีของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นเมลานี หรือเรตต์ เป็นต้น

- ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับเมลานี

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างสการ์เลตต์กับเมลานีเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะโดยนิสัย พื้นฐานของสการ์เลตต์นั้น เธอเกลียดผู้หญิงทุกคน เพราะเธอเห็นว่าทุกคนคือคู่แข่งที่จะแย่งผู้ชาย ของเธอ เธอไม่เคยไว้ใจใคร ไม่เชื่อว่าใครจะรักเธอและจะปฏิบัติต่อเธอด้วยความบริสุทธิ์ใจ เมลานี นั้นมาอยู่ในฐานะคู่หมั้นและภรรยาของแอสเลย์ผู้ที่ทำให้เธอผิดหวัง โดยที่แอสเลย์ให้เหตุผลว่า เมลานีมีความสนใจในสิ่งเดียวกับเขา ซึ่งทำให้สามารถมีชีวิตคู่ร่วมกันได้ เช่น ความสนใจในการ อ่านหนังสือ ซึ่งเป็นสิ่งที่สการ์เลตต์ไม่เคยสนใจ สการ์เลตต์จึงมีแต่ความเกลียดชังให้แก่เมลานี ความรักที่มีต่อแอสเลย์ทำให้สการ์เลตต์ไม่เคยเห็นความดีของ เมลานีจนกระทั่งเธอได้มาใช้ชีวิต ระหว่างและหลังสงครามที่ทารา และผจญความยากลำบากด้วยกัน

เมลานีมีบุคลิกเหมือนเอลเลน แม่ของสการ์เลตต์ กล่าวคือ มีความรักให้กับผู้อื่น เป็นคนที่ เพื่อนบ้านรัก เป็นคนที่มีเมตตาแต่ก็มีความเข้มแข็งอยู่ในที่ ซึ่งจะเห็นได้จากฉากที่เธอลากดาบลง มาจะช่วยสการ์เลตต์ในวันที่มีนายทหารแย่งกันบุกเข้ามาที่ทารา และช่วยสการ์เลตต์เคลื่อนย้ายศพ นายทหาร เหตุการณ์นี้สามารถอธิบายได้ในแง่ของการทำงานของสัญชาตญาณมุ่งเป็นดังเช่นที่ เกิดขึ้นกับสการ์เลตต์ในช่วงเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ เรตต์ซึ่งเป็นคนที่มีสายตาเฉียบแหลมใน การมองคน ก็นิยมและนับถือเมลานีด้วยใจจริง เขาปฏิบัติต่อเมลานีเป็นอย่างดี แสดงความสุภาพ จากใจจริง มิใช่แกล้งทำตัวสุภาพให้มากเกินเหมือนดังเช่นที่ปฏิบัติกับคนอื่นๆ ล้วนเป็นข้อยืนยัน ถึงคุณความดีที่มีอยู่ในตัวเมลานีอย่างแท้จริง ข้อนี้ยังความน้อยใจให้กับสการ์เลตต์เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อเรตต์กล่าวกับเธออย่างจริงไปตรงมาว่าเขารื่นรมเมลานี

'(...)If I am "nicer" to Mrs. Wilkes, it is because she deserves it. She is one of the very few kind, sincere and unselfish persons I have ever known. But perhaps you have failed to note these qualities. And moreover, for all her youth, she is one of the few great ladies I have ever been privileged to know.' (p.219)

เมลานีนั้นรักภาคใต้อย่างแท้จริง มิได้มีจุดประสงค์อื่นเคลือบแฝงเช่นสการ์เลตต์ การ พยายามคนเจ็บของสการ์เลตต์คือการได้แสดงตัวสู่สาธารณชนและได้มีโอกาสใกล้ชิดผู้ชายเพื่อ

คงความรู้สึกว่ายังเป็นที่ยอมรับของชายหนุ่มเหมือนเช่นแต่ก่อน ในขณะที่เมลานีช่วยเหลือผู้อื่นในฐานะเป็นเพื่อนร่วมชาติ

เมื่อพิจารณาถึงบุคลิกลักษณะของเมลานี จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของเมลานีถูกควบคุมโดย Superego เป็นหลัก เพราะเธอยึดมั่นในศีลธรรมความดี มีน้ำใจ และทำดีกับแทบทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสการ์เลตต์ เพราะเธอระลึกเสมอว่าสการ์เลตต์มีพระคุณต่อเธอมาตลอด ในขณะที่พฤติกรรมของสการ์เลตต์ถูกควบคุมโดย id เป็นหลัก

ถึงแม้เมลานีจะถูกมองว่าเป็นคนที่มีศีลธรรมจรรยา แต่จะเห็นได้ว่าเมลานีเป็นคนที่ไม่ให้อภัยคนที่เธอคิดว่าผิด เช่น พวกแยงกี้ หรือแม้กระทั่งอินเดีย น้องสาวของแอสเลย์ซึ่งเธอตัดความสัมพันธ์ไปโดยสิ้นเชิงเนื่องจากอินเดียตั้งตัวเป็นศัตรูกับสการ์เลตต์ พรอยด์ได้อธิบายสาเหตุของความเกลียดชังและไม่ให้อภัยอย่างรุนแรงนี้ว่าเกิดจากการที่คุณธรรมหรือ Superego ตอบสนอง id กล่าวคือ Superego จะสั่งให้ทำลายคนที่ศีลธรรมบกพร่อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า id กับ Superego นั้น บังคับให้ Ego มองโลกหรือบุคคลอื่นอย่างที่เราควรจะเป็น ไม่ใช่อย่างที่มันเป็น

The superego of a very high-minded person can also gain satisfaction for id by attacking people who are considered to be immoral.

The id and superego have another quality in common. They both function irrationally and distort and falsify reality. Rather, we should say, the id and the superego distort the realistic thinking of the ego. The superego force the ego to see thing as they should be and not as they are. The id forces the ego to see the world as the id wishes it would be.³³

ด้วยความที่เมลานีมองคนในด้านดีเป็นที่ตั้ง เธอจึงไม่คิดว่าทุกสิ่งทีสการ์เลตต์ทำเป็นการเสแสร้งหรือเป็นการกระทำที่มีสิ่งอื่นแอบแฝง เช่น การที่สการ์เลตต์อยู่ช่วยเหลือเมลานีที่แอตแลนตา นอกจากเป็นคำขอของหมอมืดแล้ว สการ์เลตต์ต้องดูแลเมลานีเพราะเธอให้สัญญาไว้กับแอสเลย์ว่าเธอจะดูแลเมลานี ฉะนั้นแรงจูงใจที่ทำให้เธอช่วยเหลือเมลานีเป็นแรงจูงใจที่เกิดจาก

³³ Ibid., p.48.

ความรักที่สการ์เลตต์มีให้แอสเลย์ มิใช่ความมีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์หรือต่อเครือญาติใดๆ ดังที่เมลานีคิด เมลานีนั้นถูกควบคุมโดยSuperego ซึ่งทำให้เมลานีไม่เห็นความจริงหรือตัวตนที่แท้จริงของสการ์เลตต์ ประกอบกับการได้รับความช่วยเหลือและร่วมทุกข์กันมาตลอดในระยะสงครามยิ่งทำให้เมลานียกย่องบูชาสการ์เลตต์ แม้สิ่งที่สการ์เลตต์ทำนั้นแม้จะขัดธรรมเนียมนิยม เช่นการดำเนินกิจการโรงเลื่อยซึ่งเป็นการทำงานนอกบ้านและคนอื่นๆ เห็นว่าไม่เหมาะสมสำหรับผู้หญิง และแสดงการต่อต้าน แต่เมลานีกลับเห็นว่าคนอื่นนั้นมีโอกาสที่เธอเป็นคนเก่งและมีความสามารถเหนือกว่าสตรีหรือแม้กระทั่งบุรุษอื่นๆ

เมื่อแรงผลักดันของสัญชาตญาณทางเพศที่มีต่อแอสเลย์ได้หมดลงไปหลังจากที่สการ์เลตต์เริ่มเข้าใจแอสเลย์ เมลานีนั้นเป็นผู้ทำให้ Superego ในตัวสการ์เลตต์ออกมามีบทบาทมากกว่าแต่ก่อน สการ์เลตต์ก็เริ่มมองเห็นว่าเมลานีนั้นปรารถนาดีกับเธอด้วยใจจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมลานีปกป้องเธอจากการกล่าวหาของอินเดียน อาร์ชี และนางเอลซิงในเหตุการณ์ที่โรงเลื่อย คุณความดีที่เมลานีมีต่อสการ์เลตต์ทำให้เธอรู้สึกสำนึกผิดที่เป็นต้นเหตุให้ครอบครัววิกส์และแฮมมิลตันแตกแยกกัน รวมถึงการที่ชาวแอตแลนตาแบ่งเป็นสองฝ่าย

Superego ทำโทษEgoของสการ์เลตต์ให้เกิดความระอายในความผิดและต้องการที่จะสารภาพผิดต่อเมลานีในทุกๆ สิ่งตั้งแต่อดีต เพื่อให้ความคับข้องใจในตัวหมดไป แต่ท้ายที่สุดสการ์เลตต์ก็เลือกที่จะเก็บความลับทุกอย่างไว้เพื่อไม่ให้เมลานีเสียใจ จะเห็นได้ว่าคุณธรรมหรือSuperegoที่สการ์เลตต์เคยตั้งใจไว้ว่าสักวันเธอจะมี เธอจะทำ ได้ปรากฏและทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์โดยที่สการ์เลตต์ยอมรับอย่างแท้จริงทั้งที่คุณธรรมนี้จะปกปิดให้เกิดความคับข้องใจต่อไป เธอพร้อมที่จะทนรับความรู้สึกนั้นไว้ ดังข้อความที่กล่าวถึงความคิดของเธอต่อไปนี้

'I can't tell her,' she thought miserably. 'Never, not even if my conscience kills me.' She remembered irrelevantly Rhett's drunken remark : 'She can't conceive of dishonor in anyone she love... let that be your cross.' Yes it would be her cross, until she died to keep this torment silent within her. (pp.924-925)

ยิ่งช่วงเวลาที่เมลานีกำลังจะเสียชีวิต สการ์เลตต์ยิ่งได้ตระหนักว่าแท้ที่จริงแล้วเธอเองก็ได้เมลานีเป็นกำลังใจในการฝ่าฟันชีวิตช่วงสงคราม แต่เธอไม่เข้าใจตัวเองว่าเพราะอะไรเธอจึงไม่เห็นความจริงว่าแท้ที่จริงแล้วเธอก็รักและต้องการเมลานี เช่นกัน

Behind that door, Melanie was going and, with her, the strength upon which she had relied unknowingly for so many years. Why, oh, why had she not realized before this how much she loved and needed Malanie ?
(p.987)

การที่สการ์เลตต์ไม่สามารถตระหนักถึงความจริงข้อนี้เป็นเพราะความปรารถนาในตัว แอชลีย์บงการพฤติกรรมและความคิดของเธอ Ego ของเธอฟังและคอยแต่จะรับใช้id ดังนั้นสการ์เลตต์จึงตัดสินใจว่า สิ่งดีๆที่เมลานีทำให้เธอเป็นการเสแสร้งแกล้งทำ การขาดความสามารถในการวิเคราะห์ทำให้สการ์เลตต์เข้าใจทุกอย่างในเวลาที่ยาวเกินไป ยังผลให้เธอต้องอยู่โดดเดี่ยวในที่สุด แม้ความขัดแย้งระหว่างเธอและเมลานีจะหมดไปแล้วก็ตาม

- ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับเรตต์

ความขัดแย้งที่สำคัญระหว่างสการ์เลตต์กับเรตต์คือ เรตต์รักสการ์เลตต์แต่สการ์เลตต์มองไม่เห็นความจริงข้อนี้ และไม่คิดว่าเรตต์รักตนอย่างแท้จริงแม้จะได้รับความช่วยเหลือต่างๆจากเรตต์หลายครั้ง ความขัดแย้งนี้เกิดจากการที่สการ์เลตต์เฝ้าแต่หลงรักแอชลีย์เป็นประการสำคัญ นอกจากนี้ ยังเกิดจากการที่สการ์เลตต์เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อเรตต์ตั้งแต่แรกพบ กล่าวคือ เรตต์ได้เห็นเหตุการณ์ที่สการ์เลตต์เป็นฝ่ายบอกรักแอชลีย์ในวันงานประกาศหมั้นของแอชลีย์ อีกทั้งเรตต์เองก็มีประวัติต่างพร้อยและไม่เป็นที่ต้อนรับของคนในสังคมในยุคนั้น ความไม่ชอบทวิเป็นความเกลียดจากเหตุการณ์ที่เรตต์ปล่อยเธอทิ้งไว้ระหว่างทางที่หนีจากแอตแลนตาเพื่อกลับสู่ทารารระหว่างสงคราม นอกจากนั้นเรตต์ยังกลับคำที่จะให้ยืมเงินทั้งๆที่สการ์เลตต์ได้ยอมเสนอตัวเป็นสิ่งประกัน ข้อความต่อไปนี้สะท้อนความรู้สึกของสการ์เลตต์ที่มีต่อเรตต์ได้เป็นอย่างดี

Hatred of Rhett burned in her heart as she plodded along the slippery way. What a blackguard he was! She hoped they did hang him, so she would never have to face him again, with his knowledge of her disgrace and her humiliation. (p.573)

แม้ว่าความสัมพันธ์ของทั้งสองจะมีความขัดแย้งดังกล่าว สการ์เลตต์ก็ยังนิยมชมชอบความคิดของเรตต์และเห็นด้วยกับทัศนะหลายอย่างของเขา เช่นในกรณีที่เรตต์ไม่ยอมถูกบังคับให้แต่งงานกับหญิงสาวที่เพียงแค่ออกไปเที่ยวกับเขา นอกจากนี้เรตต์ยังเป็นคนที่สนับสนุนหรือชัก

จงให้สการ์เลตต์ทำในสิ่งที่ตนปรารถนาแม้ว่าการกระทำนั้นจะขัดกับความเชื่อหรือขนบธรรมเนียมของสังคม

'Can't you see it? Ever since I met you at the bazaar, your career has been most shocking and I 'm to blame for most of it. Who encouraged you to dance? Who forced you to admit that you thought our glorious Cause was neither glorious nor sacred? Who goaded you into admitting that you thought men were fools to die for high-sounding principles? Who has aided you in giving the old ladies plenty to gossip about? Who is getting you out of mourning several years too soon? And who, to end all this, has lured you into accepting a gift which no lady can accept and still remain a lady?' (p.242)

จะเห็นได้ว่าแม่สการ์เลตต์จะมีเรื่องขัดเคืองใจกับเรตต์มาก่อน แต่เธอยังคงพึงพอใจที่เรตต์มาข้องแวะกับเธอ ทั้งนี้ก็เพราะเรตต์ทำให้เธอได้สมปรารถนาในสิ่งที่เธอต้องการ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเรตต์เป็นคนที่ทำให้พ่อของสการ์เลตต์ได้รับความพึงพอใจ เรตต์นั้นมีลักษณะบางประการที่เหมือนกับสการ์เลตต์ เช่น เป็นคนที่มีมองโลกตามความเป็นจริงและถือความอยู่รอดของตนเองเป็นสำคัญจนอาจเรียกได้ว่าเป็นคนเห็นแก่ตัว หรือแม้กระทั่งความเห็นแก่ตัว เห็นได้ชัดเจนจากฉากที่บ้านวิลก์ เรตต์ได้ทำให้กลุ่มผู้ชายที่งานเลี้ยงไม่พอใจจากการที่เขาได้วิพากษ์วิจารณ์ว่าหากเกิดสงครามขึ้นภาคใต้ก็จะไม่สามารถเอาชนะภาคเหนือได้ทั้งนี้เพราะภาคใต้มีจุดอ่อนหลายประการ เช่นซึ่งคนในภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่ตระหนักในข้อนี้ กลับคิดเพียงว่าออกไปรบ แสดงความรักชาติและมั่นใจว่าชนะแน่นอน

แม้ว่าเรตต์จะกล่าวว่าทั้งเขาและสการ์เลตต์มีนิสัยเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นการเอาตัวรอดจนช่วยผลประโยชน์เข้าตัวเอง และถูกสังคมรังเกียจเช่นกัน แต่ในรายละเอียดที่ลึกลงไปทั้งเขาและเธอก็มีความต่างกันหลายประการ อย่างเช่น เรตต์อ่านนิยายใจคอคนออกได้อย่างแม่นยำ กล่าวคือเขารู้ว่าตัวตนที่แท้จริงของแต่ละคนเป็นเช่นไร ในขณะที่สการ์เลตต์ขาดความสามารถในการวิเคราะห์คน

การทำงานของ Ego ของเรตต์นั้นสามารถสร้างสมดุลได้ระหว่างความปรารถนาของตนและโลกภายนอก เรตต์รู้จักที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้มากกว่าสการ์เลตต์ ในอดีตเขาเกลียด

สังคมและกฎเกณฑ์ต่างๆของสังคม เขาเลือกและกล้าทำในสิ่งที่สังคมรังเกียจ เพราะเรตต์มองว่าสังคมมิได้ให้สิ่งใดกับเขา การที่ต้องเผชิญโลกและใช้ชีวิตโดยลำพังเป็นสิ่งที่ทำให้เขาต้องมีความเข้มแข็งและไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลใครหรือข้อบังคับของสังคมใดๆ อีกทั้งเรียนรู้ที่จะเอาตัวรอดและสร้างความสุขตามวิถีชีวิตที่ปรารถนาให้กับตัวเองอันเป็นสัญชาตญาณพื้นฐานของมนุษย์ ต่อมาภายหลังเขาปรับตัวหรือ Ego ของตนให้เข้ากับผู้อื่น ลดอัตตาตัวเองเพื่อประโยชน์ของบอนนี่ผู้เป็นบุตรสาวของตน ทั้งนี้เกิดจากการที่เรตต์ได้รับรู้ถึงความว่าเหวของเวดซึ่งไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากสการ์เลตต์อีก เวดพลอยไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเพราะพฤติกรรมของสการ์เลตต์

ความรักในบอนนี่สามารถเปลี่ยนนิสัยและพฤติกรรมของเรตต์ได้ ทั้งนี้จะเห็นได้ชัดจากบทสนทนาระหว่างเรตต์กับสการ์เลตต์ว่า เรตต์นั้นทุ่มเทและถ่ายทอดความรักที่เคยมีให้สการ์เลตต์ไปอยู่ที่บอนนี่หมดสิ้นเพราะเป็นความรักที่ได้รับการสนองตอบ เช่นเดียวกับกรณีที่สการ์เลตต์ถ่ายทอดความรักในตัวเธอเลยไปสู่ทารา

'But then there was Bonnie and I saw that everything wasn't over, after all. I like to think that Bonnie was you, a little girl again, before the war and poverty had done things to you. She was so like you, so willful, so brave and gay and full of high spirits, and I could put her and spoil her – just as I want to pet you. But she wasn't like you-she loved me. It was a blessing that I could take the love you didn't want and give it to her....When she went, she took every thing.' (p.1005)

เรตต์รักสการ์เลตต์แต่ไม่แสดงออกให้เธอรู้เหมือนชายอื่น เพราะเขารู้ว่านิสัยของสการ์เลตต์เป็นอย่างไร จะเห็นได้จากคำพูดที่เขากล่าวกับเธอในตอนท้ายของนวนิยาย

'I loved you but I couldn't let you know it. You're so brutal to those who love you, Scarlett. You take their love and hold it over their heads like a whip.' (p.1003)

กว่าสการ์เลตต์จะรู้ใจตนเองว่าต้องการเรตต์และตัวเองเหมาะสมกับเรตต์ก็สายเกินไป หากพิจารณาในแง่ความรู้สึกของเรตต์ สการ์เลตต์เริ่มหันมาหาเรตต์และต้องการเขาก็ต่อเมื่อเพราะเธอไม่ต้องการแอชลีย์อีกต่อไป หลังจากได้ความกระจ่างชัดทั้งหมดที่เรตต์ได้เฝ้าบอก

สการ์เลตต์มาหลายครั้ง และเหตุผลประการสำคัญก็คือ ความรักที่เธอเคยมีให้สการ์เลตต์ได้ถูกถ่ายทอดไปสู่บุตรสาวอันเป็นที่รักเสียแล้ว เขาจึงสามารถยุติความสัมพันธ์กับสการ์เลตต์ได้ แม้ว่าสการ์เลตต์จะพยายามชี้แจงว่าเธอรู้อยู่แล้วว่ารักเขามาก่อนหน้าที่เวลานี้จะเสียชีวิตลง เพียงแต่ไม่มีโอกาสบอกให้เขารู้ นอกจากนี้เรดตี้ได้ให้เหตุผลอีกข้อหนึ่งแก่สการ์เลตต์ว่า เธอนั้นกำลังถ่ายทอดความรักจากเธอเลยมาสู่ตัวเขา และเขาไม่ต้องการ

การมอง หรือวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครสการ์เลตต์ด้วยทฤษฎีของฟรอยด์เพียงทฤษฎีเดียวก็จะทำให้ได้ภาพตัวละคร และสาเหตุแห่งการกระทำในแบบหนึ่ง ในลำดับต่อไปผู้วิจัยจะวิเคราะห์บุคลิกภาพและพฤติกรรมสการ์เลตต์ด้วยทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง เจ้าของทฤษฎีแนว จิตวิทยาวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างมุมมองที่มีต่อตัวละครหนึ่งๆ

3.2 การวิเคราะห์สการ์เลตต์ด้วยทฤษฎีจิตวิทยาวิเคราะห์ของจุง (Jung)

3.2.1 ทฤษฎีจิตวิทยาวิเคราะห์ (Analytical Psychology theory)

คาร์ล กุสตาฟ จุง (ค.ศ.1875 - ค.ศ.1961) จัดได้ว่าเป็นนักทฤษฎีจิตวิทยาวิเคราะห์เช่นเดียวกับฟรอยด์เรื่อง การเน้นเรื่องกระบวนการจิตไร้สำนึก (Unconscious process) แต่จุงมีความคิดเห็นที่ต่างจากฟรอยด์ว่า ชีวิตของมนุษย์ไม่ได้ถูกลิขิตจากประสบการณ์ในอดีตแต่เพียงอย่างเดียว จุงเห็นว่าชีวิตมนุษย์เป็นผลรวมของอนาคตและอดีต (Teleology and causality) กล่าวคือพฤติกรรมของมนุษย์ไม่เพียงแต่ได้รับเงื่อนไขจากเรื่องในอดีตและเชื้อชาติเท่านั้น ยังรวมถึงจุดมุ่งหมายในอนาคตของเขาด้วย ทั้งสองสิ่งนี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ จุงให้ความสำคัญกับเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ และพื้นฐานทางพันธุกรรมของบุคลิกภาพ

รากฐานของบุคลิกภาพเป็นเรื่องของ อดีตชาติ (Archaic) บรรพกาล (Primitive) มีแต่กำเนิด (Innate) ไร้สำนึก (Unconscious) และอาจจะเป็นสากล (Universal) กล่าวคือมนุษย์มีแนวโน้มที่จะรับมรดกจากบรรพบุรุษ ซึ่งหมายความว่ามีการก่อตัวของเชื้อชาติเผ่าพันธุ์สะสมอยู่ในบุคลิกภาพซึ่งจะนำไปสู่การเลือกที่จะอยู่ในโลกของประสบการณ์ และการปรับตัว ดังนั้น บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเป็นผลจากการกระทำภายในที่กระทำต่อแรงภายนอก³⁴

3.2.1.1 โครงสร้างของบุคลิกภาพ

จุงใช้คำว่า "จิต" (Psyche) เรียกผลรวมทั้งหมดของบุคลิกภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ

³⁴ Calvin S. Hall and Gardner Lindzey, *Theories of Personality*, pp.80-81.

- อีโก (Ego)

Egoเป็นจิตสำนึกในการรับรู้ ความเข้าใจ ความจำ ความคิด และความรู้สึก ถือเป็นจุดศูนย์กลางของจิตสำนึก รวมถึงการรับรู้ตนเอง เพราะทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการรู้สึกถึงความ เป็นเอกลักษณ์และบทบาทของบุคคล

- จิตไร้สำนึกส่วนบุคคล (Personal unconscious)

จิตไร้สำนึกส่วนบุคคล ประกอบด้วย ปม (Complexes) ซึ่งเป็นกลุ่มของการจัดระบบ หรือกลุ่มของความรู้สึก กลุ่มของความคิด กลุ่มของการรับรู้ และความทรงจำ จุดศูนย์กลางของปมจะทำหน้าที่เสมือนแม่เหล็กที่ดึงดูดประสบการณ์ต่างๆ ตัวอย่างเช่น ปมแม่ (Mother complex) เกิดจากประสบการณ์ในอดีตของเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ที่เกี่ยวกับแม่ กับประสบการณ์ของตัวเด็กกับแม่ ซึ่งจะถูกดึงดูดไปจุดศูนย์กลางและก่อตัวขึ้นเป็นปม หากหลังจากจุดศูนย์กลางเข้มแข็ง พลังนี้จะดึงดูดประสบการณ์ต่างๆที่มีเกี่ยวกับแม่ให้มามากขึ้น และมีผลในการควบคุมบุคลิกภาพของบุคคลนั้น กล่าวคือ จะมีความรู้สึกนึกคิดที่มีแม่เป็นศูนย์กลาง บทบาทของแม่จะมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำ

ปมมีระบบความคิดและการเคลื่อนไหวได้ด้วยตัวมันเอง ในกรณีที่ปมมีพลังมากจะสามารถควบคุมบุคลิกภาพได้มาก

- จิตไร้สำนึกร่วม (Collective unconscious) และ หลักแบบฉบับ (Archetypes) หรือ จิตไร้สำนึกที่สะสมมาตั้งแต่อดีตกาล

จิตไร้สำนึกร่วมเป็นพลังจิตส่วนที่เหลือตกค้างจากพัฒนาการและวิวัฒนาการของมนุษย์ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆกันจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จิตไร้สำนึกร่วมนี้มีความกว้างใหญ่ มนุษย์จะมีจิตไร้สำนึกร่วมที่เหมือนกัน แต่อาจไม่เท่ากัน ทำให้มนุษย์มีความโน้มเอียงที่จะมีพฤติกรรมตอบโต้กับสภาพแวดล้อมที่เหมือนหรือคล้ายกัน ความโน้มเอียงดังกล่าวมาจากประสบการณ์ต่างๆที่มนุษย์ในอดีตได้รับ เลือกลงไว้ และสืบต่อไปยังมนุษย์อีกรุ่นหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ความโน้มเอียงที่จะกลัวความมืด ความโน้มเอียงของเด็กทารกที่จะผูกพันกับมารดาของตน ความจำต่างๆที่สะสมมานี้เป็นศักยภาพทำให้เกิดโครงสร้างของการสืบทอดและเป็นวิถีทางให้เกิดการจารีกอยู่ในสมอง จิตไร้สำนึกร่วมถือเป็นรากฐานของโครงสร้างบุคลิกภาพ

สำหรับหลักแบบฉบับ นั้นเป็นส่วนประกอบที่เป็นโครงสร้างของจิตไร้สำนึกร่วม อยู่ในส่วนที่ลึกที่สุดของมนุษย์ เป็นความคิดที่กว้างขวางของมนุษย์ซึ่งก่อตัวเป็นรูปหรือภาพ เช่น หลักแบบฉบับของแม่ (Mother Archetype) ภาพของแม่ในความทรงจำของเด็กเกิดจากประสบการณ์ของเชื้อชาติเผ่าพันธุ์กับประสบการณ์ในโลก ทั้งสองประสบการณ์นี้เกิดขึ้นมาหลายชั่วอายุคน

หลักแบบฉบับที่อยู่ในจิตสำนึก ได้แก่ การแสดงออกของพิธีทางศาสนา ภาพเขียน งานศิลปะ เป็นต้น

หลักแบบฉบับที่อยู่ในจิตไร้สำนึก ได้แก่ การเกิด พระเจ้า ปีศาจ แม่พระธรณี ความดี ความเลว เป็นต้น

หลักแบบฉบับตั้งอยู่บนรากฐานของจิตไร้สำนึกส่วนรวม ซึ่งรวบรวมประสบการณ์ในอดีตของมนุษย์มาแต่โบราณ และมีลักษณะวนเวียนซ้ำกันอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นในชาติภาษาใด

- หน้ากาก (Persona)

หน้ากากคือพฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับสังคม ทั้งนี้จะเป็นการควบคุมความพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม จุงกล่าวว่าการปิดบังตัวตนที่แท้จริง อาจทำให้เราปิดบังศักยภาพของตัวเอง หรือทำให้เราอยู่ภายใต้เงื่อนไขของสังคมและสูญเสียตัวตนที่แท้จริงไป ดังที่สการ์เลตต์เห็นว่าในหลังสงครามเป็นช่วงที่คนต้องดิ้นรนหาเงินเพื่อประทังชีวิตชาวแอตแลนตากลับยังประพุดิตินเหมือนเดิมนั้นแม้ว่าจะอยู่ในภาวะอดอยาก พยายามดำรงแบบแผนธรรมเนียมปฏิบัติให้เหมือนเดิม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เอื้อ และเป็นอุปสรรคในการดำรงชีพ สการ์เลตต์เห็นว่า คนเหล่านี้ต่างปิดบังความต้องการทางด้านเงินเพื่อการยังชีพด้วยการใส่หน้ากากเข้าหากัน โดยแสดงให้เห็นว่า ตนนั้นไม่ได้ทุกขร้อนอะไรกับการที่ตกอยู่ในภาวะที่ยากแค้นหลังสงคราม

- ตน (Self)

ตนเป็นรูปแบบที่แสวงหาเอกภาพของมนุษย์เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนให้ถึงจุดสูงสุด การแสวงหา "ตน" ถือเป็นเป้าหมายของชีวิต

"ตน" เป็นศูนย์รวมของบุคลิกภาพ ทำหน้าที่ยึดระบบบุคลิกภาพอื่นๆ โดยรอบเพื่อให้เกิดความสมดุล อีกทั้งขจัดความขัดแย้งโดยการนำแรงตรงข้ามมาใช้เพื่อให้เกิดความสมดุล เช่น การตรวจสอบพฤติกรรมหรือความคิดที่ไม่ดีโดยใช้เหตุผลพิจารณา

กระบวนการแสวงหา "ตน" จะเริ่มเมื่อเข้าสู่วัยกลางคน เพราะวัยนี้จะเปลี่ยนจากการรับรู้ในตนเองมาเป็นการเข้าใจตนเอง การที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงต้องอาศัยเวลา

ทั้ง หน้ากาก หลักแบบของผู้หญิงในผู้ชาย หลักแบบฉบับของผู้ชายในผู้หญิง เภา และ ตน ล้วนแต่เป็นหลักแบบฉบับ ที่มีบทบาทสำคัญต่อบุคลิกภาพของมนุษย์³⁵

³⁵ Calvin S. Hall and Vernon J. Nordby, A Primer of Jungian Psychology (New York : A Mentor Book, 1979), p.43.

3.2.1.2 ระบบสัมพันธ์ภายใน (Interdependent systems)

ทัศนคติ (Attitude)

-บุคลิกที่นิยมออกจากตัวเองและเข้าหาสิ่งแวดล้อม (Extraversion) คนที่มีบุคลิกแบบนี้จะเป็นคนที่ชอบสังคม รู้จักผ่อนปรน ปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่จริงจังกับความผิดพลาด

-บุคลิกที่นิยมเข้าหาตัวเองและออกจากสิ่งแวดล้อม (Introversion) อยู่ในโลกของความรู้สึกส่วนตัว ไม่ชอบสมาคม ไม่กล้าตัดสินใจ ไตร่ตรอง สงบเสงี่ยม ไม่ไว้ใจผู้อื่น หมกมุ่นอยู่กับตัวเอง มองผู้อื่นด้วยความพินิจพิเคราะห์ บุคลิกเช่นนี้มีผลดีคือ ทำให้บุคคลได้สร้างสรรคสิ่งที่มีประโยชน์

มนุษย์มีทั้งสองลักษณะอยู่ในตัวซึ่งก่อให้เกิดความผันแปรซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ถ้าลักษณะใดเด่น ลักษณะนั้นก็จะเข้ามาอยู่ในจิตสำนึก อีกลักษณะหนึ่งจะอยู่ในจิตไร้สำนึก

3.2.1.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบต่างๆของบุคลิกภาพ (Interactions among the system of personality)

ระบบต่างๆทั้งหมดมีการทำงานด้วยกันใน3ลักษณะ

- ระบบชดเชย (Compensation) เป็นระบบที่หาความสมดุลให้กับสองสิ่งที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปสิ่งต่างๆทั้งหมดของจิตสำนึกจะถูกชดเชยโดยสิ่งที่อยู่ในจิตไร้สำนึก เช่น ในผู้ชาย จิตสำนึกรับรู้ว่าเป็นชายแต่ในจิตไร้สำนึกก็จะมีความเป็นหญิงอยู่ในตัวเป็นต้น

- ระบบทำงานตรงกันข้าม (Opposition) เนื่องจากสิ่งที่ตรงกันข้ามนั้นเมื่ออยู่ในทุกระบบของบุคลิกภาพ เช่น Ego กับ Shadow หรือ Introversion กับ Extraversion ซึ่งในที่นี้จะมีEgo เป็นตัวกลางระหว่างความต้องการจากภายนอก กับความต้องการภายในของตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิด หน้ากาก (Persona) สิ่งที่ตรงกันข้ามและขัดแย้งนี้จะก่อให้เกิดความตึงเครียด และความตึงเครียดจะก่อให้เกิดพลังงานที่จะทำให้บุคลิกภาพได้จัดการให้เกิดการประสานกัน

- ระบบรวมหน่วย (Unity) ระบบต่างๆแม้จะอยู่ตรงกันข้ามกันแต่บางครั้งระบบต่างๆเหล่านี้ก็ดึงดูดเข้าหากัน ตัวอย่างเช่น จากการที่มนุษย์เรามีความเป็นหญิงติดตัวมาแต่กำเนิด ในทารกเพศชายนั้นก็จะมีรูปแบบของผู้หญิงที่มีมาแต่กำเนิดรวมเข้ากับประสบการณ์ที่อยู่กับผู้หญิงคนแรกแต่กำเนิดก็คือมารดาของเขา รวมไปถึงการเลี้ยงดูเป็นความสัมพันธ์อันใกล้ชิด ดังนั้นจึงมี

ปมแม่เกิดขึ้นในตัว แต่ลักษณะความเป็นหญิงต้องถูกเก็บกดเอาไว้เพราะสังคมคาดหวังให้เขาปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเพศที่เขาเป็น เท่ากับว่าความเป็นหญิงถูกเก็บกดไว้ภายใต้หน้ากาก ระบบต่างๆในบุคลิกภาพเป็นตัวชี้้นำพฤติกรรม คนที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวนั้นมักมีสาเหตุจากการพัฒนาเพียงด้านเดียวและขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบในรูปแบบต่างๆ

3.2.1.4 การแปรพลังของบุคลิกภาพ เกิดจาก 3 ประการดังต่อไปนี้

- พลังจิต (Psychic energy)

พลังจิตทำให้เราเกิดความรู้สึกต่างๆ ทำให้เกิดความคิดและพฤติกรรม แสดงให้เห็นความขัดแย้งระหว่างแรงต่างๆที่อยู่ในบุคลิกภาพทั้งนี้หากปราศจากความขัดแย้งก็ย่อมไม่มีพลังและไม่มีชีวิต การเคลื่อนตัวของพลังจิตไปได้ในทุกทิศทุกทาง บางครั้งมีการปะทะกับพลังที่ขัดแย้งกับตัวมันอันนำไปสู่การก่อรูปทางจิตวิทยาที่ผิดแปลกต่างๆ เช่นทำให้เกิดประสาทหลอน เป็นต้น

- หลักการของความสมดุล (The Principle of equivalence)

เป็นหลักการที่ว่า พลังที่ขยายออกมาจากส่วนหนึ่งของจิตจะได้รับการชดเชยเพื่อให้เกิดสมดุล เช่นการเพิ่มขึ้นของความรู้สึกเกลียดชังในคนๆหนึ่งย่อมลดความรู้สึกรักหรือก่อให้เกิดการสูญเสียความรักที่มีต่อเขาคนนั้นไปเท่าๆกัน หรือ การเพิ่มขึ้นของการประสบความสำเร็จในชีวิต การงานอาจหมายถึงการสูญเสียความสุขในชีวิตก็ได้ เรื่องเพศที่ถูกเก็บกดลงในจิตไร้สำนึกจะมีการแสดงออกเป็นการทอดเทิด หรือเปลี่ยนไปในรูปการสร้างสรรค์งาน เช่นเดียวกับแนวคิดการย้ายแหล่งทดแทนของฟรอยด์ (Displacement) ตัวอย่างเช่นความรู้สึกของสการ์เลตต์ที่มีต่อตัวละครอื่นๆ เช่น สการ์เลตต์เริ่มรักเรตต์เพราะความเกลียดชังค่อยๆลดลงไปซึ่งทั้งนี้ก็มีผลมาจากการลดลง (จนหมดไป) ของความรักที่มีให้แอสเลย์ด้วยเป็นประการสำคัญ

- หลักการของการกระจาย (The Principle of entropy)

เป็นการกระจายพลังงานในจิตเพื่อก่อให้เกิดความสมดุล เพื่อขจัดความขัดแย้ง ความตึงเครียดโดยกระจายพลังออกไปและทำให้เกิดความพึงพอใจ ตัวอย่างเช่น ถ้าพลังตกอยู่ที่ Ego เพียงส่วนเดียว ความเครียดก็จะเกิดขึ้นอย่างมากทั่วไปในจิต ดังนั้นพลังจากจิตสำนึกก็จะเคลื่อนย้ายไปสู่จิตไร้สำนึกเพื่อสร้างสมดุล สการ์เลตต์ได้พยายามกระจายความเครียดที่เกิดขึ้นในใจ เช่นเมื่อทำสิ่งที่ผิดศีลธรรมหรือขัดกับคำสั่งสอนที่ได้รับการอบรม และเกิดความวิตกกังวล ความวิตกกังวลจะถูกย้ายไปเก็บที่จิตไร้สำนึกอยู่เสมอๆ

3.2.1.5 พัฒนาการของบุคลิกภาพ (The Development of personality)

ความคิดพื้นฐานของพัฒนาการของบุคลิกภาพ มีดังนี้

- เป้าหมายของพัฒนาการ (The Goal of development)

จงกล่าวว่ามนุษย์แสวงหาเป้าหมายสูงสุดคือ การเข้าใจในตนเอง (Self-actualization) หมายถึงความสมบูรณ์ที่สุด จุดมุ่งหมายนี้ทำให้มนุษย์พัฒนาตนเองและมีผลให้มนุษย์มีความก้าวหน้ามากกว่าสัตว์อื่นๆ

- อดีตกับอนาคต (Causality versus Teleology)

ภาพมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นภาพมนุษย์ในอดีตและอนาคตรวมกัน ในจิตของมนุษย์นั้น ด้านหนึ่งเป็นภาพของอดีตและอีกด้านหนึ่งเป็นภาพของการก่อตัวขึ้นของความรู้สึกทั้งหมดที่ได้เข้ามาสู่จิต จิตนี้มีความสามารถที่จะสร้างอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความหวังและรู้ว่ามีบางสิ่งบางอย่างรอคอยอยู่ เช่น สการ์เลตต์เป็นตัวละครที่ไม่เลือกที่จะจมอยู่กับอดีต แต่มองจุดมุ่งหมายข้างหน้าว่า เธอต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ (และอยู่อย่างมีความสุขในแง่ของวัตถุ) และต้องอยู่ให้ได้ในโลกที่เปลี่ยนแปลงไป แอชลีย์กลับตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงภาพของมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์เพราะเขาไม่ได้แสดงให้เห็นว่าเขาจะใช้ชีวิตอย่างไรในอนาคต หรือมีจุดมุ่งหมายอย่างไร เขาติดอยู่กับอดีต และกำลังปฏิเสธปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่า เป็นตัวละครที่น่าสงสารที่สุดตัวหนึ่ง

- พันธุกรรม (Heredity)

พันธุกรรมเป็นสิ่งสำคัญเช่นกันในฐานะที่เป็นพื้นฐานของสัจชาตญาณทางชีวภาพซึ่งตอบสนองเป้าประสงค์ของการมีชีวิตอยู่รอดและการสืบเผ่าพันธุ์ อีกทั้งยังเป็นตัวเชื่อมโยงมนุษย์กับอดีตของความป่าเถื่อน รวมถึงเป็นมรดกจากบรรพบุรุษ

3.2.1.6 ขั้นของพัฒนาการ(Stages of development)

จงกล่าวว่าพัฒนาการมีทั้งหมด 4 ขั้น

- ในวัยแรกเกิด - 5 ปี พลังเพศ(Libido) จะครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดทั้งนี้เพื่อความเพื่อกการมีชีวิตอยู่ ช่วงก่อน 5ขวบจะเริ่มปรากฏค่านิยมทางเพศและจะมีสูงขึ้นในวัยรุ่น

- วัยรุ่น เป็นวัยที่มีพลัง ความสามารถ ความคิด เป็นวัยที่เต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก และเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ การแต่งงานการมีบุตรและการสร้างตนเอง

- วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุช่วงตอนปลาย 30ปี-ต้น 40 ปี) เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ มีความสนใจในเรื่องใหม่ๆเช่น วัฒนธรรม

- วัยกลางคนบุคคลนั้นจะเริ่มเก็บตัวมากขึ้น ความหุนหันพลันแล่นน้อยลง ความหลักแหลม ความรอบรู้จะเข้ามาแทนที่ และตัวเขาเองจะเปลี่ยนเป็นคนที่มั่นใจต่อผู้อื่น เห็นได้ชัดเจนจากบทบาทของเรตต์ที่เปลี่ยนพฤติกรรมไป ซึ่งในขั้นแรกเป็นไปเพื่อประโยชน์ของบอนนี่ผู้เป็นลูกสาว แต่จะเห็นได้จากตอนจบที่เรตต์กล่าวกับสการ์เลตต์ว่า เขายังเป็นคนเดิม เพียงแต่เริ่ม

สนใจในสิ่งที่เขาเคยมองข้ามหรือปฏิเสธ เช่นสังคม หรือ ผู้คนที่อยู่แวดล้อม โดยกล่าวอย่างชัดเจนว่า เป็นเพราะวัยที่เพิ่มขึ้นทำให้เขาเริ่มเปลี่ยนไป

3.2.1.7 ความก้าวหน้า และการถดถอย (Progression and Regression)

พัฒนาการอาจทำให้เกิดได้ทั้งความก้าวหน้า และการถดถอย ในแง่ความก้าวหน้า คือ จิตสำนึกของEgoปรับตัวเพื่อให้เกิดความพอใจทั้งความต้องการภายนอก(จากสิ่งแวดล้อม)และ ความต้องการภายในจิตไร้สำนึก แต่ถ้าความก้าวหน้าถูกรบกวนโดยสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดความ คับข้องใจ พลังเพศจะทำให้เกิดการถดถอยลงสู่จิตไร้สำนึก ซึ่งทั้งนี้ก็มีข้อดีคือ ทำให้Egoหาหนทาง ใหม่ในการถดถอยลงในจิตไร้สำนึก ทำให้เกิดความรู้ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เพราะใน จิตไร้สำนึกเป็นที่ที่อยู่ทั้งประสบการณ์ของจิตไร้สำนึกส่วนบุคคล และประสบการณ์ของจิตไร้สำนึก ร่วมซึ่งมีความรู้มากมายสะสมไว้ และสามารถช่วยให้แก้ไขข้อคับข้องใจได้ การทำงานของ จิตไร้สำนึกในลักษณะนี้จะแสดงออกในเรื่องความฝัน ความฝันในทฤษฎีของจุงเป็นเครื่องบอกถึง วิธีการที่จะก้าวไปข้างหน้า³⁶

ทฤษฎีบุคลิกภาพของจุงเน้นที่จิตไร้สำนึกกรวมเพราะจุงเห็นว่ามนุษย์ชาติใดภาษาใด ต่างมี สิ่งนี้คล้ายกันจนสามารถจัดเป็นแบบฉบับได้ กล่าวคือ เป็นประสบการณ์ที่สะสมมาแต่บรรพบุรุษ และสืบทอดกันมาโดยฝังอยู่ในจิตส่วนนี้ ถึงมนุษย์ในปัจจุบัน

3.2.2 อุปนิสัยพื้นฐานของสการ์เลตต์

เห็นได้ชัดเจนว่าสการ์เลตต์มีบุคลิกสองด้าน ในด้านหนึ่งเธอเป็นเด็กสาวที่ซุกซน มีความ คิดอ่านแตกต่างจากคนอื่นๆในสังคมไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางตัวของสตรี หรือการมองเห็นสถาน ภาพของภาคใต้ว่าไม่เหมาะแก่การทำสงครามกับภาคเหนือตามที่เรตต์หวังดั่งในงานเลี้ยง และใน อีกด้านหนึ่งเธอกำลังเป็นหญิงสาวแรกวันที่ได้รับการอบรมให้เป็นกุลสตรีมีท่าทางอย่างผู้ดีสาวได้ จะเห็นได้ว่าตัวตนที่แท้จริงของเธอไม่เหมาะกับสังคมที่เธออยู่เพราะสังคมภาคใต้ในยุคนั้นคาดหวัง ให้สตรีมีลักษณะที่อ่อนหวานถึงขั้นอ่อนแอ ต้องพึ่งพาบุรุษ ดังนั้นการที่เธอจะอยู่ในสังคมได้เธอจำ ต้องสวม "หน้ากาก" และแสดงบทบาทตามที่ครอบครัวและสังคมคาดหวัง อีกทั้งเพื่อสร้างความ ประทับใจให้กับผู้อื่น ดังเช่นที่แมมมีเตือนสการ์เลตต์ว่า สการ์เลตต์ควรจะเป็นลมบ้าง ไม่ควรเก่ง กล้ามากเกินไป ไม่ควรกินอาหารมากในงานเลี้ยง เป็นต้น และสการ์เลตต์ก็พอจะเข้าใจความจริง ในข้อนี้

³⁶ibid.,pp.80-100.

Perhaps there was something in what mammy said. There must be something in it, for Ellen said the same things, in different and more delicate words. In fact, the mothers of all her girlfriends impressed on their daughters the necessity of being helpless, clinging, doe-eyed creatures. (p.81)

แม้ว่าสการ์เลตต์จะรู้สึกอึดอัดกับสิ่งที่เอเลนและ แมมมีพร่ำสอน แต่สการ์เลตต์ก็รู้จักเลือกที่จะทำตามสิ่งที่เธอได้รับการสอนมา ซึ่งเป็นการยอมสวมน้ำกากเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและความต้องการของเธอ ดังที่เธอกล่าวว่า เธอยอมที่จะแสดงเป็นคนอ่อนแอ ต้องพึ่งพาผู้อื่นหรือเป็นหญิงสาวที่โง่ เพื่อให้แอสเลย์สนใจเธอ ในจากที่เธอได้พบกับแฟรงก์ในขณะที่เธอกำลังเดือดร้อนและพลาดหวังเรื่องการยืมเงินจากเรตต์ เธอก็ทำตัวให้เป็นที่น่าสงสารโดยมีความหวังเรื่องเงินเป็นจุดประสงค์ หรือแม้กระทั่งการตีสีหน้า ใส่หน้ากาก และคบค้าสมาคมกับพวกแยงกี้ก็กลัวแล้วแต่เพื่อประโยชน์ทางการค้าของโรงเลื่อยของเธอทั้งสิ้น

และจากข้อที่ว่าเธอเห็นด้วยกับความคิดของเรตต์ว่าภาคใต้ไม่มีศักยภาพและความพร้อมพอที่จะทำสงครามสู้รบกับภาคเหนือ แสดงให้เห็นว่าเธอเป็นคนที่มีมองโลกตามความเป็นจริง อันเป็นคุณสมบัติข้อหนึ่งของคนที่มีความคิดพื้นฐานที่หันออกจากตัวเอง(Extraversion) กล่าวคือ เป็นคนที่มีมองโลกอย่างที่เป็น มีความคิด ความรู้สึก การแสดงออก มีชีวิตไปตามสภาพที่เป็นจริง³⁷ และมองสภาพแวดล้อมอย่างที่เป็น และทัศนคติเช่นนี้จะทำให้มีพฤติกรรมออกมาในรูปแบบของคนที่ยุ่จักปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อม สิ่งที่สการ์เลตต์กระทำหลายอย่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างและช่วงหลังสงครามเพื่อเงิน เพราะในสมัยหลังสงครามเป็นช่วงของการฟื้นตัว ทั้งของเมืองและของผู้คน เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยน สการ์เลตต์มองว่า เพื่อความอยู่รอด เธอก็ต้องเปลี่ยนไปเช่นกัน

The time were rude and hard. They called for rude and hard struggle if one was to conquer them. (p.595)

³⁷ Carl Gustave Jung, The Basics Writings of C.G. Jung, trans. R.F.C. Hull (Princeton: Bollingen Series, Princeton University Press, 1990), p. 195.

พฤติกรรมการปรับตัวของสการ์เลตต์ปรากฏชัดเจนในเหตุการณ์ช่วงระหว่างสงครามและหลังสงคราม ไม่ว่าจะเป็นการที่เธอต้องดูแลเมลานีในเวลาคลอດลูก ดูแลครอบครัวและทำงานหนักทั้งๆที่ เธอไม่เคยต้องทำงานหนักมาก่อน

She did not stop to think that Ellen's ordered world was gone and a brutal world had taken its place, a world wherein every standard, every valued had changed. She only saw, or thought she saw, that her mother had been wrong, and she changed swiftly to meet this new world for which she was not prepared. (p.425)

ความคิดและพฤติกรรมของสการ์เลตต์ยังคงแตกต่างจากสตรีร่วมสมัยของเธอ และยังถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ใหม่มากไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกิจการค้า การไม่ยอมตกอยู่ใต้อำนาจของผู้ชายแม้ว่าชายผู้นั้นจะเป็นสามีก็ตาม เมื่อเธอตระหนักว่าเธอมีความสามารถและมองเห็นข้อบกพร่องของผู้อื่นเธอก็ไม่ปล่อยให้สิ่งนั้นผ่านไปเฉยๆ เธอเข้าควบคุม จัดการและบริหารให้เกิดความก้าวหน้าและปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคม เมื่อทหารจะหลุดลอบไปเพราะเรื่องภาษีเธอก็ต้องหาเงิน และเมื่อสังคมใหม่อยู่ด้วยเงินตราเธอก็ต้องพยายามหาเงินตรา ความที่เธอเป็นคนที่มีทัศนคติหันออกจากตัวเองสู่โลกภายนอกดังกล่าว ทำให้เกิดความขัดแย้งกับตัวละครอื่นเมื่อตัวละครอื่นนั้นมิได้เป็นคนที่ทัศนคติเช่นเดียวกับเธอ เช่น แอชลีย์ ซึ่งจะได้วิเคราะห์ในประเด็นหัวข้อต่อไป

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความไม่ย่อท้อต่อโชคชะตาและความยากลำบากของสการ์เลตต์สามารถนำไปศึกษาในฐานะที่เป็นแก่นเรื่องสากล หรือหลักแบบฉบับแบบหนึ่ง ที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องอื่นๆด้วยเช่นกัน นั่นคือ แก่นเรื่องที่แสดงให้เห็นความเป็นวีรบุรุษ (Hero archetype) หรือวีรสตรี (Heroine archetype) ของตัวละครเอก ความเป็นวีรบุรุษหรือวีรสตรีมิได้หมายความว่าถึงแต่บุคคลผู้กอบกู้ชาติบ้านเมืองเท่านั้น แต่หมายรวมถึงพฤติกรรมของคนๆหนึ่งซึ่งก้าวร้าวไปด้วยความเข้มแข็ง ความอดทน และใช้ปัญญาในการฝ่าฟันอุปสรรคที่ค่อนข้างใหญ่หลวง ซึ่งผลของการกระทำได้มีส่วนช่วยทำให้ชีวิตผู้อื่นรอดพ้นสภาวะความยากลำบากหรือมีชีวิตที่ดีขึ้น ในรูปใดรูปหนึ่ง ความเป็นวีรสตรีของสการ์เลตต์ จะเห็นได้จากภาพของชีวิตของเธอที่พลิกผัน จากชีวิตที่เคยสุขสบาย มีข้าทาสบริวารคอยรับใช้ สู่ชีวิตที่แทบจะสูญสิ้นทุกอย่าง เอลเลนที่เธอหวังเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและหวังเป็นที่พักพิงเมื่อเธอทุกข์ใจได้มาตายจากไป

She thought without surprise, looking down from her height, that her shoulders were strong enough to bear anything now, having borne the worst that could ever happen to her. She could not desert Tara; she belonged to the red acres far more than they could ever belong to her. Her roots went deep into the blood-coloured soil and suck up life, as did the cotton. She would stay at Tara and keep it, somehow, keep her father and her sisters, Melanie and Ashley's child, the negroes. To-morrow—Oh To-morrow! To-morrow she would fit the yoke about her neck. (...) (p.411)

แม้ชายหนุ่มที่เธอหลงใหล แอชลีย์ ซึ่งหากใช้บริบทของสังคมในเรื่อง แอชลีย์เป็นผู้ชาย เป็นสุภาพบุรุษซึ่งต้องเป็นที่พึงพาแก่สตรีผู้อ่อนแอ ก็ไม่สามารถช่วยเหลืออะไรเธอได้ เจอราลด์ หัว หน้าครอบครัวก็ไม่มีสถิติสัมพันธัญญะที่จะนำครอบครัวได้อีกต่อไปรวมถึงน้องๆ และทาสที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ ซ้ำยังกลับกลายมาเป็นภาระให้เธออีก สิ่งที่สการ์เลตต์ทำคือการทำให้ทุกคนรู้จักการทำงานเพื่อเลี้ยงชีวิตและรักษาทาส ซึ่งตัวเธอเองก็ต้องทำให้ผู้อื่นเห็นเป็นตัวอย่าง ซึ่งแม้แต่แอชลีย์เองก็ชื่นชมในความกล้าหาญของเธอ

' There are the most beautiful hands I know,' he said, and he kissed each palm lightly. ' They are beautiful because they are strong and every callous is a medal, Scarlett, every blister an award for bravery and unselfishness. They've been through for all of us, your father, the girls, Melanie, the baby, the negroes and for me.' (p.513)

' Forgive me, Scarlett, for talking so. I can't make you understand because you don't know the meaning of fear. You have the heart of lion and an utter lack of imagination and I envy you both of those qualities. You'll never mind facing realities and you'll never want to escape from them as I do.' (p.517)

สการ์เลตต์ยอมรับว่าเธอก็เหนื่อยล้าและอยากจะหลบหนีไปจากสภาพนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้เขียนสร้างตัวละครได้อย่างสมจริง เพราะในภาวะที่เครียดและเหนื่อยอ่อนจนถึงจุดๆหนึ่ง แม้ว่า จะเข้มแข็งเพียงใด เราก็อาจก็ยอมจะมีบางเวลาบางภาวะที่เกิดความรู้สึกท้อถอย นอกจากนี้ ใน

กรณีของสการ์เลตต์ ยังมีปัจจัยเรื่องความรักเข้ามาเกี่ยวข้องอีกด้วย ต้องการหนีความทุกข์ยากที่กำลังเผชิญอยู่อีก เพื่อไปใช้ชีวิตกับแฮชลีย์ อันเป็นบุคคลที่เธอรักที่รัก ความรู้สึกเช่นนี้อาจเกิดขึ้นได้แม้กับผู้ที่มิจิตใจเข้มแข็งเช่นสการ์เลตต์

ในภาวะที่ความกล้าหาญ หรือความสามารถในการจัดการแก้ปัญหาที่ฉาบฉวยเข้ามาสู่สการ์เลตต์ตกอยู่ในสภาพเหนียวล้าหรืออ่อนแรง บทบาทของทัศนคติแบบหันเข้าหาตัวเองที่อยู่ในจิตไร้สำนึกจะเข้ามามีบทบาทต่อพฤติกรรม เช่น การที่สการ์เลตต์รำรังโหยหาคิดถึงมารดา หรือ ทารกา เพื่อกลับไปและเก็บตัวอยู่ที่บ้านของตนเอง ไม่ยอมออกไปสนใจใคร หรือเรื่องราวใดๆ

นอกจากหลักแบบฉบับของวีรสตรีที่ถูกถ่ายทอดโดยพฤติกรรมของสการ์เลตต์ ผู้วิจัยมองว่ายังมีหลักแบบฉบับอีกหนึ่งรูปแบบที่มีความเกี่ยวข้องกันและน่าที่จะนำมากล่าวถึงคือ แบบฉบับของการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อชีวิตรอด (Will to survive) ในภาพทั่วไปก็ไม่ได้มีความแตกต่างไปจากจุดประสงค์ของตัววีรบุรุษหรือวีรสตรีในแง่ที่ว่า ต้องการบรรลุในสิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงต้องมีการดิ้นรนต่อสู้ แต่ในจุดนี้ผู้เขียนแยกประเด็นหลักแบบฉบับนี้ออกมาเพื่อมองสการ์เลตต์ในอีกแง่มุมที่ไม่ใช่วีรสตรี ทั้งนี้ในเรื่องความมีหลายครั้งหลายคราที่สการ์เลตต์ได้ใช้เซาวิปัญญา ความกล้าหาญและไหวพริบเพื่อเอาชีวิตรอด รวมถึงการพยายามกู้สถานะภาพของตนโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม หรือจิตใจของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็น การบังคับขู่เข็มน้องสาวทั้งสองที่เพิ่งพ้นจากใช้ให้ทำงาน การฆ่าอาหารแยงกี้ การโกหกแฟรงก์เรื่องของชูเอเลน ซึ่งผู้วิจัยมองว่าหากการกระทำเช่นนี้ไม่อาจยอมรับได้ว่าเป็นการกระทำของบุคคลที่จะยกให้เป็นแบบของวีรสตรี ก็สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากจิตไร้สำนึกส่วนรวมที่ว่ามนุษย์เราต้องการที่จะดิ้นรนเอาชีวิตรอดเป็นที่ตั้งเพื่ออยู่รอดและสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตตัวเองเป็นลำดับต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าเป็นสิ่งที่ตรงกับใจของผู้อ่านหลายคนเพราะหลักแบบฉบับนี้มีอยู่ในจิตไร้สำนึกของมนุษย์ทุกคนไม่มากก็น้อย และเชื่อมถึงกันได้เมื่ออ่านตัวบทวรรณคดี อันจะก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครในระดับต่าง ๆ กัน

ประเด็นในเรื่องความรักที่ติน ทารา สการ์เลตต์ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อรักษาทาราแม้ว่าสิ่งที่ทำจะเป็นสิ่งที่ทำร้ายจิตใจผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นการเล่นอดตัว เพื่อแลกกับการยืมเงินเพื่อรักษาทารา หรือแยงคนรักของน้องสาวที่ทำให้สการ์เลตต์ถูกมองว่าทำสิ่งที่ผิดศีลธรรม ความรักทาราของสการ์เลตต์นี้หากวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีของฟรอยด์ก็คือ ความรักตัวเอง ความเห็นแก่ตัวของสการ์เลตต์ อันเกิดจากการที่สการ์เลตต์ปล่อยให้ Id และสัญชาตญาณมุ่งเป็นเข้ามาบางการพฤติกรรม หรือแม้กระทั่งเป็นผลมาจากการย้ายแหล่งทดแทน ที่พลาดหวังในความรักจากแฮชลีย์ได้เช่นกัน แต่เมื่อมองความรักในที่ดินของสการ์เลตต์ด้วยจิตวิทยาวิเคราะห์ของ Jung ในส่วน

ของจิตไร้สำนึกร่วม จะเห็นได้ว่าสอดคล้องเข้ากับรูปแบบ (Archetype) ที่สำคัญชนิดหนึ่งจากรูปแบบอันหลากหลาย คือ แม่พระธรณี

แม่พระธรณีนับเป็น หลักแบบฉบับ ชนิดหนึ่งที่ฝังอยู่ในจิตไร้สำนึกร่วมของมนุษย์เรา ภาพของแผ่นดินที่สร้างและช่วยในการดำรงชีวิตนั้นมีมาแต่โบราณ ประสบการณ์ของมนุษย์ที่ผูกพันและเกี่ยวข้องกับแผ่นดินและสำนึกว่าแผ่นดินเป็นผู้ให้ชีวิตนั้นเกิดขึ้นซ้ำกันมาหลายชั่วอายุคน จนกลายเป็นสิ่งที่ตรงแน่นอนอยู่ในจิตไร้สำนึกร่วมและกลายเป็นหลักแบบฉบับของแม่พระธรณี ซึ่งแฝงอยู่ในมนุษย์ทุกคนมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล สำหรับสการ์เลตต์ เธอไม่รู้เลยว่าตนเองรักผืนแผ่นดินแห่งทารา

(...)Yet the serene half-light over Tara's well-kept acres brought a measure of quiet to her disturbed mind. She loved this land so much, without any knowing she loved it, loved it as she loved her mother's face under the lamp at prayer time. (p.30)

การสการ์เลตต์รักผืนแผ่นดินนี้มากแต่โดยไม่รู้ตัวนั้นแสดงให้เห็นว่าความรู้สึกเช่นนี้ถูกเก็บไว้ในส่วนที่ลึกที่สุดของจิตใจ หรือที่เรียกว่าอยู่ในจิตไร้สำนึก ดังที่จุงได้อธิบายไว้ว่าจิตไร้สำนึกของมนุษย์เป็นที่เก็บหลักแบบฉบับต่างๆ มากมาย เพียงแต่มนุษย์ไม่ตระหนักรู้ ทว่าเมื่อมีเหตุการณ์เข้ามากระตุ้น หลักแบบฉบับนี้จะแสดงบทบาทไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของพฤติกรรม ความคิด หรือ สัญลักษณ์

ด้วยเหตุนี้เมื่อสการ์เลตต์รู้สึกทุกขใจอย่างยิ่งยวด เธอจะต้องกลับไปยังบ้านของเธอ ดินสีแดงแห่งทาราจะเป็นสิ่งที่เยียวยารักษาเธอ ดังจะเห็นได้จากคำพูดของเรดต์ที่กล่าวกับเมลานี

'Yes, Tara will do her good,' he said, smiling. ' Sometimes I think she'd like the giant Anteus who became stronger each time he touched Mother Earth.' (p.945)

หากวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีหลักแบบฉบับของจุง จะเห็นได้ว่าความคิดถึงบ้าน ความปลาบปลื้มปิติที่ได้กลับบ้านสู่อ้อมอกของบ้านเกิดเมืองนอนภายหลังที่ได้จากไปไกลชั่วระยะเวลาหนึ่ง หรือความรู้สึกว่าบ้านคือที่พักพิงและเยียวยารักษากายใจ เป็นเรื่องสากลสำหรับมนุษย์โดยทั่วไป ทารานันเป็นผืน

แผ่นดินผืนขนาดใหญ่และมีดินสีแดง เป็นทั้งบ้านและบ้านเกิดสำหรับสการ์เลตต์ ผู้ประพันธ์เลือกใช้ตัวละครจากตำนานกรีก คือ แอนธิอุส (Antaeus) ซึ่งเป็นยักษ์ตนหนึ่งที่เกิดจากเทพ โพไซดอน (Poseidon) เทพเจ้าแห่งท้องทะเล กับ เกอา(Gaea) หรือโลก การเปรียบเทียบนี้สอดคล้องกับพฤติกรรมของสการ์เลตต์อย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เมื่อยามทุกซี้ใจ เธอจะคิดถึงมารดา แม้ไม่ได้พูดคุย เพียงแค่การได้อยู่ใกล้ๆ เอลเนก็ทำให้เธอคลายความทุกซี้ใจไปได้ สการ์เลตต์คือ แอนธิอุส และเอลเนก็คือเกอา เมื่อเอลเนได้ตายไปแล้ว ทารา ผืนดินสีแดงที่โอบล้อมบ้านอยู่นั้นก็ยังคงเป็นที่พึ่งทางใจให้เธอ ทาราก็มีค่าประหนึ่ง เกอา เช่นกัน โนแ่งสัญลักษณ์ ทั้งเอลเนและทาราก็คือ แม่พระธรณี (Mother Earth) ที่ให้กำเนิดชีวิตและเป็นที่พักพิงแก่สการ์เลตต์ทั้งในยามทุกซี้และสุขตลอดไป

As she had once fled Atlanta before an invading army, so she was fleeing it again, pressing her worries into the back of her mind with her old defence against the world : ' I won't think of it now. I can't stand it if I do. I'll think it tomorrow at Tara. To-morrow's another day. (p.944)

ความรู้สึกที่ฝังอยู่ในจิตไร้สำนึกร่วมได้ถูกกระตุ้นและถ่ายทอดสู่จิตสำนึกส่วนบุคคล เมื่อสการ์เลตต์เผชิญกับความอดอยากยากไร้ และใกล้สูญเสี่ยวาทาราไป เธอยังรักและหวงแหนแผ่นดินเกิด ความรู้สึกนี้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของสการ์เลตต์ในการพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาแผ่นดินแม่ไว้ ผู้ประพันธ์ได้ให้เหตุผลว่าสการ์เลตต์ มีเลือดไอริชที่หวงแหนแผ่นดินทำกินจากเจอราร์ดผู้พ่อซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของพันธุกรรม จึงให้ความสำคัญเรื่องนี้เช่นกัน ตามแนวคิดของจุง พันธุกรรมเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการของบุคลิกภาพ เพราะเป็นที่บรรจุประสบการณ์ต่างๆ ของบรรพบุรุษที่สะสมมาหลายชั่วอายุคนจากอดีต และได้ก่อตัวเป็นรูปแบบหรือหลักแบบฉบับหนึ่งๆ ฝังอยู่ในจิตที่ลึกที่สุดของมนุษยชาติในปริมาณที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาตามแนวคิดของจุง สามารถอธิบายได้ว่าการกระทำทุกอย่างของสการ์เลตต์เพื่อรักษา ทาราไว้ เป็นผลมาจากความรักในผืนแผ่นดินซึ่งจัดเป็นหลักแบบฉบับฝังอยู่ในจิตไร้สำนึกของมนุษยชาติโดยรวม

3.2.3 ปมปัญหาความขัดแย้ง

3.2.3.1 ความขัดแย้งภายในตัวสการ์เลตต์

สิ่งที่ขัดแย้งในใจของสการ์เลตต์ที่ชัดเจน คือ การที่เธอต้องสวมหน้ากาก และฝืนทำในสิ่งที่เธอไม่ยอมทำ หรือไม่อยากเป็น แต่เธอต้องฝืนทั้งนี้เพื่อให้เธอบรรลุสิ่งที่เธอต้องการ ดังที่ได้กล่าวข้างต้น ในอีกประเด็นที่สำคัญคือ สการ์เลตต์เองก็รู้ว่าพฤติกรรมหลายอย่างของเธอเป็นสิ่งที่ขัด

แย้งกับคำสอนของมารดาเธอ เธอเองก็มีความปรารถนาที่จะเป็นเช่นเอลเลนแต่เธอยังไม่อาจ ปฏิเสธความปรารถนาในสิ่งที่สร้างความรื่นรมย์ให้กับชีวิต เป็นสิ่งที่สัญชาตญาณในตัวเรียกร้อง ซึ่งสัญชาตญาณเหล่านี้จึงเรียกว่าเป็น เजा ซึ่งเป็นหลักแบบฉบับหนึ่งของจิตไร้สำนึกร่วมของมนุษย์ ทุกคนรูปแบบหนึ่ง เป็นด้านของความเป็นสัตว์ที่ติดตัวมากับมนุษย์

ผู้อ่านจะเห็นได้ว่า ตน ของสการ์เลตต์แทบจะไม่สามารถที่จะควบคุม หรือสัญชาตญาณของสัตว์ของเธอได้เลย เพราะเมื่อเธอคิดต้องการจะทำสิ่งใดเธอก็มุ่งทำโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมหรือแม้จะมีในบางครั้งเธอก็พยายามหาเหตุผลอื่นมาทดแทนหรือแม้กระทั่งปิดความคิดนั้นออกไปจากใจเสียทั้งนี้เพราะ Ego ของเธอรับรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ทำให้ระบบของ Ego และ เजा เกิดการปะทะกัน อันจะก่อให้เกิดบุคลิกภาพ ซึ่งเรียกว่า หน้ากาก กล่าวคือเธอต้องเก็บความไม่พอใจหรือ เजा (Shadow) ลงไปในจิตไร้สำนึกส่วนบุคคลของตน ความล้มเหลวของ Self หรือ ตน ในการคุมพฤติกรรม และตรวจสอบปัญหาหรือขจัด เजा ที่เกิดขึ้นในชีวิตเพื่อให้ระบบบุคลิกภาพอยู่ในความสมดุลนั้น ทำให้สการ์เลตต์ขาดความเข้าใจในตนเอง สิ่งที่สการ์เลตต์เป็นมีเพียงแค่การรับรู้ตนเอง Ego เท่านั้น แต่ไม่สามารถถึงระดับความเข้าใจในตนเอง (Self realization) ได้ ซึ่งในข้อนี้ จึงได้กล่าวไว้ว่า ความเข้าใจในตนเองเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลา และความพยายาม และไม่ใช่ทุกคนจะสามารถเข้าถึงความเข้าใจในตนเองได้ พัฒนาการทางด้านจิตใจของสการ์เลตต์เรื่องการตระหนักถึง เजा หรือพฤติกรรมที่ไม่ดีของตนเองนั้นมาปรากฏหลังจากเหตุการณ์ที่แฟรงก์ตาย และเธอก็รู้ว่าตัวเองเป็นต้นเหตุ สการ์เลตต์เกิดความกลัว นรก ขึ้นมา ซึ่งนรกก็ถือได้ว่าเป็นหลักแบบฉบับแบบหนึ่งที่อยู่ใต้อิทธิพลของจิตมนุษย์ ซึ่งมีผลต่อการคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ ว่าให้เกิดการเกรงกลัวในบาป แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้มีผลต่อพฤติกรรมของสการ์เลตต์ในระยะต่อมา ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเธอยังคงไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ไปสู่จุดหรือระดับที่สูงขึ้นกว่า และยังคงเป็นคนที่ไม่มีเพียงแค่การรับรู้ตนเองคือมี Ego เป็นศูนย์กลางของบุคลิกภาพเท่านั้น ทำให้ยังเป็นคนที่ยังไม่มีคามมั่นคงในบุคลิกภาพและไม่สามารถเข้าใจผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากตอนจบของเรื่องว่า สการ์เลตต์ไม่สามารถเข้าใจความคิดความรู้สึกของเรตต์แม้เรตต์จะอธิบายให้ฟังแล้วว่าเขาหมดใจรักต่อเธอ เธอยังคงหวังที่จะดึงเรตต์กลับมาและแม้ว่าเธอจะมีความหวังเธอก็ไม่สามารถที่จะกระทำหรือแก้ไขเหตุการณ์ ณ ขณะนั้นได้

ในอีกประเด็นหนึ่ง คือ ในช่วงขณะหนึ่งสการ์เลตต์มีความคับข้องใจที่เกิดขึ้นในใจว่า สิ่งที่เป็นหรือพฤติกรรมที่เธอทำนั้น นับวันยิ่งทำให้เธอแปลกแยกไปจากเพื่อนบ้าน กลุ่มคนชาวภาคใต้ สการ์เลตต์มองโลกตามความเป็นจริงว่าขณะนี้สังคมภาคใต้ได้เปลี่ยนไป การที่จะอยู่รอด ซึ่งในความหมายของการอยู่รอดของสการ์เลตต์ก็คือ การมีที่อยู่ที่กิน มีความสะดวกสบาย แต่ เธอได้

เห็นภาพว่า คนอื่นๆหลายๆคนมิได้ตื่นหรือแสดงอาการเดือดเนื้อร้อนใจกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป สการ์เลตต์เองก็วิเคราะห์หมองเพื่อนบ้านว่า ทุกคนก็กำลังใส่หน้ากากเข้าหากัน เพื่อแสดงให้เห็นว่า ทุกคนก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้แม้ว่าจะยากจน พวกเขาอยู่กันด้วยศักดิ์ศรี และอยู่ด้วยความภาคภูมิใจในอดีตที่เคยรุ่งเรืองของชาวภาคใต้ ซึ่งหนึ่งในคนที่เธอรักและบูชาที่สุดคือ เอลเลน นั้นสการ์เลตต์ก็รู้ว่ามารดาเธอก็ต้องเป็นหนึ่งในจำนวนบุคคลเหล่านั้น ซึ่งสิ่งนี้สร้างความขัดแย้งในใจเธออยู่บ้าง แต่ด้วยความที่เป็นคนที่มองโลกตามความเป็นจริงดังที่ได้กล่าว (คนที่มิทศนคติหันออกนอกตัวเอง) และมีแบบฉบับของความต้องการที่จะมีชีวิตให้อยู่รอด (Will to survive) อยู่เต็มตัว สการ์เลตต์เลือกที่จะปรับตัวตามสังคมเพื่อความอยู่รอดดังกล่าว

She could not ignore life. She had to live with it and it was too brutal, too hostile, for her even to try to gloss over its harshness with a smile. Of the sweetness and courage and unyielding pride of her friends, Scarlett saw nothing. She saw only a silly-neckedness which observed facts but smiled and refuse to look them in the face. (p.593)

"The time were rude and hard. They called for rude and hard struggle if one was to conquer them. (...) She wasn't going to sit down and patiently wait for a miracle to help her. She was going to rush into life and wrest them from it what she could. (p.595)

ตั้งแต่ลืมตาขึ้นมาบนโลกสการ์เลตต์มีชีวิตอยู่บนความสะดวกสบาย และเมื่อเข้าสู่ยุคสงครามเธอได้ลิ้มรสความสูญเสีย ไม่ว่าจะเป็นคนที่ถูก หรือสมบัติพัสถาน ได้ทนทุกข์กับความอดอยาก ยากไร้ในอดีต ซึ่งทำให้สการ์เลตต์ได้มองและกำหนดอนาคตของตนเองไว้ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของเธอให้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น ไม่ว่าจะเป็วันที่เธอปฏิญาณไว้ว่าเธอจะไม่ยอมอดอยาก จะไม่ยอมยากจน หรือวันที่เธอรู้ว่าเธอกำลังจะต้องสูญเสียทारा เธอต้องหาทางรักษามันไว้เธอมองอนาคตข้างหน้าไว้ว่าเธอต้องรักษาทाराไว้ให้ได้ ซึ่งในฉากนี้เองมิทเชลล์ได้บรรยายไว้อย่างชัดเจนว่า สการ์เลตต์มองแฟรงก์ เคนเนดี้เป็นอนาคตของเธอ เธอจึงต้องทำทุกอย่างเพื่อให้ได้อันาคตมาเพื่อรักษาทाराของเธอ

They drew their courage from the past. She was drawing hers from the future. Frank Kenedy, at present, was her future. At least, he had the

store and he had cash money. And if she could marry him and get her hands on that money, She could make ends meet at Tara for another year.(p.595)

พฤติกรรมของสการ์เลตต์ในฉากนี้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของบุคลิกภาพของมนุษย์คนหนึ่งๆ (The Development of personality) กล่าวคือ สการ์เลตต์เอง ทั้งกายและจิตได้ดำเนินผ่านอดีตมาทั้งสุขและทุกข์ และกำลังเผชิญความยากลำบากในปัจจุบัน ซึ่งมีผลทำให้เธอต้องมองอนาคต ดังนั้นเมื่อเธอวางอนาคตไว้ว่าต้องรักษาทาราไว้ให้ได้ และวิธีการที่จะรักษาทาราไว้ให้ได้ก็คือการที่จะต้องการเงิน สิ่งนี้เองเป็นสิ่งที่กำหนดให้เกิดพฤติกรรม ดังที่จุงได้กล่าวไว้ว่า อดีต (Causality) กับ อนาคต (Teleology) เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมและก่อให้เกิดบุคลิกภาพขึ้นมา ในปัจจุบันสการ์เลตต์เป็นคนเห็นแก่เงิน และกลัวความอดอยาก ก็เพราะเธอได้เคยผ่านชีวิตของความยากลำบากมา ดังนั้น เธอจึงมีจุดมุ่งหมายในอนาคตที่ไม่ต้องการที่จะตกไปอยู่ในสภาพเช่นนั้นอีก อีกทั้งยังผนวกเข้ากับ พันธุกรรม (Heredity) ในแง่ที่ว่า เจอราลด์พ่อของเธอเองก็เคยต้องเริ่มต้นฝ่าฟันเพื่อสร้างฐานะ ซึ่งมีผลต่อจิตใจเธอว่า เธอก็ต้องทำได้เช่นที่บิดาเธอเคยทำได้เช่นกัน สำหรับในส่วนของการทำงานที่จะพยายามเข้าใจในตัวเอง (Self-actualization) อันเป็นเป้าหมายของพัฒนาการของมนุษย์นั้น สำหรับสการ์เลตต์ยังเป็นสิ่งที่ห่างไกล เพราะความสมบูรณ์และความสมดุลของระบบบุคลิกภาพนั้นจะเกิดขึ้นต้องอาศัยเวลาเป็นอย่างมาก จุดศูนย์กลางของจิต ของสการ์เลตต์ยังคงเป็น Ego หรือ การรับรู้ในตนเองเท่านั้น กล่าวคือรู้แต่เพียงว่า ตอนนี้ต้องการอะไร และควรจะมีบทบาทหรือพฤติกรรมเช่นไร เช่น ในช่วงที่เธอกำลังบริหารงานกิจการโรงเลื่อย เธอยอมที่จะสวมหน้ากากและเข้าไปผูกมิตรกับพวกแยงกี้เพื่อประโยชน์ทางการค้าของเธอ เป็นต้น

Scarlett knew the town were talking but she did not care, could not afford to care. She still hated the Yankee as on the day when they try to burn Tara, but she could dissemble that hate. She knew that if she was going to make money, she would have to make it out of Yankees, and she had learned that buttering them up with smiles and kind words was the surest way to get their business for her mill.(p.653)

3.2.3.2. ความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับตัวละครอื่น ๆ

- ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับแอชลีย์

ความขัดแย้งระหว่างทั้งสองคือเมื่อวิเคราะห์ตามแนวของจุง สามารถมองได้ว่า ในขณะที่สการ์เลตต์เป็นคนที่มีความคิดเห็นออกนอกตัว เป็นหลักและอยู่ในระดับจิตสำนึก แอชลีย์เป็นคนที่มีความคิดเห็นเข้าหาตัวเอง เป็นลักษณะเด่นและอยู่ในระดับจิตสำนึก

ลักษณะของการมีทัศนคติที่เห็นออกนอกตัวดังที่สการ์เลตต์เป็นคือ กวาร์ที่สการ์เลตต์รู้จักปรับตัวทั้งนี้เพราะเป็นคนที่มองโลกตามความเป็นจริง (ยกเว้น ในข้อที่ว่า เธอรักแอชลีย์มากเกินไปจนไม่ได้มองเห็นความจริงในข้อที่ว่าเธอต่างจากแอชลีย์และไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแอชลีย์ได้ หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงตนเอง และในจิตบางส่วนของสการ์เลตต์นั้น ยังมีลักษณะของ Introvert อยู่ในข้อที่ว่า เธอไม่เคยไว้ใจใครนอกจากมารดาของตน) ชอบออกสังคม แต่ในขณะที่แอชลีย์ เป็นคนที่เสียบๆ สบเสี้ยมเพียงพอใจที่จะอยู่ในโลกเก่าและโลกส่วนตัวที่เขาสร้างขึ้น ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลหนึ่งว่าแอชลีย์ไม่สามารถที่จะปรับตัวเข้ากับโลกปัจจุบันที่เป็นอยู่ และหมกมุ่นอยู่กับโลกส่วนตัวของเขา อีกทั้งยังมีบุคลิกภาพของคนที่มีแต่ความไม่แน่ใจ ไม่กล้าตัดสินใจ ซึ่งแอชลีย์เองก็มองเห็นความจริงในข้อที่ว่าเขานั้นต่างจากสการ์เลตต์ จิตสำนึกบอกกับแอชลีย์ว่าความแตกต่างเช่นนี้ทำให้เขาไม่สามารถใช้ชีวิตร่วมกับสการ์เลตต์ได้ แต่เขาเพียงพอใจในคุณสมบัติที่สการ์เลตต์เป็น ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาในสวน

'I love you, your courage and your stubbornness and your fire and your utter ruthlessness (...).' (p.520)

ความรู้สึกที่แอชลีย์มีต่อสการ์เลตต์เช่นนี้ มีผลทำให้มีหลายครั้งหลายคราที่แอชลีย์แทบจะไม่สามารถระงับอารมณ์ความใคร่และความรู้สึก ซึ่งอาจเรียกได้ว่า เป็น เงา ที่มีต่อสการ์เลตต์ ซึ่งทั้งนี้แอชลีย์ก็รู้ตัวได้ในที่สุดทุกครั้งและเกิดความรู้สึกผิดต่อเมลานี นอกจากจะวิเคราะห์ได้ว่า เป็นเเงา หรือสัญชาตญาณด้านสัตว์ที่ติดตัวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยมองว่าสามารถอธิบายความรู้สึกและพฤติกรรมแอชลีย์ได้อีกแง่โดยใช้หลักจิตวิทยาของ จุง ในข้อที่ว่า เมื่อทัศนคติหนึ่ง เด่น และอยู่ในจิตสำนึก ทัศนคติที่ตรงกันข้ามก็จะมึบเทาอยู่ในจิตไร้สำนึกส่วนตัว ทั้งนี้มนุษย์ทุกคนต้องมีทั้งสองทัศนคติอยู่ในตัว ที่แอชลีย์มีความรู้สึกต่อสการ์เลตต์เช่นนี้เป็นเพราะของเขามี ทัศนคติของการเห็นออกนอกตัวเองอยู่ในจิตไร้สำนึกส่วนตัว ซึ่งเป็นทัศนคติ และลักษณะเดียวกันกับของสการ์เลตต์ที่แสดงออกมา ดังนั้นในจิตไร้สำนึกส่วนตัวจึงบังเกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ สการ์เลตต์เป็นดังที่ได้กล่าวข้างต้น และเมื่อแอชลีย์ได้ตระหนักว่า ณปัจจุบันเขาไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในรูปแบบ

เดิมของโลกเก่าก่อนสงคราม ซึ่งโลกใบเก่าของเขาก็คือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติหันเข้าหาตัวเอง และในปัจจุบันเขารู้สึกอึดอัดกับโลกใบใหม่รวมถึงวิถีชีวิตในสังคม ดังนั้นทัศนคติหันเข้าหาตัวเอง กำลังทำให้ตัวเขาเกิดความคับข้องใจเพราะสภาพแห่งความเป็นจริง ไม่เอื้ออำนวยให้เขาคิดในแบบเดิมๆ กล่าวคือ จากที่เขาเคยได้ใช้เวลาไปกับการอ่านหนังสือ ดูงานศิลปะ ให้เวลาจมอยู่กับความคิดของตัวเอง หรือ อยู่ในโลกที่เขาสร้างขึ้น เขากลับต้องมาทำงานหนัก ผ่าไม้ อยู่ในช่วงที่สังคมมีการแข่งขัน และมีความจำเป็นที่จะต้องดิ้นรนเพื่อให้มีกินมีใช้ เมื่อจิตสำนึกเกิดความคับข้องใจดังกล่าว ทัศนคติตรงกันข้ามที่ถูกเก็บกดไว้ในจิตไร้สำนึกส่วนบุคคลก็จะเข้ามาบีบคั้นบทบาทสำคัญในบุคลิกภาพ ซึ่งส่งผลให้แอสเลย์เกิดความรู้สึกพอใจในตัวสการ์เลตต์ อีกทั้งแสดงบทบาทออกมาด้วยการเข้าสัมผัสกับสการ์เลตต์อย่างลึบตัว รวมถึงแง่ที่ว่าในความเป็นคนแบบมีทัศนคติหันเข้าหาตัวเอง ส่งผลให้แอสเลย์มีความลึกลับใจ ไม่แน่ใจที่จะตัดสินใจในเรื่องความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสการ์เลตต์และเมลานี ซึ่งก่อความเข้าใจผิดให้กับสการ์เลตต์ และยังมีผลต่อไปยังพฤติกรรมของเธอ จะเห็นได้ว่า แม้อาสเลย์จะแต่งงานแล้ว สการ์เลตต์ก็ยังคงยึดติดอยู่กับความรักที่มีให้แอสเลย์ จนไม่สามารถมองเห็นสิ่งอื่น ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นความดีของเมลานี หรือความรักของเรตต์ เป็นต้น ความรักอันมากมายที่มีให้แอสเลย์ ประกอบกับลักษณะบุคลิกภาพพื้นฐานของสการ์เลตต์ว่าเป็นคนที่มีลักษณะ แบบ Extrovert ในข้อที่ว่า ด้วยความเป็นคนที่เป็นคนกล้าตัดสินใจ แต่มีพื้นฐานของการขาดความสามารถในการพิจารณาสิ่งต่างๆรอบตัวไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาในชีวิต หรือจิตใจ ลักษณะของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตเธอ ทำให้การตัดสินใจในหลายๆครั้งนำไปสู่ความผิดพลาดได้ และยังเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการกระทำอื่นๆของเธออีกมากมาย เช่น การบอกรักแอสเลย์ โดยหวังจะทำให้แอสเลย์ยกเลิกการแต่งงาน ซึ่งผลที่ออกมาไม่เป็นดังที่เธอคาดคิด การด่วนตัดสินใจแต่งงานกับชาร์ลเพื่อประชดแอสเลย์ ซึ่งเธอเองก็ได้มารู้สึกตัวว่า เธอใจร้อนและตัดสินใจผิดๆ เพราะนอกจากจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของเธอกับเมลานีเองแล้ว กลับทำให้ชีวิตของตัวเองไปอยู่ในสภาวะไม่พึงปรารถนา ไม่ว่าจะเป็นต้องอยู่กับคนที่เธอไม่ได้รับรัก มีลูก และต้องมาตกพุ่มม่ายตั้งแต่อายุน้อย ทำให้ชีวิตและความสนุกสนานของเธอหมดไป

ในอีกข้อหนึ่ง แม้เธอจะเกลียดเมลานี เธอก็ต้องดูแลเมลานีทุกๆที่เธอเกลียดเพราะเธอได้ไปสัญญาไว้ให้กับแอสเลย์ว่าจะดูแลเมลานี ซึ่งจากฉากที่เมลานีใกล้คลอดลูกนั้น สการ์เลตต์ก็ได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหาลูกเฉพาะหน้าเอง หลังจากที่เธอไม่สามารถขอความช่วยเหลือใครได้ที่จะมาทำคลอดให้เมลานี ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความรักที่มีต่อแอสเลย์ประกอบเข้ากับความสามารถในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็นำกลับไปเป็นสิ่งที่สร้างความประทับใจ และเพิ่มพูนในความรักและบูชาของเมลานีที่มีต่อสการ์เลตต์ เพราะเธอมองว่าสการ์เลตต์เป็นคนเก่ง และเป็นคน

ที่ช่วยชีวิตเธอ และเมลานีเองก็ระลึกถึงบุญคุณของสการ์เลตต์แม้ในยามที่เธอกำลังจะสิ้นลมหายใจ

จะเห็นได้ว่า ภาพของสการ์เลตต์ในสายตาของเมลานี และผู้อ่านเป็นภาพของคนที่เป็นที่พึงพาของผู้อื่นได้ การกล้าตัดสินใจ อันถือได้ว่าเป็นลักษณะของความเป็นผู้นำนี้ เป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพของ แอชลีย์โดยสิ้นเชิง ในอีกเหตุการณ์ที่เห็นได้ชัดคือ สการ์เลตต์ตัดสินใจยิงนายทหารแยงก์ที่บุกรุกเข้ามาในบ้านของเธอ โดยไม่ลังเลแม้แต่น้อย

ด้วยความที่แตกต่างกับแอชลีย์โดยสิ้นเชิง และเมื่อมีช่วงเวลาของการที่ได้อยู่ใกล้ชิดกันมากขึ้นในช่วงฟื้นฟูฟารา และดำเนินกิจการโรงเลื่อย สการ์เลตต์ก็ค่อยๆ ทุ่มเทรับทราบตัวตนที่แท้จริงของแอชลีย์ และภาพของตัวแอชลีย์ที่อยู่ในใจของเธอที่เธอเคยสร้างขึ้นก็ค่อยๆ ทยอยหายไป

'He never really existed at all, except in my imagination,' she thought wearily. I loved something that I made up, something that's as dead as Melly is. I made up a pretty suit of clothes and fell in love with it. When Asley came riding along, so hand some so different, I put that suit on him and made him wear it whether it fitted him or not. And I wouldn't see what he really was. I kept on loving of pretty clothes- not him at all.'

(pp 991-992)

ความคลุมเครือที่เกิดจากความไม่แน่ใจและความสับสนในใจตนของแอชลีย์อันเนื่องมาจากการที่มีบุคลิกภาพของการหันเข้าหาตัวเองนั้น สร้างความเข้าใจผิดให้กับสการ์เลตต์ว่า เขานั้นมีใจให้กับเธอ แต่ด้วยความที่เป็นลูกผู้ชายซึ่งต้องรักษาเกียรติยศไว้เหนือสิ่งใดและควรจะต้องซื่อสัตย์ต่อภรรยาและลูกของตน จึงทำให้สการ์เลตต์ยังคงยึดติดอยู่กับความรักที่เธอมีให้แอชลีย์ อันมีผลต่อชีวิตและพฤติกรรมของตัวเธออย่างมาก แต่พอเมื่อเขาสูญเสียเมลานีเขาจึงได้ตระหนักว่าสตรีที่เขารักอย่างแท้จริงคือ เมลานี และ สการ์เลตต์เองก็ได้ทราบความจริงในข้อนี้พร้อมๆ กับแอชลีย์ และเมื่อสการ์เลตต์ได้รู้ว่าแอชลีย์มิได้รักตนเองแล้ว ภาพของความแตกต่างระหว่างทั้งสองในด้านทัศนคติที่มีต่อการดำรงชีวิตอยู่นั้นยิ่งกระจ่างชัดขึ้น เป็นสิ่งที่ทำให้สการ์เลตต์หมดความรักและความปรารถนาในตัวแอชลีย์ได้อย่างแท้จริงในที่สุด

- ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับเมลานี

ความชัดเจนของความขัดแย้งระหว่างทั้งสอง ในกรณีแรกสามารถอธิบายได้ด้วยลักษณะ เช่นเดียวกับกรณีของแอสเลย์ ทั้งนี้เพราะเมลานีกับแอสเลย์ มีบุคลิกลักษณะที่เป็นแบบหันเข้าหาตัวเอง เหมือนกันในเรื่องที่ว่า เธอเป็นคนที่ไตร่ตรองและสงบเสงี่ยม ซึ่งด้วยความที่มีบุคลิกภาพเช่นเดียวกันกับแอสเลย์ และแอสเลย์ก็มองว่าตัวเขานั้นเหมาะกับเมลานีมากกว่าสการ์เลตต์ เพราะสการ์เลตต์นั้นไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่เขาคิดหรือจะสามารถใช้ชีวิตร่วมกับเขาได้ ดังนั้นจึงเป็นความขัดแย้งในแง่ความแตกต่างของบุคลิกภาพและทัศนคติ ในประการที่สอง จะเห็นได้ว่าในขณะที่สการ์เลตต์มองเมลานีเป็นศัตรูอีกทั้งยังต้องเก็บกดความเกลียดชังหรือ เเงา (shadow) อันเนื่องมาจากความผิดหวังที่แอสเลย์เลือกที่จะแต่งงานกับเมลานีไว้ภายใต้หน้ากาก (persona) แต่เมลานีนั้นแสดงความรักและชื่นชมสการ์เลตต์มาก ในข้อที่ว่าสการ์เลตต์เป็นผู้หญิงที่มีชีวิตชีวา เก่ง เป็นผู้นำครอบครัว เป็นคนที่กล้าหาญ สามารถทำให้ความเป็นอยู่ของทุกคนดีขึ้น บุคลิกลักษณะหันออกนอกตัวเอง ที่สการ์เลตต์เป็น นั้นจะเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตไร้สำนึกของเมลานี ความดี ความรัก ความชื่นชมบูชาที่ เมลานีมีให้สการ์เลตต์นั้น สการ์เลตต์มองไม่เห็น หรือแม้จะเห็นก็ถูกตีค่าไปเพียงแต่ว่าเมลานีนั้น เสน่ห์สร้างทำ สการ์เลตต์เกลียดเมลานีเพราะเมลานีเป็นคนที่มาแย่งเอา"ความรัก"ของเธอไป และเมื่อความรู้สึกเกลียดของมนุษย์เรามีหรือมีเพิ่มขึ้นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ความรักที่จะให้ต่อสิ่งนั้นหรือคนนั้นย่อมลดหรือไม่บังเกิดขึ้นแน่นอนอันเป็นหลักการของความสมดุลทางจิต³⁸

แต่ในขณะที่สการ์เลตต์กำลังจะสูญเสียเมลานีไป จากที่แสดงให้เห็นว่าสการ์เลตต์ตกอยู่ในความเงิบงันเช่นนั้นได้ทำให้สการ์เลตต์ได้ย้อนถึงอดีตที่เคยใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในภาวะสงครามและที่ทหาร ทำให้สการ์เลตต์ได้ตระหนักว่า เธอต้องการเมลานี และยอมรับว่า เธอและเมลานีต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นกำลังให้แก่กัน แม้ในวันที่กลุ่มแย่งก็บุกมาบ้านอีกครั้ง ในความสับสนวุ่นวายเธอพยายามนึกหาที่ซ่อนเครื่องเพชร เธอก็นึกถึงเมลานี

Even in her frenzy, Scarlett wished she had Melanie with her, Melly with her quiet voice, Melly who was so brave the day she shot Yankee. Melly was worth three of the others. Melly—what had Melly said? Oh, yes, baby!(p.451)

³⁸ Calvin S. and Vernon J. Nordby, *A Primer of Jungian psychology*, p.64.

และเหตุการณ์เมื่อครั้งที่ทั้งสองช่วยกันจัดการเรื่องศพของทหารแยงกี้ หรือช่วยกันดับไฟก๊ิ่งที่สร้างความรู้สึกดี ๆ ให้กับสการ์เลตต์ เธอเองก็ชื่นชมเมลานี

'I'll say this for her,' she thought grudgingly, 'she's always there when you need her.' (p.459)

แต่ทั้งนี้ด้วยความที่เธอยังคงรักและหวังในตัวแอสเลย์ เธอจึงไม่ใส่ใจกับการที่เธอได้มีเวลานี้ขยู่ด้วยในขณะนั้น ความรู้สึกถึงความดีของเมลานีถูกเก็บไว้อยู่ในจิตไร้สำนึกของสการ์เลตต์ และนี่คือสาเหตุที่ว่าเหตุใดเธอจึงไม่รู้ว่าแท้ที่จริงแล้วเธอเองก็รัก และต้องการเมลานี แต่เมื่อได้รับการกระตุ้นให้ขึ้นมาอยู่ในระดับจิตสำนึกเช่นจากเหตุการณ์ที่เธอได้เข้าไปดูใจเมลานี จิตสำนึกของสการ์เลตต์ก็รู้แทบจะทันทีว่า เมลานีนั้นก็เปรียบเหมือนเอลเลนนั่นเอง ซึ่งมีแต่ความรักและความห่วงใยให้เธอ อยู่เคียงข้างเธอปกป้องเธอ และเช่นกัน เมื่อความเข้าใจและความรักเข้ามาอยู่ในความรู้สึก ความเกลียดที่เคยมีอยู่ก็ย่อมลดและหมดลงไป

- ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับเรตต์

หากพิจารณาถึงทัศนคติการมองโลกแล้วนั้น ทั้งสองคนนี้มีความเหมือนกันเป็นอย่างมาก ในแง่การมองโลก มองคนตามความเป็นจริง และรู้จักที่จะปรับตัวตามสถานการณ์แวดล้อม เพียงแต่ เรตต์สามารถมองสภาพแวดล้อมรอบข้างไม่ว่า คนหรือเหตุการณ์แวดล้อมได้ละเอียดและลึกซึ้งมากกว่า สการ์เลตต์ เช่น เขารู้ว่า เมลานีเป็นผู้ดีอย่างแท้จริง ทั้งกายและใจ เนื่องจากการที่เขาผ่านประสบการณ์มากกว่า สการ์เลตต์ ไม่ว่าจะ เป็นการต้องเลี้ยงดูชีวิตตัวเองตั้งแต่ครั้งยังวัยรุ่น เพื่อการดำรงชีวิตอยู่และเอาตัวรอดในสังคมที่ไม่ต้อนรับเขา และเขาเองก็รังเกียจสังคมที่สร้างกฎเกณฑ์ ค่านิยม ธรรมเนียมหรือความเชื่อผิดๆ และเรียนรู้ที่จะหาประโยชน์จากสังคมให้กับตัวเองในทุกๆสถานะ กล่าวคือ ทั้งสองมีทัศนคติของการมองโลกในแบบเดียวกัน คือ Extrovert มองโลกตามความเป็นจริง และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคม เปิดเผย สำหรับเรตต์เองจะเห็นได้อย่างชัดเจนในภายหลังว่า เขายอมที่จะปรับเปลี่ยนตัวเองให้เข้ากับสังคม เพื่ออนาคตของลูกสาวของตนไว้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเขาเห็นภาพในอดีตของเวด ว่าไม่ได้รับการต้อนรับจากสังคมเนื่องจากสังคมไม่ต้อนรับสการ์เลตต์ และสการ์เลตต์ผู้เป็นแม่ไม่สนใจหรือได้เคยตระหนักในข้อนี้เป็นต้น

ข้อขัดแย้งที่สำคัญคือ การที่เรตต์รักสการ์เลตต์ แต่สการ์เลตต์ กลับหลงรักแอสเลย์ เรตต์นั้นพยายามบอกสการ์เลตต์หลายครั้งถึงความเป็นไปไม่ได้ที่สการ์เลตต์คิดที่จะอยู่ร่วมกับ แอสเลย์

ซึ่งเรตต์ก็มองเห็นความแตกต่างของทัศนคติระหว่างแอสเลย์ และสการ์เลตต์ อีกทั้งเขาเองก็รู้ตัวดีว่า ตัวเขาเองนั้นเป็นคนที่มีทัศนคติเหมือนกับสการ์เลตต์

' Yes, I'm sorry for you – sorry to see you throwing away happiness with both hands and reaching out for something that would never make you happy. I am sorry because you are such a fool you don't know there can't ever be happiness except when like mates like. If I were dead, if Miss Melly were dead and you had your precious honorable lover, Do you think you'd be happy with him? Hell. No! You would never know him, never know what he was thinking about, never understand him any more than you understand his music and poetry and books or anything that isn't dollars and cents. Whereas, we, dear wife of my bosom, could have been perfectly happy if you had ever given us a chance, for we are so much alike. (...).' (p.916)

ในตอนจบของนวนิยายจะเห็นได้ว่า เรตต์ปฏิเสธที่จะใช้ชีวิตอยู่กับสการ์เลตต์อีกต่อไป แม้ว่า สการ์เลตต์จะบอกรักเรตต์ และมองเห็นความจริงแล้วว่า เธอเองต้องการเรตต์มิใช่แอสเลย์ เหตุผลที่เรตต์ให้กับสการ์เลตต์นั้น นอกจากข้อที่ว่า เขาทุ่มเทความรักที่เคยมีให้สการ์เลตต์ไปสู่ออนนี่หมดแล้ว และเขาไม่ยอมได้ความรักของสการ์เลตต์ที่ถูกถ่ายโอนมาจากแอสเลย์ ประกอบกับเขาได้ใช้เวลามานานมากเกินเพื่อที่จะทำให้สการ์เลตต์เลิกหลงมกยเฝ้าแต่รักแอสเลย์ ซึ่งเรตต์นั้นได้เคยบอกสการ์เลตต์เมื่อครั้งที่สการ์เลตต์ไปยืมเงินเพื่อซื้อโรงเลื่อยว่า แอสเลย์นั้นเห็นแก่ศักดิ์ศรีมากกว่าสการ์เลตต์ และมีความปรารถนาสการ์เลตต์ก็เพียงแต่ร่างกาย ซึ่งเขษณะเขาก็ต้องต่อสู้ความรู้สึกของความปรารถนานี้ในใจตน ซ้ำยังไม่กล้าที่จะบอกกับสการ์เลตต์ตรงๆ

เรตต์ได้กล่าวถึงเรื่องอายุเป็นเหตุผลอีกข้อหนึ่งว่า เขารู้สึกว่าวัยของเขานั้น เริ่มมองสิ่งต่างๆเปลี่ยนไป สิ่งที่เคยเห็นว่าไร้ค่าในอดีตกลับเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับเขา สิ่งที่เขาเคยเหยียดหยันกลับเป็นสิ่งที่เขาอยากใคร่หวนกลับไปศึกษา ซึ่งเขาได้เปรียบเทียบอายุของเขาเองกับสการ์เลตต์ว่า สการ์เลตต์นั้น ค่ายุยังน้อยยังมองอะไรไม่เหมือนเขา ดังนั้น จากที่เคยมองว่า ทั้งสองมีความเหมือนกัน ณ จุดนี้ เรตต์เองได้ทำให้เห็นแล้วว่า เขาเริ่มเปลี่ยนไป ซึ่งสามารถวิเคราะห์เห็นแนวของจูงได้ว่า เมื่อคนเราอายุถึงวัยกลางคน ความสนใจที่จะมุ่งไปสู่เรื่องของของวัฒนธรรม ปรัชญา

กล่าวคือทัศนคติแบบ Extrovert ที่เคยควบคุมพฤติกรรมและความคิด จะเริ่มถูกแทนที่ด้วย ทัศนคติแบบหันเข้าหาตัวเอง ดังที่จริงได้กล่าวไว้ในหนังสือ *Development of personality* ว่า

This is what happen very frequently about the midday of life, and in this wise our miraculous human nature enforces the transition that leads from the first half of life to the second. It is a metamorphosis from a state in which man only tool of instinctive nature, to another in which he is no longer a tool, but himself: a transfirmation of nature into culture, of instinct into spirit.³⁹

ส่วนอารมณ์ ความรู้สึกความรักใคร่ หลงใหลที่เต็มไปด้วยอารมณ์ในความเป็นวัยรุ่น หรือ การมุ่งแต่จะแสวงหาความมั่นคงให้กับชีวิต ครอบครัวในวัยผู้ใหญ่ช่วงต้นจะลดลง ดังนั้นด้วยวุฒิภาวะที่เปลี่ยนไปของเรตต์ในข้อนี้ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เรตต์ไม่ต้องการที่ใช้ชีวิตร่วมกับ สการ์เลตต์ดังกล่าวอีกต่อไป กล่าวคือ แม้จะผ่านเรื่องราวต่างๆในชีวิตมากมาย บุคลิกภาพและ ความคิดของสการ์เลตต์ก็ได้รับการพัฒนาจากประสบการณ์ที่เธอได้รับ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราว สงคราม ความยากลำบาก การสูญเสียคนที่รัก การได้รับรู้ว่าตนเองได้ตัดสินใจ และมองอะไรๆใน ชีวิตหลายๆอย่างบิดเบือน และผิดพลาดไป แต่ภาพในฉากสุดท้ายจะเห็นได้ว่า สการ์เลตต์ก็ยัง เป็นสการ์เลตต์คนเดิม มอง และคิดอะไรๆ เหมือนเด็กๆ ในขณะที่เรตต์เริ่มมีมุมมองในการมองโลก แบบใหม่ ซึ่งต่างจากสการ์เลตต์ออกไปทุกทีซึ่งในจุดนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่า ด้วยความที่เธอยังคงมี ทัศนคติหันออกนอกตัวเอง มองว่าตัวเองจะสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้เหมือนอย่างที่เคยเป็นมา จึงมิได้มานั่งนี้ใคร่ครวญเรื่องราวในชีวิตของเธอให้ลึกซึ้งประกอบกับสำหรับเธออายุ 28 ปีอาจจะยังคงน้อยเกินกว่าที่จะเข้าใจอะไรได้เช่นที่เรตต์เข้าใจ ในข้อนี้จะเห็นข้อแตกต่าง ระหว่างเมลานี และสการ์เลตต์ได้เพราะ ทั้งสองคนต่างก็มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน แต่บุคลิกภาพ การมองชีวิตของทั้งสองคนนี้ต่างกันดังที่ได้กล่าวข้างต้น

³⁹ Carl Gustave Jung, *The Development of Personality*, Translated by R.F.C. Hull (Princeton : Princeton Univ. Press, 1991), p.197.

เรตต์เองก็เคยกล่าวกับสการ์เลตต์แล้วว่า สการ์เลตต์ต่างจากแอชลีย์ และไม่มีวันที่จะเข้าใจแอชลีย์ จึงไม่สามารถที่จะอยู่ร่วมกับแอชลีย์ได้ สิ่งนี้ก็เป็นคำตอบให้กับผู้อ่านได้เข้าใจเช่นกันว่า เหตุใดเรตต์จึงเลือกที่จะจากสการ์เลตต์ไป ทั้งๆที่รักสการ์เลตต์มานาน

การวิเคราะห์สการ์เลตต์ด้วยแนวของจุงจะทำให้ได้คำตอบที่แตกต่างจากแนวของ ฟรอยด์ ตามทฤษฎีของฟรอยด์ สการ์เลตต์คือตัวละครที่ตกอยู่ใต้อำนาจของ Id และสัญชาตญาณมุ่งเป็นแรงจูงใจแห่งการกระทำส่วนใหญ่ของสัญชาตญาณมุ่งเป็น จะเห็นได้ว่าสการ์เลตต์เป็นตัวละครที่มีความสามารถแต่ก็มีจุดอ่อน คือ ขาดความสามารถในวิเคราะห์สิ่งที่ลึกซึ้ง เช่น จิตใจคน หรือผลของการกระทำที่มีผลกระทบต่อผู้อื่นหรือแม้กระทั่งต่อตนเอง ทั้งนี้ก็เพราะจิตใจที่ขาดการฝึกการเผชิญความขัดแย้ง ระหว่าง Id และ Superego ทำให้การตัดสินใจในการกระทำหนึ่งๆ หรือการพยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมาในชีวิตของสการ์เลตต์จึงมักจะมีแต่ความผิดพลาด หรือแม้กระทั่งการมองคน และ ดังที่ได้วิเคราะห์ในส่วนข้างต้นจึงได้ข้อสรุปว่าบุคลิกและความคิดของสการ์เลตต์จึงยังคงมีลักษณะของความเป็นเด็กแม้ว่าเธอจะมีอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นตัวละครที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพมนุษย์อย่างแท้จริง มีความบกพร่อง ผิดพลาด มีความเห็นแก่ตัว ในขณะที่การใช้แนวของจุงจะทำให้ภาพของสการ์เลตต์เป็นฮีโร่ (Hero) อันเป็นภาพตัวละครในตำนานมากกว่าที่จะเป็นมนุษย์ที่มีความสมจริงดังเช่นการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีของฟรอยด์

ในลำดับต่อไปผู้วิจัยจะวิเคราะห์สการ์เลตต์ด้วยทฤษฎีจิตวิทยามนุษยนิยม เพื่อให้เห็นการตีความด้วยทฤษฎีจิตวิทยาอีกแนวหนึ่ง

3.3 การวิเคราะห์สการ์เลตต์ด้วย ทฤษฎีจิตวิทยามนุษยนิยมของ

มาสโลว์(Maslow)

3.3.1 ทฤษฎีจิตวิทยามนุษยนิยม (Humanistic Theory)

อับราฮัม แฮโรลด์ มาสโลว์ (ค.ศ.1908 – ค.ศ.1970) ถือเป็นบิดาแห่งจิตวิทยามนุษยนิยม มาสโลว์เรียกจิตวิทยามนุษยนิยมว่าเป็นพลังที่ 3 (Third force) ทฤษฎีจิตวิทยามนุษยนิยมเป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อพื้นฐานว่ามนุษย์นั้นมีความดี หรืออย่างน้อยที่สุดก็มีทั้งดีและเลว⁴⁰ มีคุณค่าต่อ

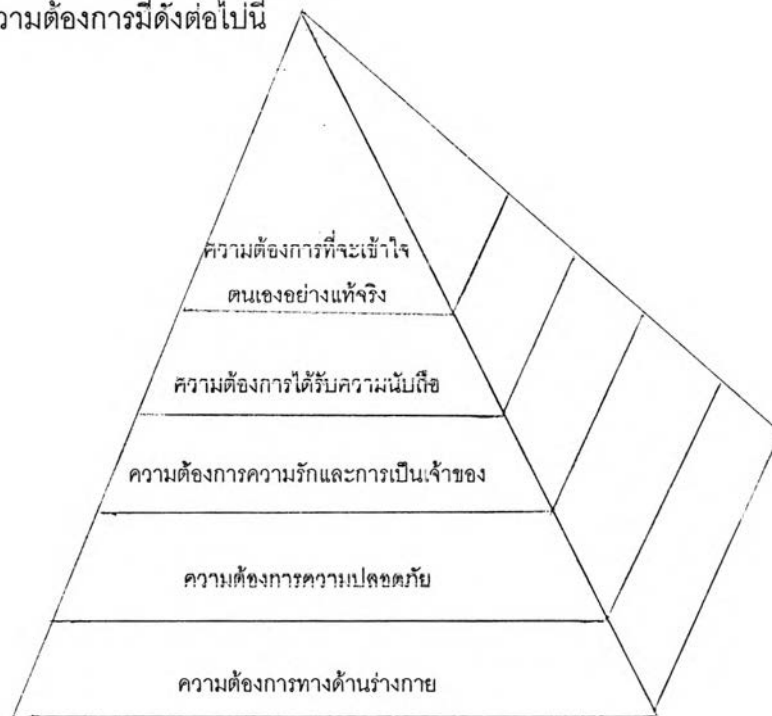
⁴⁰ Abraham H. Maslow, Motivation and personality 2 nd ed.(New York : Harper&Row,Publishers, 1954), p.327.

การยอมรับ มีความสามารถที่จะสร้างสรรค์ มีอิสระที่จะควบคุมชีวิตของตน ประารถนาความเจริญ และมีความต้องการที่จะมุ่งไปสู่ความเข้าใจตัวเองถ้าสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวย

มาสโลว์เห็นว่า การจะศึกษามนุษย์ต้องศึกษาจากบุคคลที่มีสภาพจิตปกติมีอารมณ์และบุคลิกภาพมั่นคง

3.3.1.1 ทฤษฎีแรงจูงใจที่เป็นไปตามลำดับชั้นความต้องการ (Hierarchical Theory of Motivation)

มาสโลว์เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์จำนวนมากสามารถอธิบายได้โดยใช้แนวโน้มของบุคคล ในการค้นหาเป้าหมายที่ทำให้ชีวิตได้รับความสมปรารถนาและได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตน เป้าหมายย่อมเป็นแรงจูงใจ กระบวนการของแรงจูงใจเป็นหัวใจของทฤษฎีบุคลิกภาพของมาสโลว์ อย่างไรก็ตามเมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้ว ก็ยังคงเรียกร้องความพึงพอใจอื่นๆต่อไป ลำดับชั้นของความต้องการมีดังต่อไปนี้

- ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs)

จากแผนภูมิ จะเห็นได้ว่าความต้องการทางด้านร่างกายอยู่ฐานล่างสุด หมายความว่า เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ความต้องการอาหาร น้ำ การหลับนอน ความอบอุ่น แรงขับทางด้านร่างกายเหล่านี้จะเกี่ยวข้อโดยตรงกับความอยู่รอดของร่างกาย มาสโลว์กล่าวว่าหาก

ความต้องการหนึ่งๆ ยังไม่ได้รับความพึงพอใจ บุคคลนั้นก็ตกอยู่ใต้อาการความต้องการนั้นตลอดไป ทำให้ความต้องการในเรื่องอื่นๆ ไม่ปรากฏหรือกลายเป็นความต้องการระดับรองลงไป เพราะความต้องการทางด้านร่างกายเป็นสิ่งที่เหนือความต้องการอื่นๆ เช่น คนที่หิวโหยเป็นเวลานานจะไม่สามารถสร้างสรรค์สิ่งอื่นใดได้ ผู้นั้นจะมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องอยู่กับการกินทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการผืนถึงอาหาร คิดถึงแต่อาหาร สิ่งที่ต้องการก็มีแต่อาหาร⁴¹

-ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs)

ความต้องการความปลอดภัยเป็นความต้องการในลำดับถัดมา ความต้องการความปลอดภัยเห็นได้ชัดจากทารกและเด็กๆ แม้กระทั่งผู้ใหญ่ก็แสวงหาความปลอดภัยให้แก่ตัวเองด้วยเช่นกัน สภาพแวดล้อมของธรรมชาติและสังคมเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความต้องการนี้

-ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Love and belongingness needs)

ความต้องการในขั้นนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อความต้องการ 2 ขั้นต้นได้รับการตอบสนอง บุคคลจะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อที่จะได้รับความรักและความเป็นเจ้าของ รวมถึงการเป็นฝ่ายมอบความรักให้แก่ผู้อื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น หากความต้องการนี้ไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลผู้นั้นจะเกิดความรู้สึกคับข้องใจ เกิดปัญหา หรือเกิดความเจ็บป่วยทางด้านจิตใจ

-ความต้องการได้รับความนับถือ (Self - Esteem needs)

ความต้องการได้รับความนับถือนี้แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

-ความต้องการนับถือตนเอง (Self - respect หรือ Self - esteem) หมายถึงความต้องการที่จะเป็นคนเข้มแข็ง ประสบความสำเร็จ มีความสามารถ มีความมั่นใจที่จะเผชิญกับโลกภายนอก ไม่ขึ้นอยู่กับใคร และเป็นอิสระ

-ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem from others) หมายถึงความต้องการที่จะมีชื่อเสียง ได้รับการเคารพจากผู้อื่น และเป็นที่ยอมรับ ได้รับ ความสนใจ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ มาสโลว์ได้เน้นว่าการยกย่องที่สมบูรณ์นั้นคือการยกย่องนับถือที่จริงใจ ไม่ใช่การได้รับการประจบประแจง ความพอใจจากการได้รับความนับถือนำไปสู่ความรู้สึกมั่นใจในตัวเอง เข้มแข็ง มีความสามารถ รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าและมีความจำเป็นต่อโลก หากความรู้สึกนี้ไม่ได้รับการตอบสนอง ก็จะก่อให้เกิดความรู้สึกด้อยค่า อ่อนแอ ประเมินว่าตัวเองต่ำต้อยกว่าผู้อื่น

⁴¹Ibid., p. 37.

-ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization needs)

ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงเป็นความต้องการบรรลุถึงจุดสูงสุดของศักยภาพ ดังที่มาสโลว์กล่าวว่า " What a man *can* be, he *must* be"⁴² เช่น ถ้าเป็นนักดนตรี ก็ต้องเล่นดนตรี เป็นศิลปิน ก็ต้องวาดรูป⁴³ เป็นต้น ถือเป็น การบรรลุเป้าหมายและรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ความต้องการในระดับนี้แสดงความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างชัดเจนที่สุด

อุปสรรคต่อการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง คือ การไม่รู้ว่าตนเองมีศักยภาพหรือไม่มั่นใจในศักยภาพของตัวเอง ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่บดบังศักยภาพนั้น กล่าวคือ สังคมมีอิทธิพลต่อการเข้าใจตนเอง บางคนจะเชื่อตามที่สังคมได้กำหนดรูปแบบความประพฤติและความคิดไว้ ที่เรียกว่าแบบพิมพ์ของวัฒนธรรม (Cultural stereotype) เช่น การกำหนดว่าสตรีต้องประพฤติปฏิบัติเช่นไร ทำให้ไม่เข้าใจตนเองอย่างแท้จริง การแสวงหาความปลอดภัยให้กับตนเองด้วยการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้อื่น เพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดของตน ก็จะเป็นสิ่งที่ขัดขวางการเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้⁴⁴

ต่อมา มาสโลว์ได้อธิบายเรื่องแรงจูงใจเพิ่มเติมว่า แรงจูงใจของมนุษย์แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ ความต้องการเบื้องต้น (Basic needs) และความต้องการระดับสูง (Metaneeds)

-ความต้องการเบื้องต้น เป็นความต้องการที่เกิดจากความขาดแคลน ได้แก่ ความหิว ความรัก ความปลอดภัย ความเคารพตนเอง

-ความต้องการระดับสูง เป็นความต้องการที่มีขึ้นเพื่อการเติบโตพัฒนา และไม่มีระดับชั้น เช่นเดียวกับความต้องการเบื้องต้น⁴⁵ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นความต้องการในระดับสูงจะแสดงออกอย่างเด่นชัดภายหลังจากที่ความต้องการในระดับเบื้องต้นได้รับการตอบสนองแล้ว ได้แก่ ความยุติธรรม ความดีงาม ความสวยงาม ความเป็นระเบียบ ความเป็นเอกภาพ

ทั้งความต้องการเบื้องต้นและความต้องการระดับสูงเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ถ้าได้รับการตอบสนอง ก็จะเกิดความพึงพอใจและพัฒนาให้มีสุขภาพจิตที่ดี ในทางตรงข้าม หากไม่ได้รับการตอบสนอง ก็จะทำให้เกิดความเจ็บป่วยทางจิตได้

⁴² Ibid., p. 46.

⁴³ Ibid., pp.39-46.

⁴⁴ นवलละอ สุธาผล, ทฤษฎีบุคลิกภาพ, หน้า 273.

⁴⁵ Calvin S. a Hall and Gardner Lindzey, Theories of Personality, p327.

การที่บุคคลสามารถพัฒนาได้ถึงจุดที่ตระหนักรู้ในตนเอง บุคคลนั้นยังเป็นมนุษย์ที่มีอารมณ์ ความรู้สึกเหมือนคนทั่วไป เพียงแต่เขาจะมีความสามารถในการควบคุมได้ดี ซึ่งการดำเนินชีวิตของเขานั้นจะประสบความสำเร็จได้ดีกว่าคนอื่นๆ

3.3.1.2 กระบวนการพัฒนาบุคลิกภาพ (The Process of Personality Development)

การพัฒนาบุคลิกภาพตามทฤษฎีของมาสโลว์คือ การได้รับความพึงพอใจจากความต้องการขั้นต่ำขึ้นไปสู่ความต้องการในขั้นถัดไป สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญในการผ่านพ้นแต่ละขั้น กล่าวคือ สามารถเป็นได้ทั้งตัวช่วยหากสภาพแวดล้อมนั้นสนับสนุนและช่วยสนองความพอใจในขั้นนั้นๆ และสามารถเป็นตัวสกัดทำลายความเจริญเติบโตของบุคลิกภาพหากสิ่งแวดล้อมนั้นทำให้เกิดภาวะไม่แน่ใจ หวาดหวั่น

ในความต้องการระดับสูง บุคคลจะใช้ประสบการณ์ที่ตนมีเพื่อชี้้นำพฤติกรรมมากกว่าจะอาศัยสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การเข้าใจตนเองและโลกอย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีจิตวิทยาตามนุษยนิยมแตกต่างจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ และทฤษฎีจิตวิทยาวิเคราะห์ของ จุง ในแง่ที่ว่า มาสโลว์มองมนุษย์ในแง่มุมใหม่ คือ ให้คุณค่ามนุษย์ไว้สูง มีความดีความงาม มีศักยภาพ มุ่งแสวงหาความเจริญ ในขณะที่ฟรอยด์เห็นว่ามนุษย์ตกอยู่ใต้อำนาจของสัญชาตญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัญชาตญาณทางเพศและประสบการณ์ในวัยเยาว์ ส่วนจุงนำเสนอทฤษฎีบุคลิกภาพของมนุษย์ในมุมกว้างและพิจารณาพฤติกรรมจากความคิดอันเป็นสากล

ทฤษฎีจิตวิทยาตามนุษยนิยม ของ อับราฮัม มาสโลว์จะเป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่จะทำให้เห็นเหตุแห่งการกระทำและพฤติกรรมของสการ์เลตต์ในอีกแง่หนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีลำดับขั้นของแรงจูงใจ(Hierarchical theory of motivation)ในการวิเคราะห์พฤติกรรม

3.3.2 อุปนิสัยพื้นฐานของสการ์เลตต์

จากฉากเริ่มต้นที่มีมิสเชลล์บรรยายถึงสการ์เลตต์ และทารา หากมองในมุมมองของมาสโลว์แล้วนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่า สการ์เลตต์เป็นเด็กสาวที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สุขสบาย มีนิสัยที่เอาแต่ใจตนเอง อันเนื่องมาจากความมั่นใจในรูปโฉมตนเองประกอบกับมีคนดูแลเอาใจใส่ รวมถึงมีหนุ่มๆมาเอาใจ ความเป็นวัยรุ่นของเธอประกอบกับความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย มีทาสรับใช้ กิจกรรมในชีวิตล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่นำความบันเทิงใจมาให้ ไม่ว่าจะเป็นงานเดินร้านงานเลี้ยง การ

พูดคุย รวมไปถึงเรื่องของความรัก หากวิเคราะห์ตามลำดับขั้นของแรงจูงใจแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าความต้องการของสการ์เลตต์กำลังอยู่ในลำดับที่สามและสี่ คือ ระดับที่สามคือระดับที่ต้องการเป็นที่รักและได้รักผู้อื่น และความต้องการเป็นเจ้าของ และระดับที่สี่คือการได้รับการยกย่องและนับถือ ทั้งนี้ชีวิตของเธอได้รับความต้องการในระดับหนึ่ง คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ซึ่งเธอก็มีพร้อมอยู่แล้ว ส่วนความต้องการในลำดับขั้นที่สอง คือ ความต้องการความปลอดภัย ซึ่งในบ้านและรอบบ้านก็มีข้าทาสมากมายที่จะดูแลบ้านได้ และตัวเธอเองก็มีเจอราลด์ และเอเลน รวมไปถึงแมมมี เป็นผู้ที่สร้างความรู้สึกของความปลอดภัยให้เธอ ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นของความต้องการดังที่มาสโลว์กล่าวไว้ว่า

If both the physiological and the safety needs are fairly well gratified, there will emerge the love and affection and belongingness needs, and all cycle already described will repeat itself with this new center. Now the person will feel keenly, as never before, the absence of friends, or a sweetheart.⁴⁶

ดังนั้น เมื่อผนวกด้วยวัยของเธอตั้งที่ได้กล่าวข้างต้น เธอกำลังอยู่ในช่วงของความต้องการเป็นเจ้าของ ต้องการที่จะรัก และได้รับรักจากชายหนุ่ม อันถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติวิสัยของเด็กสาวในวัยนี้ ดังนั้นการพูดจา จริตท่าทางหลายๆอย่างก็เป็นไปตามธรรมชาติตามวัยมีการเรียกร้องความสนใจจากเพศตรงกันข้าม เพียงแต่การแสดงออกอาจจะมากหรือน้อย ชัดเจนหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับแต่ละคน ซึ่งสำหรับสการ์เลตต์ที่เป็นคนค่อนข้างเปิดเผย มีความคิดที่แตกต่างจากผู้อื่น แต่ก็ต้องถูกตำหนิจากแมมมีว่าสการ์เลตต์ยังวางตัวและมีพฤติกรรมที่ไม่สมกับเป็นกุลสตรีซึ่งผู้เขียนเองก็ได้ใส่ความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปในตัวบทว่า บุคลิกที่แท้จริงของสการ์เลตต์ที่เธอวาดและวางให้สการ์เลตต์เป็นนั่นเป็นสิ่งที่เธอพึงพอใจมากกว่า บุคลิกที่สการ์เลตต์ต้องถูกกำหนดโดยบรรทัดฐานของสังคมในยุคนั้น

There were no one to teil Scarlett that her own personality, frighteningly vital though it was, was more attractive than any masquerade she might adopt. Had she been told, she would have been

⁴⁶ Ibid., p.43.

pleased but unbelieving. And the civilization of which she was a part would have been unbelieving too, for at no time, before or since, had so low a premium been placed on feminine naturalness. (p.82)

ซึ่งรายละเอียดจะนำเสนอในหัวข้อปัญหาความขัดแย้งภายในของตัวละครเอก

ในบางครั้งที่สการ์เลตต์ทำในสิ่งที่มารดา และแม่มมีห้าม และเธอเองก็รู้ว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ และเกิดการต่อสู้และความขัดแย้งในใจหลายครั้งซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าแท้ที่จริงแล้วเธอก็ต้องการที่จะเป็นคนดี ดังที่มาสโลว์กล่าวไว้ว่า มนุษย์นั้นเกิดมาด้วยความไม่ดี สการ์เลตต์เองนั้นได้แสดงให้เห็นหลายครั้งว่า เธอเองนั้นปรารถนาที่จะเป็นคนดีอย่างมารดา ผู้ซึ่งมีจิตใจเมตตาเอื้ออาทรต่อผู้อื่น แต่ทั้งนี้ด้วยวัยที่ยังน้อยของเธอประกอบกับเธอยังต้องการที่จะรัก และต้องการเป็นที่รัก ซึ่งการให้ได้มาซึ่งความรักเพื่อสนองความต้องการในขั้นที่สามของเธอนี้ไม่ใช่สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้อย่างง่ายๆ และระดับของบุคลิกภาพที่เอเลนเป็นนั้นนับว่าเป็นจุดที่สูงที่สุดของความต้องการของมนุษย์ กล่าวคือ เธอตระหนักรู้ว่าตนต้องการอะไร และสามารถเผื่อแผ่คุณความดีเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ตนและผู้อื่น เช่นดูแลครอบครัว ดูแลทาส มองประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก ดังเช่นเหตุการณ์ที่เธอเขียนจดหมายตอบกลับมาให้สการ์เลตต์อยู่ช่วยเหลือคนเจ็บที่แอตแลนตา ซึ่งตัวละครที่สามารถเข้าไปสูงสุดเดียวกับเอเลนได้นั้นก็คือ เมลานี ทั้งๆที่เธอมีอายุเท่ากับสการ์เลตต์ ซึ่งจะได้กล่าวในประเด็นของความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับตัวละครอื่นๆ

กล่าวโดยสรุป คือ สการ์เลตต์นั้นมีความพร้อมในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ความปลอดภัย และกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ต้องการที่จะเป็นที่รัก และรักผู้อื่น ในด้านนิสัยนั้นเมื่อพิจารณาจากตัวบทก็จะเห็นได้ว่า เธอเป็นหญิงแสร้งสาวที่ค่อนข้างเอาแต่ใจซึ่งทั้งนี้สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นเพราะความพร้อมทางด้านครอบครัว และการใช้ชีวิตที่สะดวกสบาย อีกทั้งตัวของสการ์เลตต์เองก็เป็นที่ต้องตาต้องใจของชายหนุ่มหลายคน ซึ่งไม่ยากเลยที่จะสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจ ในความเป็นหนึ่งของตน

(...) She made a pretty picture. Her new green flower-muslin dress spread its twelve yards of billowing materials over her hoops and exactly matched the flat heeled green morocco slippers her father had recently brought her from Atlanta. The set off to perfection the seventeen-inch waist, the smallest in three counties, and the tightly fitting basque showed breasts well matured for her sixteen years. (p.5)

เหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อชีวิตและพฤติกรรมของเธอนั้นคือ สงคราม สงครามเป็นสิ่งที่จุดให้ตัวละครแทบทุกตัวตกลงมาสู่ความต้องการพื้นฐานไม่เว้นแม้แต่สการ์เลตต์ มิทเชลล์สามารถบรรยายและให้ความสำคัญกับความละเอียดในการสร้างภาพของ ทารา ทเวลฟ์อ็อก การแต่งกาย ชีวิตความเป็นอยู่ ของชาวภาคใต้ในตอนก่อนสงครามให้กับผู้อ่าน แต่เมื่อเกิดสงคราม ผู้อ่านจะเห็นภาพความพลิกผันของชีวิตตัวละคร สภาพบ้านเมืองที่เปลี่ยนไป ผู้คนที่เคยอยู่อย่างหรูหรา ดำรงชีวิตอย่างสุขสบายกลับต้องสิ้นเนื้อประดาตัวเพราะไฟแห่งสงคราม สำหรับสการ์เลตต์เองก็ต้องเผชิญความลำบากยากแค้นที่นับได้ว่ายิ่งใหญ่สำหรับเธอ หลังจากที่หนีออกมาจากแอตแลนตาพร้อมกับเมลานี พริซซี่และเด็ก ๆ จนถึงทารา สการ์เลตต์ก็ต้องเดินออกหาอาหาร รวมไปถึงต้องทำหน้าที่ดูแลคนอื่น ๆ ที่อยู่ในทารา

She moaned as a sharp pebble cut into her blistered foot. What was she doing here? Why was Scarlett O'hara, the belle of the County, the sheltered pride of Tara, tramping down this rough road almost barefoot? Her little feet were made to dance, not to limp, her tiny slippers to peep daringly from under bright silks, not to collect sharp pebbles and dust. She was borne to be pampered and waited upon, and here she was, sick and ragged, driven by hunger to hunt for food in the gardens of her neighbors. (p.416)

ดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่า สงครามเป็นสิ่งที่จุดให้สการ์เลตต์และตัวละครอื่นๆตกลงกลับมาสู่ความต้องการพื้นฐานลำดับที่หนึ่งของมนุษย์อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ภาพที่เธอระเห็จจากแอตแลนตาสู่ทารา มิทเชลล์บรรยายให้เห็นภาพอย่างชัดเจนว่า สการ์เลตต์ได้รับความยากลำบากอย่างไร สิ่งที่สการ์เลตต์ปรารถนานั้นก็คือ อาหาร เพราะเธอทนทุกข์ทรมานจากการขาดอาหาร อันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตอยู่

เมื่อเธอกลับมาที่บ้าน แม้บ้านเธอจะเหลืออยู่แต่แทบจะไม่มีอาหารหลงเหลือไว้ให้เลย เธอจึงต้องหาอาหารอย่างที่เธอเองก็ไม่เคยเป็นหรือเคยทำมาก่อน

Close to the back step of one cabin, she found of a short row of radishes and hunger assaulted her suddenly. A spicy, sharp- tasting radish was exactly what her stomach craved. Hardly waiting to rub the dirt off on her skirt, she bit

off half and swallowed it hastily. It was old and coarse and so peppery that tears starts in her eyes. No sooner had the lump gone down than her empty outraged stomach revolted and she lay in the soft dirt and vomited tiredly. (p.418)

Food! Food! Why did the stomach have longer memory the mind? Scarlett could banish heartbreak but not hunger, and each morning as she lay half – as sleep, before memory brought back to her mind war and hunger (...). (p.420)

เมื่อชีวิตต้องกลับมาสู่ในระดับความต้องการขั้นต้น อีกทั้งไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะแสวงหาอาหารเพื่อมาสนองความต้องการพื้นฐานของร่างกายในภาวะสงครามเช่นนี้ ซึ่งส่งผลให้เกิดความตึงเครียดทางสภาพจิตใจของสการ์เลตต์ยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า แม้แต่สภาพจิตใจของสการ์เลตต์ก็เปลี่ยนแปลงมากขึ้น สการ์เลตต์ไม่สนใจสิ่งใด สิ่งทีวนเวียนอยู่ในความคิดของสการ์เลตต์ในขณะนี้ก็คือ อาหาร และการที่จะได้มาอาหารมานั้นหมายถึงต้องค้นหา ต้องทำงาน สมาชิกในบ้านที่เคยมีชีวิตอย่างสุขสบายเหมือนเช่นสการ์เลตต์ สการ์เลตต์ต้องควบคุมและบังคับให้ทำงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปก็มีผลต่อความคิด พฤติกรรม และสภาพจิตใจ ดังที่มิทเชลล์ได้บรรยายดังนี้

But no one talked back to Scarlett these days. They were all afraid of her sharp tongue, all afraid of the new person who walked in her body. (p.423)

บุคลิกภาพสการ์เลตต์เปลี่ยนไปเพราะ เหตุการณ์จากสงครามที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมที่เลวร้ายเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เปลี่ยนไป จะเห็นได้จากบทบรรยายว่า "It was not that she was basically unkind."(p.423) แต่ที่เธอต้องดุหรือเกรี้ยวกราดก็เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนทำงานเพื่อหาเลี้ยงปากท้องที่จะมีชีวิตต่อไป สการ์เลตต์ปฏิเสธที่จะทำตามที่เฮเลนได้สั่งสอนไว้ว่า ให้พูดดีๆ กับทาส หรือใจดีต่อน้องสาว เพราะทุกคนล้วนแล้วแต่เคยสุขสบายมาก่อน ไม่เคยทำงาน หรือ ไม่เคยทำงานหนัก สการ์เลตต์จึงต้องใช้อำนาจในการสั่งเพื่อให้ทุกคนทำงาน ทั้งนี้ก็เพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพของทุกคน ซึ่งถือได้ว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญ และความ

หิวก็มีอิทธิพลเหนือศีลธรรมจรรยา ความต้องการพื้นฐานของเธอดังกล่าวข้างต้นจัดได้ว่าเป็นความต้องการที่เกิดจากความขาดแคลน (Deficiency needs)⁴⁷

If she was gentle to the darkies would sit in the kitchen all day, talking endlessly about the good old days when a house nigger wasn't supposed to do a field hand's work (...) If she was overly kind to them, they'd probably prolong their stay in bed, and she wanted them on their feet again as soon as possible, so there would be four more hands to help her." (p.424)

นอกจากการลงมือทำงานเพื่อการยังชีพ สการ์เลตต์ยังต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่นายทหารแยงกี้บุกรุกเข้ามาในบ้าน จะเห็นได้ว่าในครั้งแรกเธอเกิดความกลัวและคิดที่จะแอบ แต่เมื่อนายทหารนั้นไปที่ครัวซึ่งเป็นที่เก็บอาหารเพื่อยังชีพ เธอจะไม่ยอมเสียดอาหารไปโดยเด็ดขาด ซึ่งเป็นภาวะของความต้องการของมนุษย์ในลำดับขั้นที่สองคือ ความต้องการความปลอดภัย ทั้งนี้เพื่อรักษาความต้องการพื้นฐานขั้นที่หนึ่งของตนและครอบครัวไว้ กล่าวได้ว่าประสบการณ์ที่เธอเคยได้ทนทุกข์ทรมานจากความหิวโหย และความยากลำบากของการได้มาซึ่งอาหารในแต่ละมื้อที่แทบจะไม่พอแจกจ่ายให้สมาชิกในบ้านทราทำให้มีกันทั่วหน้า สามารถมีอิทธิพลทำให้เธอเอาชนะความกลัวได้ ถือได้ว่าเป็นแรงจูงใจของการปกป้องทรัพย์สินและความมั่นคงของชีวิตคนในครอบครัวเธอ

God damn them all! They descended like locust and left Tara to starve slowly and now they were back again to steal the poor leavings. Her empty stomach writhed within her. By God, this was one Yankee who would do no more stealing! (pp.429-430)

ในขณะนั้นจะเห็นได้ว่าชาวภาคใต้กำลังตกอยู่ในความหวาดกลัวเพราะพวกแยงกี้ได้ปล้นและฆ่าชาวใต้มามากมาย สการ์เลตต์ตัดสินใจที่จะไม่ยอมให้แยงกี้มาจกขวยเอาของๆเธอไป ในที่สุดเธอตัดสินใจฆ่านายทหารผู้นั้น

⁴⁷ Ibid., p.162.

หลังจากสงครามสิ้นสุดลง และทุกคนที่ทาราเริ่มจะชินกับการที่ต้องทำงานเพื่อยังชีพ เหตุการณ์ที่เข้ามากระทบเธออีกเรื่องคือ ภาษี ซึ่งทำให้เธอต้องพยายามที่จะหาเงินมาจ่ายภาษีเพื่อไม่ให้บ้านถูกขายทอดตลาด การที่ทาราถูกขายทอดตลาดนั้นหมายถึงสการ์เลตต์และคนอื่นๆก็จะมีที่อยู่อาศัย รวมทั้งที่ดินที่สามารถเพาะปลูกเพื่อหาเลี้ยงชีพ เธอจึงต้องพยายามที่จะปกป้องรักษาทาราไว้ อันเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการคิดหาวิธีที่จะหาเงินมาจ่ายภาษี นำไปสู่ความคิดการหาหนทางต่างๆนาๆเพื่อที่จะหาเงินไม่ว่าจะขายเครื่องประดับ ขอยืมเงินเรตต์โดยยอมเอาตัวเองเป็นประกัน ซึ่งเป็นการลดเกียรติตัวเองอย่างที่สุด จนถึงขั้นตัดสินใจที่จะแย่งแฟรงก์คนรักของน้องสาวและหลอกหลวงเขา ให้เขามาแต่งงาน เพราะรู้ว่าแฟรงก์กำลังจะดำเนินธุรกิจที่จะนำมาซึ่งรายได้ที่จะสามารถนำมาจ่ายภาษีและทำให้ทาราคงอยู่ต่อไป

เมื่อได้อ่านเรื่องราวไปจนจบจะเห็นได้ว่า ความอดอยาก และความยากลำบากในการดำรงชีวิตที่สการ์เลตต์ได้เผชิญในครั้งแรกที่กลับมาถึงทารานี้ เป็นสิ่งที่ฝังใจสการ์เลตต์และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสการ์เลตต์ กล่าวคือ เธอกลายเป็นคนที่ให้ความสำคัญกับเงินทอง เพราะว่าเงินทองจะทำให้เธอไม่ต้องตกไปอยู่ในสภาพที่อดอยากอีก และในการให้ความสำคัญกับเงินนั้นนำไปสู่การแต่งงานถึงสองครั้งคือ แต่งกับแฟรงก์เพื่อที่จะได้เงินมาจ่ายภาษีในระยะยาว และแต่งกับเรตต์หลังจากที่แฟรงก์ตาย โดยที่เธอเองก็ยอมรับกับเรตต์โดยตรงว่า เงินที่เรตต์มีนั้นก็ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เธอตัดสินใจแต่งงานกับเขา

เธอคบค้ากับพวกแยงก็แม้ว่าเธอจะเกลียดพวกแยงก็ ก็เพื่อเงินและผลประโยชน์ต่อธุรกิจโรงเลื่อย จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่สำคัญของสการ์เลตต์ก็คือ แรงจูงใจในขั้นที่หนึ่ง คือ ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย และขั้นที่สอง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เป็นสำคัญ สการ์เลตต์ให้ความสำคัญเรื่องเงินเหนือสิ่งอื่นใดและยอมรับตรงๆ ซึ่งจะได้ชัดเจนจากบทสนทนาระหว่างเธอกับเรตต์ที่เธอพร่ำพรูแสดงความรู้สึกที่กดดันมานานทั้งความยากลำบากและสิ่งที่เธอवादไว้ในอนาคต

'Good Lord!' he cried impatiently. 'Don't you ever think of anything but money?'

'No,' she replied frankly, turning hard green eyes upon him.

'And if you'd been through what I have, you wouldn't either. I've found out that money is the most important thing in the world and, as God is my witness, I don't ever intend to be with out it again.'

She remembered the hot sun, the soft red earth under her sick head, the niggery smell of the cabin behind of the ruins of Twelve Oaks, remembered the refrain her heart had beaten: ' I'll never be hungry again. I'll never be hungry again.'

' I'm going to have money someday, lots of it, so I can have anything I want to eat. And then there I'll never be any hominy or dried peas on my table. And I'm going to have pretty clothes and all of them are going to be silk-----'

'All?'

'All,' she said shortly, not even troubling to blush` at his implication. ' I'm going to have money enough so the Yankees can never take Tara away from me. And I'm going to have a new roof for Tara and a new barn and fine mules for ploughing and more cotton than you ever saw.' (p.615)

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าเธอให้ความสำคัญกับเงิน พฤติกรรมก็มุ่งไปในสิ่งที่จะทำเงิน ซึ่งทั้งนี้มีเหตุผลสำคัญอยู่สองประการ นั่นคือ หนึ่งเธอได้เคยเผชิญกับภาวะความอดอยากมาอย่างรุนแรง มีความกลัวที่จะต้องกลับไปสู่สภาพเช่นนั้นอีกอย่างฝังใจ และสอง สภาพสังคมภาคใต้ที่เปลี่ยนไปหลังสงคราม และแรงจูงใจที่สำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมก็คือ ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย และความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ซึ่งเมื่อพิจารณาตามเหตุการณ์และสภาพสังคมภายหลังสงครามแล้วนั้นในสายตาของสการ์เลตต์ เงิน เป็นสิ่งที่จะทำให้ความต้องการทั้งสองชั้นเธอได้รับการตอบสนอง ความต้องการตามชั้นต่างๆที่สการ์เลตต์ต้องการนั้น ไม่เพียงแต่เป็นความต้องการของเธอเพียงผู้เดียว จะเห็นได้ว่า แม้แต่เมลานีผู้ที่สามารถข้ามไปสู่ความต้องการระดับสูง แต่เธอก็เล็งเห็นความสำคัญของความต้องการขั้นต่ำซึ่งลูกของเธอควรได้รับ ก่อนเสียชีวิตเมลานีก็ได้ฝากฝังให้สการ์เลตต์ดูแลลูกของตนให้ได้รับการศึกษาอันเป็นความต้องการของมนุษย์ในระดับที่4 คือความต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น สการ์เลตต์รับภาระการเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องเป็นคนที่ต้องแบกภาระและจัดการทุกอย่างเพื่อให้บรรลุความต้องการขั้นต่างๆของสมาชิกในครอบครัว

3.3.3 ปมปัญหาความขัดแย้ง

3.3.3.1 ปมปัญหาขัดแย้งภายในตัวละครสการ์เลตต์

ความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในใจสการ์เลตต์เสมอๆก็คือ เธอมีความคิดเห็นบางอย่างที่ไม่ตรงกับสังคมจากการที่สการ์เลตต์ต้องมีบุคลิกภายนอกเป็นไปตามแบบสังคมดังที่ แมมมี และเอเลน พร่ำสอนนั้นเป็นสิ่งที่สร้างความคับข้องใจให้กับสการ์เลตต์ ไม่ว่าจะ เป็นการออกความคิดเห็นโต้เถียงกับผู้ชาย ทั้งนี้เธอเองมอง และตระหนักรู้ว่าในบางเรื่องนั้นตัวเองฉลาดกว่าบุรุษแต่สังคมก็สอนให้ต้องแกล้งโง่ แสร้งทำเป็นไม่รู้ ไม่เข้าใจ ต้องทำตัวอ่อนแอ จะเห็นได้ว่าตัวละครถูกสังคมกำหนดพฤติกรรมหรือคาดหวังให้ประพฤติ (เรียกได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสังคมประการหนึ่ง) ซึ่งทำให้สการ์เลตต์เกิดความขัดแย้งในใจในข้อที่ว่า ในใจจริงเธอเองนั้นต้องการเป็นตัวของเธอเองอย่างที่เคยเป็น แต่เพื่อให้บรรลุลจุดมุ่งหมายในเรื่องของแอสเลย์ เธอก็ยอมที่จะฝืนและปฏิบัติตามที่แมมมีบอก ซึ่งในข้อนี้มาสโลว์มองว่า สังคมหรือสิ่งที่สังคมกำหนด วัฒนธรรม ความเชื่อ บรรทัดฐานต่างๆ เป็นตัวที่บั่นทอนความคิดสร้างสรรค์หรือปิดบังศักยภาพของมนุษย์ ดังที่มาสโลว์เขียนไว้ว่า

It seems to be more a fundamental characteristic of common human nature – a potentiality given to all human beings at birth. Most human beings lose this as become enculturated, but some few individuals seem either to retain this fresh and naïve, direct way of looking at life, or if they have lost it, as most people do, they later in life recover it.⁴⁸

จะเห็นได้ว่ามาตรฐาน แบบแผนประเพณีปฏิบัติที่สังคมคาดหวังให้สตรีเป็นอย่างไรนั้นสามารถกำหนดพฤติกรรมของสการ์เลตต์ได้ในบางครั้งในแง่ที่ว่า เธอทำเพื่อเอาใจมารดาของเธอหรือปฏิบัติตามเพียงแค่บางช่วงบางขณะเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เธอบรรลุลจุดมุ่งหมายของเธอ ไม่ว่าจะ เป็นการหว่านเสน่ห์ทำท่าทาง ให้ชายมาหลงรักเพื่อความสนุกเมื่อวัยเยาว์ หรือเพื่อความจำเป็นทางด้านการเงินบังคับให้เธอต้องวางสีหน้าท่าทางอย่างสตรีที่หมดที่พึ่ง แต่เมื่อพิจารณาตลอดตัวบทวรรณกรรม สการ์เลตต์เลือกที่จะทำในสิ่งที่ตนคิดว่าถูกต้องและเป็นสิ่งที่สนองความต้องการไม่ว่าจะเป็นในขั้นพื้นฐานด้วยการพยายามหาเงินให้มากที่สุดเพื่อจะได้ไม่ต้องอดอยาก โดยเฉพาะ

⁴⁸ Ibid., p.171.

อย่างยิ่งเมื่อเธอค้นพบว่า เธอมีความสามารถทางด้านตัวเลข และไหวพริบทางการค้า เธอก็ไม่ลังเลที่จะใช้มันให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตเธอและคนที่อยู่ภายใต้การปกครองและการดูแลของเธอ

A startling thought this, that a woman could handle business matters as well or better than a man, a revolutionary thought to Scarlett who had been reared in the tradition that men were omniscient and women none too bright.(...)She sat quite still, with the heavy book across her lap, her mouth a little open with surprise, thinking that during the lean month at Tara she had done a man's work and done it well. She had been through up to believe that a woman alone could accomplish nothing, yet she had managed the plantation without men to help her until Will came. ' Why, Why' her mind stuttered, ' I believe women could manage everything in the world without men's help-except having babies. (...)

With the idea that she was as capable as a man came a sudden rush of pride and a violent longing to prove it, to make money for herself as men made money. Money which would be her own, which she would neither have to ask for nor account for to any man. (pp.604-605)

ด้วยความที่สการ์เลตต์เคยได้สัมผัสชีวิตที่สุขสบายและต้องตกอยู่ในภาวะของความอดอยากยากไร้ในภาวะสงครามอย่างกระทันหัน อีกทั้งเป็นช่วงเวลาอันยาวนาน ความกลัวอดในครั้งนั้นประกอบกับการกลัวที่จะสูญเสียความมั่นคงในชีวิต นอกจากนี้จะเป็นแรงจูงใจทำให้เธอมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพยายามหาเงินตราสร้างความมั่งมีตลอดเวลาดังกล่าวแล้ว ยังส่งผลทำให้เธอนั้นขาดความต้องการในขั้นที่สาม คือ ความต้องการความรัก และความเป็นเจ้าของ กล่าวคือเธอไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์อันมิตรกับใครได้ ยกเว้น เมลานี ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เธอทำ เช่นการดำเนินธุรกิจการค้าขาย การเป็นตัวดันเหตุที่ทำให้แฟรงก์ตายเพราะความที่เธอห่วงธุรกิจเดินทางคนเดียว การคบค้าพวกแยงก็เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ หรือการแต่งงานกับเรดต์ลันแล้วแต่นำมาซึ่งความไม่พอใจของชาวเมือง

ซึ่งในชั้นแรกตัวเธอเองก็มิได้ตระหนักว่าเธอต้องการสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนเก่าชาวภาคใต้ด้วยกันเหล่านี้ เพราะเธอให้ความสำคัญกับเงินทองมากกว่า ภายหลังจากที่เธอได้แต่งงานกับเรตต์และมีบ้านหลังใหม่ที่เพื่อนเก่าของเธอไม่มาเยี่ยมเยียน แม้กระทั่งลูกของเธอ เวด ก็ไม่ได้รับการต้อนรับ สการ์เลตต์หมดความกังวลในเรื่องเงินทองเพราะเรตต์มิให้เธออย่างมากมาย และเธอเองก็มีความสุขกับการใช้เงิน เพื่อนของเธอก็เป็นพวกแยงกี้ที่เธอรังเกียจ แต่เธอก็คบค้าสมาคมด้วย ทั้งเหตุผลทางธุรกิจซึ่งจะสนองตอบความต้องการด้านพื้นฐานรวมถึงความมั่นคงปลอดภัย อีกทั้งยังรวมถึงการที่พวกนี้ทำให้สการ์เลตต์รู้สึกถึงความมีอำนาจเหนือพวกแยงกี้ และได้รับการเคารพนบอบ อันถือได้ว่าการสนองความต้องการในขั้นที่สี่ คือการเป็นที่ยอมรับนับถือยกย่อง คนเหล่านี้สร้างความพอใจให้เธอเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่ก่อนหน้านี้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เธอเป็นที่เธอทำ ล้วนแล้วแต่ถูกตำหนิจากสังคมเก่าของเธอทั้งสิ้น

But even if they laughed, they expressed regret for Scarlett and her tragedy. After all, Scarlett was a lady and one of the few ladies in Atlanta who were nice to Yankees. She had already won their sympathy by the fact that she had to work because her husband couldn't or wouldn't support her properly.(...)

After all, a poor husband was better than no husband at all, and the Yankee ladies decided they'd be extra nice to Scarlett. (p.797)

หลังจากที่เธอทุกข์ใจอยู่ระยะหนึ่ง เธอจึงไม่สนใจในความรู้สึกหรือสายตาของเพื่อนเก่าอีกต่อไป และอีกเหตุผลของการที่เธอยังคบพวกแยงกี้ก็คือ ทำให้เธอเกิดความรู้สึก ว่าเธอเป็นที่รักและเป็นที่ต้องการ (แม้ว่าจะจะเป็นสิ่งที่ฉาบฉวยก็ตาม) ซึ่งเธอมิได้คำนึงถึงผลที่ตามมาว่าบรรดาเพื่อนๆ ชาวใต้ของเธอจะไม่พอใจอย่างไร

She did not realize that with one stroke that she had cut forever any fragile tie that still bound her to the old days, old friends. Not even Melanie's influence could repair the break of that gossamer thread. And Melanie, bewildered, broken-heart but still royal, did not try to repair it. Even had Scarlett wanted to turn back to old ways, old friends, there was

no turning back possible now. The face of the town was set against her as stonily as granite. (p.854)

และเรตต์ก็ได้เคยกล่าวเตือนสการ์เลตต์ไว้ และเมื่อเหตุการณ์เป็นไปดังที่เรตต์คาด เมื่อรีพลับลิกันหมดอำนาจ พวกแยงกี้ พวกขวยโอกาสรวมทั้งพวกที่เคยเป็นเพื่อนสการ์เลตต์ต่างพากันออกไปจากภาคใต้ สการ์เลตต์ก็ไม่เหลือใคร ในสังคมภาคใต้ในตอนนั้น สการ์เลตต์ขาดความนับถือจากเพื่อนบ้านและผู้คนในสังคมที่เธออาศัยอยู่ ซึ่งเป็นความต้องการของมนุษย์ในขั้นที่สี่ คือ การได้รับความนับถือยกย่อง เธอได้ทำลายโอกาสไปแล้วเมื่อครั้งที่เธอเลือกที่จะคบค้ากับพวกแยงกี้เพื่อสนองความต้องการในขั้นที่หนึ่งถึงสี่ดังที่ได้กล่าวข้างต้น

And she had never stopped hating them. But, in trying to make the best of things, in trying to obtain complete security, she had gone with the conquerors. No matter how much she disliked them, she had surrounded herself with them, cut herself off from her old friends and her old way of living. And now the power of conquerors was at an end. She had gambled on the continuance of the Bullock regime and she had lost. As she looked about her, that Christmas of 1871, the happiest Christmas the state had known in over ten years, she was disquieted. She could not help seeing that Rhett, once the most execrated man in Atlanta, was now one of the most popular,... Whereas, she , Scarlett---. (pp.962-963)

กล่าวได้ว่าจิตใจของเธอไม่สามารถพัฒนาไปถึงความต้องการในระดับ ความต้องการที่จะเข้าใจในตนเองหรือการพัฒนาตนเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (Self Actualization Needs) คือเธอเองยังคงไม่สามารถหาตัวตนที่แท้จริงของตนเองว่าตนเองนั้นจะมีชีวิตหรือมีเป้าหมายไปในทางใด หรือจะใช้ความสามารถของตนเพื่อสร้างความสุขให้ตนและผู้อื่นได้อย่างไร ทั้งนี้เพราะ สการ์เลตต์มีเพียงสิ่งที่สนองความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกายและมีความมั่นคงปลอดภัยให้กับตัวเองซึ่งก่อนหน้านี้เธอเองมีความคิดอยู่เพียงแค่ว่า เมื่อมีเงินชีวิตจึงจะเป็นสุขและปลอดภัย อีกทั้งยังขาดความเป็นที่รักของผู้อื่น และไม่สามารถจะรักคนอื่นได้เพราะคนที่เธอรักนั้นได้จากเธอไปหมดสิ้น สำหรับการที่จะเป็นที่ยอมรับนับถือหรือได้รับการยกย่องจากผู้อื่นยิ่งดูห่างไกล จึงยากยิ่งที่เธอจะไปถึงจุดของการที่สามารถพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ดังที่เธอเคยหวังไว้

She stood up straight and looked at the house on the hill. She had thought, half an hour ago, that she had lost everything in the world, except money, everything that made life desirable – Ellen, Gerald, Bonnie, Mammy, Melanie and Ashley. She had to lose them all to realize that she loved Rhett - loved him because he was strong and unscrupulous, passionate and earthy, like herself. (p.997)

การที่เธอไม่สามารถไปถึงความต้องการในลำดับที่สาม สี่ และห้าได้นั้น เมื่อพิจารณาโดยรวมจะเห็นได้ว่า เป็นเพราะอิทธิพลของสภาพสังคม และภาวะเหตุการณ์แวดล้อม ที่สำคัญคือ สงคราม รวมไปถึงมาตรฐานข้อกำหนดในการดำเนินชีวิตที่สตรีพึงกระทำ หรือ ความเชื่อและธรรมเนียมในสังคมนั้นๆ สังคมภาคใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มของเมลานีและคนอื่นๆ แสดงให้ สการ์เลตต์เห็นว่าเธอไม่ต้องคบค้าสมาคมกับแยงกี้ ก็สามารถดำรงชีวิตได้อย่างภาคภูมิใจแม้จะต้อง ลำบาก พวกเขาสามารถดำเนินชีวิตได้คล้ายกับที่เคยปฏิบัติมา ซึ่งทำให้สการ์เลตต์ผู้มีชีวิตอยู่ด้วย ความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นหลักนั้นกลายเป็นคนที่ไม่เหมือนผู้อื่น จนเกิดความขัดแย้งขึ้นในใจ

Even in this flash of revelation, she realized vaguely that, foolish though they seemed, theirs was the right attitude. Ellen would have thought so. This disturbed her. She knew she should feel as these people felt, but she could not. She knew she should believe devoutly, as they did, that a born lady remained a lady, even if reduced to poverty, but she could not make herself believe it now.(...) She shrugged in irritation. Perhaps these people were right and she was wrong but, just the same these proud fools weren't looking forward as she was doing. (pp.594-595)

จะเห็นได้ว่าแม้สการ์เลตต์จะเกิดความขัดแย้งขึ้นในใจ แต่สการ์เลตต์ก็มีเหตุผลที่ทำให้เธอ ไม่เปลี่ยนความตั้งใจซึ่งทั้งนี้ก็เพราะเธอยังมีความต้องการในขั้นพื้นฐานอย่างมากไม่ว่าจะเป็น อาหารเพื่อการดำรงชีวิตและที่อยู่อาศัยเพื่อความปลอดภัยมั่นคงในชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ เธอรู้สึกว่าการกำลังจะสูญเสียความมั่นคงในชีวิต นั่นคือ ทหาร เธอก็ตัดสินใจทำในสิ่งที่สร้าง ความไม่พอใจให้กับผู้คนที่แวดล้อมเธอ ด้วยการแย่งคู่หมั้นน้องสาว จนไปถึงขั้นแต่งงานกับเรดต์ คบค้า กับพวกแยงกี้ในที่สุด ดังที่ได้วิเคราะห์มาข้างต้น

3.3.3.2 ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับตัวละครอื่นๆ

- ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับแอชลีย์

มาร์กาเร็ต มิตเชลล์เปิดเรื่องด้วยความร่ำเรงสนุกสนานของสการ์เลตต์ขณะคุยกับฝาแฝด ทาลตัน แต่ข่าวการหมั้นของแอชลีย์กับเมลานีเป็นสิ่งที่ทำให้ความต้องการในชั้นที่สาม (ความต้องการเป็นเจ้าของ เป็นที่รักของผู้อื่น และรักผู้อื่น) เกิดการติดขัดขึ้นมา ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรม เธอ นั้นคือใจของเธอจะจดจ่ออยู่กับการทำให้ตนเองสามารถบรรลุความต้องการในลำดับที่สามให้ได้ นั่นหมายถึง เธอมีแอชลีย์เป็นจุดมุ่งหมาย (Goal) เธอพยายามนึกหาหนทางทุกวิถีทางเพื่อให้แอชลีย์หันมาสนใจเธอและล้มเลิกการแต่งงาน แต่ด้วยความที่เธอวิสัยสิ่งที่เธอทำไป ไม่ว่าจะเป็นการคุยหยอกเข้ากับหนุ่มๆทุกคนในงาน หรือ แม้กระทั่งเป็นฝ่ายบอกรักแอชลีย์ก่อน ด้วยหวังที่จะได้รับการรับรักและการล้มเลิกงานแต่งงานของเขาเสีย สิ่งที่สการ์เลตต์ได้คือ คำตอบว่ารัก แต่มาพร้อมกับเหตุผลที่เธอไม่เข้าใจและยอมรับไม่ได้ว่าเขากลับเลือกที่จะแต่งงานกับเมลานี การที่สการ์เลตต์ต้องเผชิญกับสภาวะเช่นนี้ทำให้เธอยังคงติดข้องอยู่ในคำพูดของแอชลีย์ตลอดมา และมีผลกับความคิดและพฤติกรรมของเธอแทบจะตลอดชีวิต ในชั้นแรกเธอตัดสินใจแต่งงานกับชาร์ลเพื่อประชดแอชลีย์ ซึ่งเป็นการเรียกร้องความสนใจ แต่เมื่อเวลาผ่านไปเธอก็รู้ว่าสิ่งที่เธอทำก็ไม่ได้เกิดผลอะไรดีขึ้นมา ถึงกระนั้นก็ตาม หลังจากนั้นเธอก็ยังคงเฝ้ารอคอย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้สมปรารถนาในความหวังที่ว่าเธอจะได้อยู่กับแอชลีย์ในสักวันหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการยอมไปอยู่ที่แอตแลนตาทุกๆที่เธอเกลียดเมลานี ร่ำคาญบ่าพิศตึแพต เพื่อที่จะได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเขา ยอมที่จะดูแลเมลานีทุกๆที่เธอชิงชังเมลานีเพราะเธอได้ให้สัญญาไว้กับแอชลีย์ว่าจะดูแลเมลานีตามที่เขาขอ สการ์เลตต์เฝ้ารอแอชลีย์กลับมาจากสงครามด้วยความหวังไข แม้เวลาจะผ่านไป เธอก็ยังคงรัก แอชลีย์อยู่

When she had stood in the parlor at Twelve Oaks and seen him married with Melanie, she had thought she could never love him with a more heartbreaking intensity than she did at that moment. But now she knew her feelings of that long-past night were those of a spoiled child thwarted of a toy. Now, her emotions were sharpened by her long dream of him, heightened by the repression she had been force to put her on tongue. (p.259)

หลังจากที่เธอได้ประจักษ์ชัดแล้วว่าแอชลีย์มิได้รักเธอ ก็มีได้ทำให้ความต้องการที่จะรักใครสักคน หรือ เป็นที่รักนั้นหมดไป ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสการ์เลตต์ยังอยู่ในระดับชั้นของความ

ต้องการของมนุษย์ ในขั้นที่สาม ซึ่งจากเนื้อเรื่องจะเห็นได้ว่า เรตต์ได้กลายมาเป็นจุดมุ่งหมายใหม่ของเธอเพราะเธอรู้ตัวเองว่าเธอรักเรตต์ และรู้ว่าเรตต์ก็เคยรักเธอเช่นกัน แม้ว่าเรตต์จะบอกแก่สการ์เลตต์ว่าเขาได้หมั้นรักในตัวสการ์เลตต์แล้ว และได้ปฏิเสธที่จะสานสัมพันธ์ต่อไป สการ์เลตต์ก็ยังมีความตั้งใจที่จะหาทางทำให้เรตต์นั้นกลับมารักตนอีกแม้ในใจลึกๆก็รู้ว่าเป็นสิ่งที่ยากในการที่จะดึงให้เรตต์ให้เรตต์กลับมา ทั้งนี้ยังเป็นเพราะแรงจูงใจในการที่ต้องการที่จะรักและได้รับการมาสโลว์กล่าวว่าในคนทั่วไปนั้น ในการที่จะผ่านความต้องการในแต่ละขั้นไปจนถึงระดับความเข้าใจในตัวเองนั้น แต่ละขั้นตั้งแต่เริ่มต้นจะต้องได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พึงพอใจก่อน จึงจะเกิดความปรารถนาในขั้นที่สูงขึ้นไป เมื่อมองสการ์เลตต์จะเห็นได้ว่า เธอยังคงติดอยู่ในขั้นของความต้องการที่จะรักผู้อื่นรวมถึงเป็นที่รักของผู้อื่น อันเป็นความปรารถนาที่เธอยังคงต้องพยายามที่จะให้ได้มา

'I won't think of it now, she thought grimly, summoning up her old charm. 'I'll go crazy if I think about losing him now. I'll think of it tomorrow.'

'But,' cried her heart, casting aside the charm and beginning to ache, 'I can't let him let go! There must be some way!' (p.1010)

ในขณะที่สการ์เลตต์มีแรงจูงใจอยู่ในขั้นพื้นฐานดังกล่าว แอชลีย์มุ่งเน้นไปที่ลำดับที่สี่ คือ การได้รับความนับถือยกย่อง เพราะแอชลีย์ให้ความสำคัญกับเกียรติยศและศักดิ์ศรี ซึ่งมีหลายครั้งที่เขารู้สึกหมดความนับถือตัวเองและไม่สามารถไปถึงขั้นนี้ได้ เพราะเขาเองยังต้องพึ่งพาสการ์เลตต์ในเรื่องการยังชีพ ซึ่งยิ่งถ้าในสมัยนั้นแล้วถือเป็นเรื่องน่าอายอย่างยิ่งสำหรับผู้ชาย เมื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงสาเหตุ จะเห็นได้ว่าเมื่อก่อนสงครามเขาเองนั้นก็มีความพร้อมและสมปรารถนาในทุกขั้นตอนจนอาจกล่าวได้ว่าถึงขั้นที่เกือบจะบรรลุถึงศักยภาพตัวเองในแง่ที่ว่า เขารู้ว่าเขาต้องการอะไร อยากใช้ชีวิตเช่นไร แม้ว่าสิ่งที่เขาสนใจจะแตกต่างจากคนในสังคมภาคใต้ไปบ้าง แต่ก็มีได้สร้างปัญหาให้กับเขาแต่อย่างใด แต่เพราะสงคราม สภาพแวดล้อมที่เลวร้าย และความต้องการของสังคมที่เรียกร้องให้ผู้ชายต้องทำสงคราม ซึ่งเขาต้องฝืนทำ และเมื่อภาคใต้พ่ายแพ้สงคราม สภาพของสังคมเสื่อมลง ความมั่งมี ความพร้อม ความมั่นคงปลอดภัยที่เคยมีก็สูญหายไป เช่นเดียวกับสการ์เลตต์ และอีกหลายๆคน ทุกชีวิตถูกดึงให้ตกลงมาสู่ระดับของการพยายามที่จะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของร่างกายเพื่อการยังชีพ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงเช่นนี้ แอชลีย์ไม่มีความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้เหมือนสการ์เลตต์ ทำให้เป็นอุปสรรคแม้กระทั่งการที่จะสนองความต้องการทางด้านร่างกายเพื่อการยังชีพ และการที่เขายังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้นั้นก็ไม่ใช่ด้วยความสามารถของเขาเอง จึงกล่าวได้ว่า

ความปรารถนาเบื้องต้น(Basic Needs) ก็ไม่ได้สร้างความพอใจให้กับเขาอย่างแท้จริง แอชลีย์ไม่สามารถไปถึงระดับความต้องการระดับสูง(Meta Needs)ได้ ดังนั้นแอชลีย์จึงไม่มีความสุขเพราะไม่สามารถบรรลุความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือและการมีศักดิ์ศรีอย่างที่เคยเป็น และเกิดความรู้สึกว่าตนเองด้อยค่า ไร้ความสามารถ

' I had sheltered myself from people all my life. I had carefully selected my few friends. But the war thought me I had created a world of my own with dream people in it. It taught me what people really are, but it didn't teach me how to live with them. And I'm afraid I'll never learn. Now I know that in order to live to support my wife and child, I will have to make my way among a world of people with whom I have nothing in common. You, Scarlett, are taking life by horns and twisting it to your will. But where do I fit in the world anymore? I tell you I am afraid.' (p.515)

ทั้งนี้ในความต้องการทางด้านความรักและการเป็นเจ้าของนั้น ตัวเขาเองก็ได้สร้างความสับสนให้กับสการ์เลตต์ ความปรารถนาที่ต้องการสการ์เลตต์ซึ่งสำหรับเขาแล้ว สการ์เลตต์เป็นเพียงแรงจูงใจของความต้องการทางด้านร่างกายเท่านั้น และด้วยความที่เป็นสุภาพบุรุษอย่างที่ตั้งคณกำหนดมาเขาก็ไม่สามารถบอกแก่สการ์เลตต์ได้ตรงๆ ซึ่งในระดับของความรักและต้องการเป็นที่รักนั้น สำหรับสการ์เลตต์แอชลีย์ควรจะบอกเธอได้ว่าเป็นความรักฉันทมิตรมากกว่า ดังนั้นเมื่อสการ์เลตต์ได้รู้และสามารถแยกความต่างของความต้องการทั้งสองแบบนี้ออกได้ (ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากสิ่งที่เรตต์เคยพูด และการที่เธอได้ค้นพบถึงมิตรภาพความผูกพันที่มีให้เมลานีโดยไม่รู้ตัว) แอชลีย์ก็ไม่ใช่แรงจูงใจ ไม่ใช่คนที่สการ์เลตต์ปรารถนาเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งความรักหรือต้องการที่จะเป็นที่รักของเขาอีกต่อไป

Yet, there the truth was. He did not love her and she did not care because she did not love him. She did not love him and so nothing he could do or say could hurt her. (p.991)

-ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับเมลานี

สำหรับเมลานีนั้นจะเห็นได้ว่าเธอมีความแตกต่างจากสการ์เลตต์อยู่หลายประการ หากวิเคราะห์ดูว่าเมลานีนั้นมีความต้องการอยู่ในระดับใด คำตอบที่ได้ก็คือ อยู่ในลำดับที่ห้า ทั้งนี้

เพราะที่เห็นได้เด่นชัดคือ การที่เมลานีเป็นคนที่จะเสียสละให้กับผู้อื่น ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ด้วยใจจริง ซึ่งสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ดีและมีความพร้อม รวมไปถึงการอบรม และถูกเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเยาว์มีส่วนที่จะบ่มเพาะนิสัยของเธอ

Like Aunt Pitty, Melanie had the face of a sheltered child who had never know anything but simplicity and kindness, truth and love, a child who had never look upon harshness or evil and would not recognize them if she saw them. Because she had always been happy, she wanted everyone about her to be happy or, at least, pleased with themselves. To this end, she always saw the best in everyone and remarked kindly upon it. There was no servant so stupid that she did not find some redeeming trait of loyalty and kind – heartedness, no girl so ugly and disagreeable that she could not discover grace of from or nobility of character in her. (...) What Melanie did was no more than all Southern girls were taught to do to make those about them feel at ease and pleased with them self. (p.154.)

ซึ่งความสนใจและพื้นฐานทางบ้านเธอแม้ว่าจะมีความพร้อมทางฐานะเหมือนกับบ้านไอซารา แต่นิสัยของเมลานี กับ สการ์เลตต์ก็แตกต่างกัน

The difference between the two girl lay in the fact that Melanie spoke kind and flattering words from a desire to make people happy, if only temporarily, and Scarlett never did it except to further her own aims. (pp.154-155)

จะเห็นได้ว่า แม้จะมีความต้องการอยู่ในระดับเดียวกันคือ ในระดับที่สาม ความต้องการรักผู้อื่น และความต้องการที่จะเป็นที่รักของคนอื่น แต่ภาพที่ปรากฏออกมาระหว่างทั้งสองก็แตกต่างกัน เพราะเมลานีมีความสุขไปกับการที่ได้รักคนอื่นทำให้ผู้อื่นเป็นสุข เธอให้ความสำคัญกับการให้โดยไม่มีจุดประสงค์อื่นแอบแฝง ในขณะที่สการ์เลตต์จะมีความสุขมากกว่าถ้าเธอเป็นที่รักของคนอื่น ๆ หรือถ้าเธอจะต้องเป็นฝ่ายแสดงความรักหรือเห็นใจผู้อื่นก็เพราะเธอหวังผลอื่น ๆ เพื่อตัวเธอเอง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่า สการ์เลตต์มีแรงจูงใจลักษณะที่ตนเองรู้สึกว่าจะขาด กล่าวคือ

สการ์เลตต์ได้ตกอยู่ในสภาพความเป็นมาย่ อีกทั้งสภาพแวดล้อมก็อยู่ในภาวะสงคราม ชีวิตที่เคยมีความสุขไปกับโอกาสที่จะได้ถูกเกี้ยวพาราสีเพราะเธอเองนั้นถูกจัดได้ว่าเป็นหญิงสาวที่ผู้ชายแทบจะทุกคนปรารถนา อันเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นที่รักของผู้อื่นได้ลดลงเกือบหมดไป ทำให้เธอรู้สึกว้าขาด ดังนั้น การกระทำของเธอจึงเกิดจากแรงจูงใจที่เกิดจากความขาดแคลน ซึ่งต่างจาก เมลานี การให้หรือการแสดงออกซึ่งความรักที่มีให้ผู้อื่นของเธอ นั้นเกิดจากแรงจูงใจเพื่อความเจริญเติบโตซึ่งแรงจูงใจนี้เป็นสิ่งเพิ่มความมั่นคงแข็งแกร่งให้กับบุคลิกภาพของเมลานี และเป็นสิ่งที่พัฒนาทำให้เมลานีเป็นบุคคลที่มีความต้องการอยู่ในระดับขั้นสูงสุด คือ ระดับขั้นที่ 5 ความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ หรือ ความต้องการระดับสูง

ดังที่ได้วิเคราะห์ข้างต้นว่าเมลานีนั้นมีแรงจูงใจในพฤติกรรมของเธอในระดับความต้องการระดับสูงซึ่งได้รับการปลุกฝังมาแต่เยาว์วัย เมื่อเธอต้องประสบกับความพลัดผันในชีวิตเหมือนกับทุกคนในภาคใต้ จากฐานะที่เคยมีกินมีใช้ มีชีวิตอยู่อย่างสุขสบาย เช่นเดียวกับสการ์เลตต์ ต้องมาเผชิญความทุกข์ยาก ความอดอยาก ซึ่งการที่เธอต้องตกมาอยู่ในสภาพของความต้องการระดับหนึ่ง คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย ซึ่งเธอก็ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความอดทนซึ่งแม้แต่สการ์เลตต์ก็ยังไม่ยอมรับและเห็นในน้ำใจเธอ

Only Melanie did not complain, Melanie whose face grew thinner and whiter and twitched with pain even in her sleep.

' I'm not hungry, Scarlett. Give my share of the milk to Dilcey. She needs it to nurses the babies. Sick people are never hungry.'

It was her gentle hardihood which irritated Scarlett more than the nagging, whining voices of the others. She could-and did-shout them down with bitter sarcasm but before Melanie's unselfishness she was helpless, helpless and resentful. Gerald, the negroes and Wade clung to Melanie now, because even in her weakness she was kind and sympathetic, and these days Scarlett was neither. (p.421)

It was just part of her nice way of acting which had always made Scarlett despise her. Then shame rose in her. After all-after all, Melanie had dragged herself from bed so soon after having a baby and had come to her aid with a weapon too heavy even for her to lift. That had

taken courage, the kind of courage Scarlett honestly knew she herself did not possess, the thin-steel, spun-silk courage which had characterized Melanie on the same intangible, unspectacular courage that all the Wilkeses possessed, a quality which Scarlett did not understand but to which she gave grudging tribute. (pp.434-435)

ความแตกต่างระหว่างทั้งสองยิ่งชัดเจนขึ้น เมื่อทั้งคู่ได้ผ่านสภาพความอดอยากหิวโหยมาแล้ว และเริ่มมีบ้านเป็นของตนเองซึ่งยังคงแตกต่างจากชีวิตในช่วงก่อนสงครามอย่างมาก เมลานีนั้นพอใจในบ้านน้อยที่ซอมซ่อของตน ในขณะที่สการ์เลตต์นั้นต้องการให้บ้านของตนนั้นกลับมายิ่งใหญ่เหมือนเก่า ทั้งนี้เกิดจากการที่เธอเคยผ่านสภาพแวดล้อมที่เลวร้ายดังที่มาร์กาเรตได้บรรยายไว้ว่า สงครามทำให้เธอเปลี่ยนไป เป็นคนที่กระด้างขึ้น บูชาเงิน เพราะทุกอย่างที่เป็นทรัพย์สินซึ่งจะเป็นหลักให้เธอว่าชีวิตนี้เธอจะไม่อดอยากอีก และเธอจะไม่มีวันสูญเสียที่อยู่อาศัยส่วนแต่เป็นสิ่งที่ต้องการการเงินทั้งสิ้น ดังนั้นพฤติกรรมของเธอจึงเป็นไปด้วยแรงจูงใจขั้นต่ำทั้งสิ้นซึ่งด้วยพลังของแรงจูงใจขั้นต่ำที่สูงอันเกิดจากความหวาดกลัว วิตกกังวลที่ได้รับมาจากประสบการณ์ในช่วงที่ชีวิตตกกระท่ำลำบาก นำไปสู่พฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับอื่นๆดังที่ได้กล่าวในส่วนวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งภายในของตัวเอกข้างต้น

ดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่า เมลานีมีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ได้นั้น จะเห็นได้ว่าแม่เธอจะผ่านความทุกข์ยากมาเช่นเดียวกับสการ์เลตต์ แต่ประสบการณ์ที่เลวร้ายนั้นมิได้มีผลต่อบุคลิกภาพนิสัยใจคอของเธอ ทั้งนี้เนื่องจาก เมลานีนั้นเป็นคนที่มิบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง แรงจูงใจขั้นสูง และความต้องการขั้นสูงนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เธอไม่ยึดติด ต่อลำดับขั้นความต้องการในขั้นพื้นฐาน หรือความต้องการขั้นต่ำ กล่าวคือ เธอยังคงเป็นคนดีมีน้ำใจได้อย่างที่เคยเป็นมาแต่อดีตแม้ว่าชีวิตความเป็นอยู่ของเธอจะด้อยกว่าในอดีตมาก อีกทั้งความต้องการในลำดับขั้นที่สี่ ความต้องการมีศักดิ์ศรี จากตนเอง และผู้อื่นก็นับว่ามีอิทธิพลต่อการกระทำของเธอเช่นกัน เพราะเธอยังคงดำรงศักดิ์ศรีของความเป็นชาวภาคใต้ที่จะไม่คบค้าสมาคมกับชาวแยงกี ในขณะที่สการ์เลตต์จะแสดงให้เห็นอยู่เสมอว่า เธอปรารถนาที่จะทำดี แต่เธอไม่พร้อม เธอจะรู้สึกอย่างผู้ดีได้ก็ต่อเมื่อชีวิตเธอมีพร้อมและมีมาก

ข้อสังเกตประการหนึ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมของเมลานีในประเด็นของความต้องการมีศักดิ์ศรีนั้น เมลานีได้ละทิ้งความต้องการนี้ออกไปชั่วคราว เพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางด้านร่างกายครั้งหนึ่ง คือ ในฉากที่เธอกับสการ์เลตต์ต้องช่วยกันอำพรางศพนายทหารแยงกี ซึ่งเมลานี

ได้เป็นคนเอ่ยปากให้สการ์เลตต์ค้นกระเป๋าของนายทหารแยงกี้ที่ตายไปด้วยน้ำมือของสการ์เลตต์ เพื่อดูว่าจะมีอะไรกิน และเธอก็มีปฏิกริยาที่แสดงให้เห็นถึงความดีใจเมื่อเห็นเงิน และมีได้กล่าวห้ามสการ์เลตต์ว่าการเอาของหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่ดี หรือ เป็นการเสียดักดีศรีที่มาใช้เงินของทหารแยงกี้

ฉากนี้จึงเป็นฉากที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของความต้องการทางด้านร่างกายเพื่อการดำรงชีวิตที่มีอิทธิพลต่อการกระทำและเหนือความต้องการขั้นอื่นๆที่สูงขึ้นไป เพียงแต่ เมลานีแสดงให้เห็นว่า เมื่อถึงจุดของการสามารถดำรงชีวิตได้แม้จะอย่างธรรมดาสามัญที่สุด เธอก็พร้อมที่จะดำเนินชีวิตเป็นไปตามความปรารถนาของเธอ อย่างที่เธอได้เคยถูกปลุกฝังมา แม้ความต้องการขั้นต้นๆ จะขาดแคลนไปบ้าง แต่ด้วยความที่เป็นคนที่มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งสภาวะที่เลวร้าย ประสบการณ์ที่หนักล้าก็ไม่ได้ทำให้เป้าหมายในชีวิตของเมลานีเปลี่ยนไป ในขณะที่สการ์เลตต์ผู้มีได้ผ่านการเลี้ยงดูในแบบพิมพ์เดียวกับเมลานี ย่อมมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันบ้าง อีกทั้งสการ์เลตต์ไม่เคยได้มีโอกาสฝึกความเข้มแข็งของบุคลิกภาพมาก่อน เธอใช้ชีวิตอยู่แต่ในระดับความต้องการเป็นที่รักและปรารถนาที่จะเป็นที่รักเป็นหลัก อีกทั้งยังมาเจอประสบการณ์ที่เลวร้ายช่วงสงครามทำให้จิตใจของเธอติดข้องอยู่กับความต้องการที่จะสนองแต่ความต้องการขั้นต้นๆแต่เพียงอย่างเดียว

-ความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับเรตต์

ในความขัดแย้งระหว่างสการ์เลตต์กับเรตต์นอกจากประเด็นของความรักที่ว่า เรตต์นั้นรักสการ์เลตต์ แต่สการ์เลตต์นั้นรักแต่แอสเลย์ ทำให้มองไม่เห็นความรักของเรตต์แล้วนั้น ประเด็นที่น่าวิเคราะห์คือ เมื่อเวลาผ่านไปหลังจากที่สการ์เลตต์ได้รับรู้ความจริงทุกอย่าง ว่า แอสเลย์มิได้รักเธอ และเธอก็ไม่ได้รักตัวตนที่แท้จริงของแอสเลย์ ซึ่งเรื่องก็ควรจบลงด้วยการที่ทั้งสองคนเข้าใจกัน แต่มารีการเรตต์ได้ทำให้เห็นว่า เมื่อสการ์เลตต์หันกลับมาเพื่อจะรักเรตต์เพราะรู้ในที่สุดว่าเรตต์นั้นรักตน เรตต์ก็หมดเยื่อใยและความรักที่จะให้สการ์เลตต์ นอกจากเหตุผลว่า เรตต์นั้นรอมานาน และต้องอยู่ร่วมกับสการ์เลตต์โดยตระหนักรู้ตลอดเวลาว่า เธอคิดถึงแต่แอสเลย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดขวางความต้องการขั้นที่ สาม คือ เรตต์ไม่สามารถบรรลุความต้องการในขั้นของการเป็นที่รัก ของสการ์เลตต์ได้ แต่ทั้งนี้ ธรรมชาติของมนุษย์เรา ความต้องการความรักนั้นมิใช่เป็นเพียงแต่ความรักฉันท์ซู่สาวเท่านั้น ดังนั้น เมื่อความรักที่มีให้สการ์เลตต์ถูกขัดขวางด้วยความรักที่สการ์เลตต์มีให้ต่อแอสเลย์ เรตต์จึงเปลี่ยนเอาความรักในแบบที่ให้สการ์เลตต์มาเป็นความรักที่พอให้แก่ลูก ซึ่งผู้เขียนได้บรรยายไว้ว่า ลักษณะของบอนนี่เองนั้นก็เหมือนสการ์เลตต์ และ เรตต์ ก็รักบอนนี่มาก ซึ่งอิทธิพลความรักที่มีให้ต่อบอนนี่เป็นสิ่งที่ดึงให้เรตต์เริ่มรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคม ทำให้เรตต์ได้มี

โอกาสสัมผัสวัฒนธรรม สังคม และเป็นที่ยอมรับ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในแอตแลนตาอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ซึ่งสังคมนั้นก็เป็สิ่งที่เขาเคยต่อต้านมาในครั้งอดีต เพราะเขาเองเคยถูกกฎเกณฑ์ของสังคมทำร้าย ทำให้เขามีบุคลิกภาพที่ต่อต้านสังคม อีกทั้งยังต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยตนเองตั้งแต่วัยรุ่น ทำให้เขามีบุคลิกลักษณะของความเห็นแก่ตัว จนจบผลประโยชน์บนความทุกข์ของผู้อื่นเพื่อความสบายส่วนตน ประกอบกับเมื่ออายุมากขึ้น เขาเองเริ่มมีแรงจูงใจใหม่คือ เริ่มที่จะต้องการค้นหาตนเองอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมของเรตต์จะเห็นได้ว่า เขาสมความปรารถนาจากชั้นที่หนึ่งถึงสี่ทุกชั้น แม้ในชั้นที่สามจะไม่สมบูรณ์ เพราะบอนนี่ได้ตายไปแล้วก็ตาม จึงสรุปได้ว่า ความต้องการของเรตต์ได้เปลี่ยนไปในแง่ที่ว่า เขาอายุมากขึ้น ได้เห็นและผ่านสิ่งต่างๆ มาก และมีความสนใจที่จะกลับไปมองอดีตด้วยความพิจารณา เริ่มสนใจค่านิยมของสังคมในแง่ ความรักในพวกพ้อง เกียรติยศ ที่เขาเคยปฏิเสธมา จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมาย แรงจูงใจ เกี่ยวกับลำดับขั้นความต้องการของเขาไม่มีเรื่องของความรักระหว่างหญิงชายเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว จึงกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของแรงจูงใจในพฤติกรรมของเรตต์ที่เกิดขึ้นเป็นเหตุผลหนึ่ง ที่ทำให้สัมพันธภาพระหว่างเขาและสการ์เลตต์ไม่สามารถสานต่อได้อีก ในขณะที่สการ์เลตต์ยังคงมีแรงจูงใจในขั้นของการต้องการเป็นที่รักและความต้องการจะรักใคร่สักคนดังที่ได้กล่าว ดังนั้นจึงยังเป็นความขัดแย้งระหว่างทั้งสองที่ยังคงอยู่

"I still laugh - but I've reached the end of roaming, Scarlett. I'm forty-five - the age when a man begins to value some of the things he's thrown away so lightly in youth, the clannishness of families, honour and security, roots that go deep (...)." (p.1008)

จากการวิเคราะห์ ตัวละครสการ์เลตต์โดยใช้ทฤษฎี 3 รูปแบบ จะเห็นได้ว่าผู้อ่านจะค้นพบคำตอบ เหตุผล หรือมุมมองที่มีต่อตัวละครเพิ่มขึ้น เช่น ในประเด็นเรื่องการรักษาทารา หากวิเคราะห์จากแนวคิดของฟรอยด์ จะพบว่าสการ์เลตต์เป็นคนที่เห็นแก่ตัว เพื่อที่จะรักษาทาราไว้ เธอยอมทำร้ายน้ำใจน้องสาวแท้ๆ ของตนเอง อีกทั้งยังโกหกแฟรงก์ สร้างสถานการณ์เพื่อให้แฟรงก์เข้าใจซูเอเลนผิดไป สการ์เลตต์เห็นว่าทาราเป็นเหมือนตัวตนของเธอ การที่เธอทำทุกอย่างเพื่อทาราก็คือการทำทุกอย่างเพื่อตัวเอง อันเป็นการตอบสนองและทำตามสัญชาตญาณมุ่งเป็นในขณะเดียวกันก็ถ่ายเทเอาสัญชาตญาณมุ่งตายออกไปจากตัวเอง กล่าวได้ว่าทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาที่สามารถใช้วิเคราะห์และตีแผ่พฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์ถึงความปรารถนา ความต้องการ สัญชาตญาณ ที่ติดตัวมนุษย์มา ซึ่งต่างกันไปในแต่ละคน ดังที่ได้วิเคราะห์ตัวละครต่างๆ ใน *วิมานลอย*

แต่เมื่อใช้มุมมองจากการวิเคราะห์ด้วยหลักแบบฉบับ ความรักในฝันแผ่นดินกลับเป็นสิ่งที่ จะทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจสการ์เลตต์ไปในแบบของตัวละครที่อยู่ในตำนานมากกว่าที่จะเป็นตัวละครที่สมจริง เพราะทฤษฎีว่าด้วยหลักแบบฉบับของจุง จะให้คำอธิบายได้ว่า ความรักในฝันแผ่นดินของสการ์เลตต์นั้น ก็คือ ความรู้สึกที่มีอยู่ในจิตไร้สำนึกของมนุษย์ทุกคน เพียงแต่อาจจะแตกต่างกันในปริมาณ ความเข้มข้น และขึ้นอยู่กับว่า จะสามารถถูกกระตุ้นขึ้นมาอยู่ในจิตสำนึกและแสดงออกในรูปของการกระทำได้ไม่เหมือนหรือ เท่ากันในแต่ละบุคคล อีกทั้งยังมองได้ว่า สการ์เลตต์ก็คือ วีรสตรีคนหนึ่งในสังคมยุคใหม่ ที่มีชีวิตผกผันจากเคยสุขสบายไม่ต้องทำอะไร มีข้าทาสบริวาร ทำให้ทุกอย่าง ต้องมาเป็นคนที่ทำอะไรด้วยตัวเอง ต้องปกครองคนในครอบครัวทั้งที่เธอไม่เคยได้รับการอบรมมาให้ทำหน้าที่เหล่านี้เลย แต่เธอก็สามารถนำพาชีวิตผู้คนในครอบครัวให้อยู่รอด มีกิน มีที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมสังคมที่เลวร้าย มีแต่การแข่งขัน และเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญ อีกทั้งสิ่งที่เธอทำไปเธอก็ต้องทนรับคำประณามในสิ่งที่เธอทำลงไปจากกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วย ไม่ว่าจะเป็นการที่เธอแต่งงานกับแฟรงก์ และดูแลกิจการโรงเลื่อยด้วยตนเองด้วยกลัวจะขาดทุนหากปล่อยให้แฟรงก์ดำเนินกิจการด้วยตัวเอง ซึ่งความเป็นวีรสตรี หรือความเป็นวีรบุรุษก็เป็นหลักแบบฉบับของมนุษยชาติอีกแบบหนึ่ง ซึ่งมีการนำไปใช้เป็นแก่นของวรรณคดี นวนิยายหลายๆ เรื่อง นอกจากนี้ พฤติกรรมของสการ์เลตต์ ก็สามารถแสดงให้เห็นถึงหลักแบบฉบับ ขึ้นได้อีก กล่าวคือ เป็นความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่รอด ซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าใจสการ์เลตต์ได้อย่างดี เป็นปรากฏการณ์สากลอย่างยิ่งที่มนุษย์จะต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอาชีวิตรอดในยามคับขันด้วยวิธีการแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ คำปฏิญาณของสการ์เลตต์แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของคนที่เปี่ยมไปด้วยความตั้งใจที่จะดำรงชีวิตของตนให้อยู่รอด ฉะนั้น เมื่อผู้อ่านรับรู้แรงผลักดันที่ทำให้สการ์เลตต์เป็นหรือมีพฤติกรรมเช่นนั้นเช่นนี้ ก็เป็นสิ่งที่อยู่ในมนุษย์ทุกคน การวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีจิตวิทยาวิเคราะห์ทำให้ได้ภาพของตัวละครในลักษณะตัวแทนของมนุษยชาติ เพราะทฤษฎีนี้ทำให้ให้เห็นถึงแรงจูงใจของพฤติกรรมว่าหลักแบบฉบับเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนมีเหมือนกัน เพียงแต่ต่างกันที่ความเข้มข้นและสถานการณ์ที่จะกระตุ้นให้หลักแบบฉบับหนึ่งๆออกมามีบทบาทในการชี้นำพฤติกรรมผู้อ่านจะเข้าใจและเห็นใจตัวละครมากขึ้น

การวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีของมาสโลว์ จะได้คำตอบที่ใกล้เคียงกับของจุงในแง่ที่ว่า ตัวละครทำทุกสิ่งเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอด กล่าวคือ ในการจะมีชีวิตอยู่รอดได้นั้น สำหรับคนปกติทั่วไป การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายเกิดขึ้นเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นความต้องการที่สูงขึ้นในลำดับถัดไปจึงจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การใช้แนวคิดของมาสโลว์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจสการ์เลตต์ได้ง่ายและในแง่ที่ต่างออกไปอีก เพราะทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์เป็นสิ่งที่เห็น

ได้ชัดในชีวิตประจำวันและเป็นประสบการณ์ร่วมสำหรับผู้อ่านมากขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล อีกทั้งยังสามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเห็นใจสการ์เลตต์อีกด้วย ประกอบกับทฤษฎีของมาสโลว์ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมว่าเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของตัวบุคคลเช่นกัน จะเห็นได้ว่า มาร์กาเรต มิตเชลล์ได้แสดงให้เห็นว่าสงครามทำให้สังคมภาคใต้เปลี่ยนแปลงไปอย่างใหญ่หลวง คนในสังคมเช่นสการ์เลตต์ก็ย่อมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนั้นๆอย่างรุนแรงเช่นกัน ความเชื่อใหม่ๆเกิดขึ้นและสอดคล้องกับหลักความต้องการตามลำดับขั้น สการ์เลตต์ต้องละทิ้งคำสั่งสอนอบรมของมารดาและ ธรรมเนียมการประพฤติปฏิบัติในแบบของภาคใต้อย่างสิ้นเชิง เพื่อให้ความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่รอดในขั้นความต้องการทางร่างกายสัมฤทธิ์ผล เช่น เธอต้องเกรี้ยวกราด เข้มงวด บังคับให้ทุกคนในครอบครัวมีส่วนช่วยกันเพื่อจะได้มีกินมีใช้อย่างเพียงพอ ซึ่งหมายถึงความอยู่รอดขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคน ในอีกด้านหนึ่ง สมาชิกในครอบครัวก็ต่างพากันบ่นแต่ไม่ยอมทำถือเป็นสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งที่สการ์เลตต์ต้องเผชิญและหาทางแก้ไข พฤติกรรมของสการ์เลตต์จึงเปลี่ยนไปตามสภาพเหตุการณ์ที่แวดล้อมตัวเธอ ในประเด็นนี้ผู้อ่านจะเกิดความรู้สึกสงสารตัวละครได้โดยง่าย ต่างจากการวิเคราะห์ตามทฤษฎีของฟรอยด์ ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าสการ์เลตต์เป็นคนที่เห็นแก่ตัว หรือมีความชื่นชมในความเก่งกล้าแบบวีรสตรีของสการ์เลตต์ตามแนวคิดแบบจุง

การที่ตัวละครมีความซับซ้อนทางอารมณ์ ความคิด มีพัฒนาการทางด้านทัศนคติและพฤติกรรม ทำให้วิเคราะห์ได้ลุ่มลึกและหลายแง่มุม เป็นความสมจริงของนวนิยายประการหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุผลที่อธิบายว่ามีผู้อ่านนวนิยายวิมานลอยเป็นจำนวนมาก